

Norges
nasjonalparker

01/11/2018

Rapport

Forvaltningsplan for Lyngsalpan landskapsvernområde/ Ittugáissáid Suodjemeahcci

Kolofon

Utførende institusjon

Verneområdestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci

Kontaktperson

Verneområdeforvalter Oddrun Skjemstad

Publikasjonsnummer

1

År

2018

Sidetall

[Tekst]

Opplag

1.

Utgiver

Verneområdestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci

Forfatter(e)

Oddrun Skjemstad

Tittel – norsk og engelsk

Forvaltningsplan Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci
Managementsplan plan Lyngen Alps conservation area

Sammendrag – summary

Lyngsalpan landskapsvernområde/ Ittugáissáid suodjemeahcci ble vedtatt opprettet av Kronprinsregenten i Statsråd, 20.02.2004. Kommunene Tromsø, Balsfjord, Storfjord og Lyngen fikk overført forvaltningsansvaret 01.01.2006 og hadde ansvaret inntil verneområdestyret ble konstituert 6. juni 2012. Forskriftene sier at det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere gitte retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon m.m. jfr. § 5. Hovedformålet med vernet er å ta vare på et av Norges mest karakteristiske fjellområder, som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster med det biologiske mangfoldet, de kulturminner og den kulturpåvirkning som preger landskapet. Allmennheten skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift. Forvaltningsplanen beskriver området samt bruken av det, og konkluderer med retningslinjer for behandling av saker etter verneforskriften. Forvaltningsplanen foreslår også tiltak for ulike aktiviteter og brukerinteresser i verneområdet. Planen er ikke juridisk bindende, men retningsgivende for forvaltningen av verneforskriftene, unntaket er der forskriftene viser til forvaltningsplanen. Planen vil være med på å skape en forutsigbarhet både for brukere og forvaltere. Det er en del utfordringer i det å

oppfylle verneformålet i området. Mange brukerinteresser er involvert og hovedutfordringen blir å styre ulike aktiviteter til områder som er tilpasset de ulike formål uten at det blir konflikter mellom brukerinteressene.

Forsidefoto: Blåisvatnet, ©Oddrun M. Skjemstad
Bilde på denne siden: Kjosén, ©Fylkesmannen i Troms

Innover Lyngen” (Moe)

Det blev stille på dekket, alle kom opp.

De stirret innover fjellenes topp.

Det var tinder på tinder alle steder,

Skyhøie kjemper i store geleder.

Veldige fjellflåg, revnet, forvitret,

Mens solblanke vassfall i solspillet glitret.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	VERN AV LYNGSALPAN.....	6
1.2	NATURVERN I NORGE	6
1.2.1	Verneområder – lovgrunnlag.....	6
1.2.2	Vernekategori i Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci - Landskapsvernområde	7
1.2.3	Forvaltningsplan	9
1.2.4	Organisering av forvaltningsplanarbeidet	9
1.2.5	Forvaltningsplan og vurdering etter naturmangfoldlovens kapittel II	10
2	Formål og forskrifter	11
2.1	FORSKRIFTER	12
3	Forvaltning.....	13
3.1	FORHOLDET TIL ANNET LOVVERK	14
3.2	SENTRALE PRINSIPPER FOR FORVALTNINGA	15
3.2.1	Forvaltningsmål	16
3.2.2	Bevaringsmål.....	16
3.3	GENERELLE RETNINGSLINJER FOR SAKSBEHANDLING	16
4	Presentasjon av landskapsvernområdet.....	18
4.1	LOKALISERING.....	18
4.2	EIENDOMSFORHOLD.....	18
4.3	NATURFORHOLD OG VERNEVERDIER.....	21
4.3.1	Berggrunnsgeologi.....	21
4.3.2	Kvartærgeologi og glasiologi.....	24
4.3.3	Klima	25
4.3.4	Vegetasjon.....	25
4.3.5	Fugle- og dyrelivet	27
4.3.6	Vann og vassdrag - ferskvannsfisk	27
5	Kulturminner og kulturhistorie.....	28
5.1	KULTURMINNER.....	28
5.2	KULTURHISTORIE	32
6	Brukerinteresser – status, retningslinjer og tiltak.....	34
6.1.1	Forvaltningsutfordringer landbruk:.....	36
6.1.1	Husdyrbruk	37
6.1.2	Skogbruk	37

6.1.3	Rammer og regelverk for Landbruk.....	38
6.1.4	Retningslinjer og tiltak, landbruk	39
6.2	REINDRIFT.....	41
6.2.1	Reinbeitedistriktene i Lyngsalpan.....	43
6.2.2	Reindrift i forhold til lover og forskrifter i landskapsvernområde	47
6.2.3	Distriktsplanenes status i forvaltningsplanen.....	48
6.2.4	Retningslinjer og tiltak, reindrift	50
6.3	EIENDOMMER OG BYGGVERK.....	51
6.3.1	Status og vernebestemmelser eiendom, bygg og anlegg.....	51
6.3.2	Retningslinjer bygg og anlegg.....	54
6.4	FRILUFTSLIV, JAKT OG FISKE.....	56
6.4.1	Allmennhetens muligheter for ferdsel og utøvelse av friluftsliv	57
6.4.2	Retningslinjer og oppfølging, allmenn ferdsel.....	60
6.5	REISELIV	61
6.6	MOTORFERDSEL.....	62
6.6.1	Motorferdsel generelt	62
6.6.2	Antatt behov for motorisert ferdsel i verneområdet – utdyping tema.....	64
6.6.3	Retningslinjer og oppfølging for motorferdsel – felles for barmark og vinterføre:	70
6.6.4	Tilrettelegging og informasjon	72
6.6.5	Vedlikehold av bruer, klopper, stier, samt merking og tilrettelegging av nye stier ...	72
6.6.6	Retningslinjer og oppfølging, merking og vedlikehold av stier, bruer, klopper etc...	73
6.6.7	Informasjon.....	74
6.6.8	Retningslinjer og tiltak, informasjon:.....	75
6.7	OPPSYN.....	76
6.7.1	Retningslinjer og oppfølging, naturoppsyn	77
6.8	OVERVÅKING OG SKJØTSEL.....	77
7	Litteraturliste:	79
8	Oversikt over vedlegg.....	80

1 Innledning

1.1 Vern av Lyngsalpan

Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci ble vedtatt opprettet ved Kronprinsregentens resolusjon av 20. februar 2004.

Landskapsvernområdet er på 961,2 km² og omfatter arealer i Balsfjord, Storfjord, Lyngen og Tromsø kommuner i Troms fylke.

I «Ny landsplan for nasjonalparker» (NOU 1986:13) peker Statens Naturvernråd på at Lyngsalpan er et av Nord-Norges mest markante fjellområder. Kontrastene er store med tinder og breer og alpine formasjoner. Da Lyngsalpan i hovedsak består av urørt natur, foreslo rådet at det skulle opprettes en nasjonalpark. Forslaget om Lyngsalpan nasjonalpark ble videreført i St. meld. Nr. 62 (1991-92). På grunn av den store andelen privat grunn som ble slått fast ved en høyesterettsdom i 1986 (Storheim saken) kunne ikke området legges ut som nasjonalpark (iht. naturvernloven). Landskapsvernområde ble derfor valgt som verneform.

1.2 Naturvern i Norge

1.2.1 Verneområder – lovgrunnlag

Naturmangfoldloven er det sentrale virkemidlet for å bevare naturområder med nasjonal verneverdi. Formålsparagrafen (§ 1) lyder:

”Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved en bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.”

St. meld. Nr. 62 (1991-92) trakk opp en helhetlig strategi for vern av norsk natur. Viktige kriterier for arbeidet med områdevern er etter denne:

- Vern av en representativ del av norsk natur som dekker et tverrsnitt av norske naturtyper
- Vern av store sammenhengende områder som er urørte eller delvis urørte
- Sikring av områder med landskapsmessige verneverdier/ storslagenhet
- Sikring av spesielle biotoper, - vern av planter og dyr
- Sikring av verdifull vassdragsnatur og marine områder
- Ta hensyn til friluftsliv og kulturminner

Områdevern i Norge er en del av en internasjonal innsats for å bevare arter og økosystem over hele kloden. Det er en nasjonal målsetning og en internasjonal forpliktelse å sikre variasjonen og det representative i norsk natur. Det har vært spesielt fokus på vern av større urørte naturområder.

Omfanget av inngrepsfrie naturområder har minket kraftig de siste hundre årene, jfr. St. mld. nr. 62 (1991-92) og DN-rapport 1996-3 om forvaltning av nasjonalparker.

1. juli 2009 erstattet naturmangfoldloven den gamle naturvernloven. Naturmangfoldloven er det viktigste hjelpemidlet for å øke og skape et mer representativt vern i Norge. I tillegg gir den mulighet for å forvalte de vernede områdene på en bedre måte. Nesten 17 prosent av Norges areal er vernet mot inngrep. Plan- og bygningsloven er den viktigste loven for å styre arealbruk utenfor vernede områder. Loven skal sikre at hensynet til naturverdier, landskap og friluftsliv blir ivaretatt. Verneplan for vassdrag beskytter mot store kraftutbygginger. I nasjonale laksevassdrag kan det ikke gjennomføres inngrep som kan skade laksen.

1.2.2 Vernekategori i Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci - Landskapsvernområde

Landskapsvernområder omfatter egenartede, eller vakre natur- eller kulturlandskap, og utgjør en høyst variert gruppe. Verneformen brukes ofte for å ta vare på kulturlandskap i aktiv bruk. Bevaring av landskapsbildet og landskapsopplevelsen er en sentral målsetting ved opprettelse av landskapsvernområder. Restriksjonsnivået er gjennomgående lavere enn for de andre verneformene, men det er et generelt vern mot inngrep som vesentlig kan endre landskapets sin art eller karakter.

Opprettelse av landskapsvernområder er hjemlet i Naturmangfoldloven § 34, jf. § 36.

Lovens § 36 lyder:

” Som landskapsvernområde kan vernes natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.

I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreget eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkning av tiltakene i området. I forskriften kan det gis bestemmelser om hva som kan endre landskapets særpreget eller karakter vesentlig, om krav til landskapsmessig tilpassing, og om ferdsel som ikke skjer til fots.

For de deler av landskapsvernområdet der bruk er en vesentlig forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det senest samtidig med vedtak om vern etter første ledd legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdets skjøtsel.

Utkast til forvaltningsplan skal legges frem samtidig med vernevedtaket. Der det også er aktuelt med skjøtelsplan, skal den inngå i forvaltningsplanen.”:

§ 33 i naturmangfoldloven angir målene for områdevern:

Verneområder på land, i vassdrag og i sjø etter dette kapittel skal bidra til bevaring av

- a. Variasjonsbredden av naturtyper og landskap,
- b. Arter og genetisk mangfold,
- c. Truet natur og økologiske funksjonsområder for prioriterte arter,
- d. Større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelig for enkelt friluftsliv,
- e. Områder med særskilte naturhistoriske verdier,
- f. Natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier, og tilrettelegging for bruk som bidrar til å opprette naturverdiene,
- g. Økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt, eller
- h. Referanseområder for å følge utviklingen i naturen.

Når det etter en annen lov treffes vedtak om å beskytte naturen i et område, bør det legges vekt på målene i første ledd. Inngår slike vedtak etter annen lov i en plan som omfatter områder beskyttet ved vedtak etter denne loven, kan kongen gi regler for å sikre at beskyttelsen etter de forskjellige lovene samordnes i forhold til målet med planen.

1.2.3 Forvaltningsplan

I den praktiske og daglige forvaltningen av verneområdene vil det være et behov for en nyansering og presisering av verneforskriftene, dvs. en plan som inneholder mer detaljerte og konkrete ”kjøreregler”. Dette kalles for en forvaltningsplan og vil være et arbeidsverktøy for verneområdestyret. Utarbeidelse av forvaltningsplaner for nasjonalparker og større verneområder er et prioritert arbeidsområde for miljøforvaltninga. For Lyngsalpan er dette hjemlet i verneforskriftens § 5; *Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere gitte retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon m.m. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet.* Utarbeidelse av forvaltningsplan er også hjemlet i Naturmangfoldlovens § 35.

I forvaltningsplanen er det lagt vekt på å utdype de enkelte vernebestemmelsene og gi en samlet strategi for forvaltningen av landskapsvernområdet. Forvaltningsplanen gir retningslinjer for hvordan aktuelle saker bør løses. En forvaltningsplan skal utfylle verneforskriften.

Forvaltningsplanen skal:

- Være et hjelpemiddel for å realisere formålet med vernet av landskapsvernområdet
- Være et redskap for å avveie brukerinteresser gjennom praktisering av verneforskriften
- Bidra til å avklare og konkretisere hva som kan tillates av ulike aktiviteter og tiltak i landskapsvernområdet.

Det kan ikke utformes retningslinjer som er i strid med vernebestemmelsene. Retningslinjene må også ligge innenfor rammene av det generelle lovverket (plan- og bygningsloven, motorferdselloven, friluftsløven etc.). Gjennom forvaltningsplanen kan det ikke gis tillatelse til tiltak som er forbudt i verneforskriften. Likedan kan ikke tiltak som det er gitt direkte åpning for i verneforskriften forbyes gjennom forvaltningsplanen. Ut over dette er det en rekke tiltak og aktiviteter det etter søknad kan gis dispensasjon til i landskapsvernområdet. Forvaltningsplanen skal avklare nærmere hva som kan eller bør tillates med utgangspunkt i verneverdier og verneformål. En viktig side med forvaltningsplanen er at den vil gi økt forutsigbarhet for grunneiere og andre i spørsmål knyttet til forvaltningen av verneområdet.

Forvaltning av verneområder skal skje i et langsiktig perspektiv, men med en kontinuerlig vurdering av forvaltningen. En forvaltningsplan skal revideres med jevne mellomrom og oppdateres i forhold til erfaringer og nye utfordringer. Planen vil altså være dynamisk slik at det er mulig å endre praksis dersom en ser at bestemmelser i planen ikke fungerer optimalt. Det er forvaltningsmyndighetens ansvar å forestå revidering. Bevaringsmålene vil bli revidert i samsvar med nasjonale standarder for disse og for overvåkning, uavhengig av tidspunkt for revisjon av forvaltningsplanen. Dette arbeidet vil være et viktig grunnlag ved revisjon av forvaltningsplanen.

1.2.4 Organisering av forvaltningsplanarbeidet

Arbeidet med forvaltningsplanen for Lyngsalpan landskapsvernområde tok til mens de fire involverte kommunene hadde forvaltningsansvaret. Arbeidet ble da organisert som et samarbeidsprosjekt mellom de fire kommunene som har forvaltningsansvaret for området.

Prosjektet hadde ei styringsgruppe med representanter valgt av kommunestyret i den enkelte kommunen. Arbeidsutvalget var satt sammen med representanter fra administrasjonen fra hver

kommune og Fylkesmannens miljøvernavdeling var fast rådgiver både for styringsgruppa og arbeidsutvalget under planarbeidet.

Av ulike årsaker ble ikke første utkast til forvaltningsplan vedtatt før nytt lovverk og ny forvaltningsordning trådte i kraft. Lyngsalpan verneområdestyre ble konstituert 6. juni 2012 og verneområdeforvalter ansatt 1. september 2012. Verneområdestyret meldte derfor om oppstart av rullering/ferdigstilling av planen i oktober 2013. Verneområdestyret har vært styringsgruppe i arbeidet med rullering av planen, mens verneområdeforvalter har vært sekretær.

Det har vært et mål å sikre et best mulig lokal forankring i arbeidet. Grunneiere, reindrifta lokale lag og foreninger, samt reiselivsorganisasjoner m. fl. har derfor vært invitert til å komme med innspill til arbeidet. Det ble i startfasen av planarbeidet arrangert temamøter der alle brukergrupper fikk invitasjon til å delta. Det har også vært flere møter med rådgivende utvalg der planen ble gått grundig gjennom.

1.2.5 Forvaltningsplan og vurdering etter naturmangfoldlovens kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til, og vektlagt, i vurderingen av aktuelle forvaltningssaker. De nevnte bestemmelsene skal således inngå som en integrert del i skjønnsutøvelsen ved saksbehandlingen etter naturmangfoldloven. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfold på sikt skal avveies.

Etter naturmangfoldlovens § 8 skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

Kunnskapsgrunnlaget om naturforholdene i Lyngsalpan landskapsvernområde er innhentet fra ulike registreringer og kartlegginger (botaniske fagrapporter, geologikartlegginger, ulike faunarapporter, rovfuglkartlegginger med mere). Det mangler noe kartlegging i deler av verneområdet, men kunnskapsgrunnlaget anses som godt nok for de områder der det er mest påkrevd med tiltak for å ivareta verneverdiene. I konkrete saker som ikke omfattes av planen kan det likevel være nødvendig å innhente ny kunnskap for å vurdere effekter på naturmiljøet. I planarbeidet er også lokalkunnskap fra grunneiere og brukere benyttet. Kunnskapsgrunnlaget anses som tilfredsstillende til å utarbeide forvaltningsplan.

Når det skal tas avgjørelser uten at det er tilstrekkelig kunnskap om virkningen det vil få på naturmiljøet skal en være «føre-var» og det skal tas sikte på å unngå vesentlig skade på naturmangfoldet. I enkelte tilfeller kan utilstrekkelig kunnskap om effekten av et tiltak derfor føre til at en ikke kan tillate dette tiltaket, jfr. Føre-var-prinsippet i **naturmangfoldlovens § 9**.

Kunnskapen er generelt god på hvilken påvirkning de retningslinjene som er satt i planen vil få, og føre-var-prinsippet er derfor tillagt liten vekt ved utarbeidelse av planen. I konkrete enkeltsaker som ikke er beskrevet i planen må forvaltningsmyndigheten i hvert tilfelle vurdere om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig. Det kan da være aktuelt å innhente ny kunnskap, eller fatte vedtak etter at det er lagt vekt på føre-var-prinsippet.

Gjennom forvaltningsplanen vil aktiviteter og virksomheter som kan tillates i området bli nærmere regulert. Slik vil den enkelte virksomhet og aktivitet kunne vurderes i forhold til samlet belastning økosystemet er eller vil bli utsatt for. Forvaltningsmyndigheten må vurdere om et tiltak vil kunne bidra til en gradvis forringelse av området. Prinsippet i **naturmangfoldloven § 10** om økosystemtilnærming og samlet belastning er vurdert og tillagt vekt i kapitlet om bruk og retningslinjer for framtidig bruk.

Prinsippene i **naturmangfoldloven § 11** om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom vernet legger vesentlige begrensinger på hvilke tiltak som kan gjøres i området, og at de godkjente tiltakene ikke vil ha vesentlig negativ effekt på naturtyper, arter eller økosystem. I konkrete enkeltsaker kan det likevel bli aktuelt å pålegge tiltakshaver slike kostnader. Et eksempel kan være i forbindelse med drift og eventuell sanering av infrastruktur, gjerder o.l. Kostnader som kan pålegges kan være innhenting av ny kunnskap eller valg av gjennomføringsmetoder som er dyrere enn det tiltakshaver i utgangspunktet ser for seg.

Når det gjelder **§ 12 i naturmangfoldloven**, er det særlig lokaliseringalternativer som er aktuelt, bl.a. i forbindelse med tillatelser og dispensasjoner til traseer for motorferdsel og for lokalisering ved tillatelser til bygninger og anlegg. Det må tas hensyn til sårbare naturverdier og vurderinger må gjøres ut fra hva som gir minst mulig skade, og hvilke løsninger som etter en samlet vurdering gir de beste resultatene. Prinsippene må i hvert enkelt tilfelle vurderes og tillegges vekt.

2 Formål og forskrifter

Alle nyere verneforskrifter er bygd opp etter en felles mal. I dette kapitlet gjøres det rede for oppbyggingen av forskriftene til Lyngsalpan landskapsvernområde/ Ittugáissáid suodjemeahcci.

Ny naturmangfoldlov ble vedtatt 19. juni 2009. Naturvernloven fra 1970 ble opphevet da naturmangfoldloven ble vedtatt. Forskrifter opprettet med hjemmel i naturvernloven står ved lag inntil Kongen bestemmer noe annet, jf. overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven (§ 77). Det innebærer at forskrift om vern av Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci fortsatt skal gjelde.

2.1 Forskrifter

§ 1, avgrensing

Paragrafen gir en oversikt over berørte kommuner og eiendommer, areal, grensene er angitt ved henvisning til kart. Det er ikke detaljert grensebeskrivelse i disse forskriftene – kartet er den offisielle grensebeskrivelsen.

§ 2, Formål

§ 2. Formål

Formålet med landskapsvernområdet er å ta vare på et av Norges mest karakteristiske fjellområder som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster med det biologiske mangfoldet, de kulturminner og den kulturpåvirkning som preger landskapet.

Allmennheten skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Formålet med landskapsvernområde uttrykker hvorfor en ønsker å verne området. Ved praktisering av verneforskriften og i forvaltningsspørsmål vil en legge vekt på formålsparagrafen ved skjønsmessige vurderinger og dispensasjonsbehandling. Verneforskriften kan ikke pålegge noen å vedlikeholde landskapet, men det kan iverksettes visse tiltak for å fremme formålet.

Sekundære formål med vern er å gi allmennheten mulighet til naturopplevelser uten tekniske inngrep og støy, og videre sikre lokalbefolkningens tradisjonelle bruk av området, spesielt som produksjonsgrunnlag for primærnæringene.

§ 3, vernebestemmelsene (verneregler)

Vernebestemmelsene er tematisk ordnet for å lette oversikten. Under hvert tema er en rekke tiltak listet opp med følgende tredeling:

- Hva er forbudt
- Hva er tillatt uten søknad
- Hva kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til etter søknad. Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse, men dette skal alltid vurderes mot verneformålet, jfr. § 2. Det er først og fremst § 3 som er viktig i forhold til daglig bruk og forvaltning av området.

§ 4, generelle dispensasjonsbestemmelser – endret til § 48 Naturmangfoldloven

Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften (§ 4) ble satt ut av kraft da naturmangfoldloven ble vedtatt. I naturmangfoldloven er det i § 48 gitt en ny generell dispensasjonsbestemmelse som også er gitt virkning for verneforskrifter etter naturmangfoldloven. Det er to vilkår for dispensasjon etter denne bestemmelsen og begge vilkårene må være oppfylt for at dispensasjon skal kunne gis:

1. Tiltaket må ikke påvirke verneverdiene nevneverdig, og
2. tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål.

Det kan bare dispenseres i de tilfeller tiltaket vil ha begrenset virkning for verneverdiene. Det er med andre ord bare bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker sammenholdt med verneinteressene.

Når forskriftene bruker formuleringer som ”kan gi tillatelse til” betyr ikke det at forvaltningsmyndigheten skal gi dispensasjon. Formuleringen betyr kun at forvaltningsmyndigheten kan vurdere om en søknad gir grunnlag for å gi en dispensasjon. Det kan være behov for å benytte landskapsvernområdet til forskning. Det kan også være aktuelt å gi tillatelse for kjøring med snøscooter for funksjonshemmede. I denne sammenheng kan det være nødvendig å dispensere fra vernereglene. Likeså kan det komme opp situasjoner der en ser verdien for samfunnet av et konkret tiltak å være så stor at en gjør unntak fra vernet. Disse unntakene må vurderes opp mot verneformålet og naturforholdene i området.

§ 5, Forvaltningsplan og skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten kan iverksette tiltak for å fremme formålet – skjøtselshjemmelen. Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for oppsyn, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon m.m. Denne skal godkjennes av Miljødirektoratet. Det er viktig at henvisninger i forskriftene tas opp, planen bør fungere som en bruksanvisning for forvaltning og publikum.

§ 6, Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet. I Lyngsalpan landskapsvernområde er det et politisk sammensatt verneområdestyre.

§ 7, rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for landskapsvernområdet. Det rådgivende utvalget bør være satt sammen av representanter fra hver kommune og representanter for viktige brukergrupper. Utvalget skal holdes orientert om forvaltningen i verneområdet. Det skal ha uttalerett i større, prinsipielle eller vanskelige saker. Utvalget skal generelt følge opp utviklingen i verneområdet, og se til at forvaltningen er i samsvar med verneformålet.

§ 8, Ikrafttredelse

Straks, det vil si fra 20. februar 2004.

3 Forvaltning

Når et vernevedtak foreligger, markerer dette innledningen til en forvaltningsfase. Forvaltningen av vernede områder kan representere store utfordringer. Grensemerking, skilting, utarbeidelse av

informasjonsmateriell, skjøtsel, eventuell tilrettelegging for publikum, oppsyn, overvåking av naturverdier og behandling av dispensasjonssaker er viktige deler av dette arbeidet.

Klima og miljødepartementet er overordnet miljømyndighet i Norge, og er ansvarlig for å gjennomføre den statlige miljøvernpolitikken som er vedtatt av Stortinget. KLD er overordnet ansvarlig for forvaltningen av alle områder som er vernet etter naturmangfoldloven.

Miljødirektoratet er et nasjonalt forvaltningsorgan med faglig ansvar for forvaltning av natur i Norge. Miljødirektoratet er underlagt Klima og miljødepartementet, og er departementets rådgiver i spørsmål som bl.a. har med naturforvaltning å gjøre. Hovedansvaret for forvaltning av nasjonalparker og store landskapsvernområder er lagt til Miljødirektoratet, som også godkjenner forvaltningsplanene for disse områdene. Miljødirektoratet er klageinstans for vedtak fattet av nasjonalpark- og verneområdestyrene.

Fylkesmannen(FM) har forvaltningsansvaret for de fleste små verneområder i Troms. Fylkesmannen skal ha kopi av alle vedtak som treffes i landskapsvernområdet. Fylkesmannen har klagerett på vedtak fattet av verneområdestyret, jf. naturmangfoldloven § 62.

Verneområdestyret for Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci ble første gang konstituert 6. juni 2012 og har forvaltningsansvaret for landskapsvernområdet. Styret består av 7 medlemmer satt sammen av representanter fra de 4 kommunene Lyngen, Tromsø, Storfjord og Balsfjord i tillegg til Troms fylkeskommune (1) og Sametinget (2). Klima og miljødepartementet har fastsatt vedtekter for verneområdestyret, og styret er gitt myndighet etter naturmangfoldloven § 62.

Kommunene har fått tilbud om overtakelse av forvaltningsansvaret for de små verneområdene i de ulike kommunene (unntatt Ramsarområdene). Lyngen kommune fikk allerede forvaltningsansvaret for de små områdene i sin kommune i 2006. Tromsø kommune har forvaltningsansvar for Prestvatnet landskapsvernområde.

Det henvises for øvrig også til Miljødirektoratets veiledere: M106-2014, rundskriv om forvaltning av verneforskrifter og Klima og miljødepartementet sin veileder om naturmangfoldloven, kap. 2.

3.1 Forholdet til annet lovverk

Ved siden av verneforskriften og naturmangfoldloven gjelder også annet lov- og regelverk innenfor verneområdene. Kommunene har forvaltningsmyndighet etter plan- og bygningsloven og lovverk som regulerer vilt- og fiskeforvaltning, forurensing, motorferdsel i utmark, jordloven, skogloven, med flere.

Fylkesmannen forvalter reindriftsloven. Fylkeskommunen har myndighet i forhold til fylkesplanlegging og kulturminneforvaltning og sametingets miljø- og kulturvernavdeling har myndighet etter kulturminneloven for samiske kulturminner, Mattilsynet med drikkevannsforskriften med flere.

Når ulike lover kommer i innbyrdes strid med hverandre, kan det oppstå tvil om hvilken lov som veier tyngst. Verneforskriftene går som hovedregel foran andre lover eller forskrifter dersom det er

motstrid mellom bestemmelser. Dette gjelder også ved påbudt rådighet etter annet regelverk, for eksempel pålegg om hogst etter skogloven.

Det er viktig å huske på at det øvrige lov- og regelverk gjelder i tillegg til verneforskriftene. Der forvaltningsplanen sier at tiltak kan tillates er dette ut fra vernebestemmelsene, og et tiltak trenger ofte også tillatelse etter særlov. En søknad må derfor alltid behandles etter annet lovverk, og som regel godkjennes av grunneier, før tiltaket kan iverksettes.

Med få unntak vil verneforskriften ha strengere bestemmelser om bruk og tiltak i et verneområde enn annet lovverk. Det er derfor naturlig at en søknad om dispensasjon først blir behandlet etter verneforskriften.

Verneforskriften gjelder kun innenfor landskapsvernområdets grenser og begrenser derfor ikke råderetten utenfor verneområdet.

3.2 Sentrale prinsipper for forvaltninga

Formålet med vernet av Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci *er å ta vare på et av Norges mest karakteristiske fjellområder som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster med det biologiske mangfoldet, de kulturminner og den kulturpåvirkning som preger landskapet.*

Allmennheten skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift, jfr. forskriftenes § 2.

For å ha en god planmessig gjennomføring av aktuelle tiltak og en systematisk oppfølging av dem, skal forvaltningsplanen inneholde overordnede forvaltningsmål og konkretisere bevaringsmål for naturkvalitetene. En forvaltning ut fra bevaringsmål basert på tilstandsvurdering og overvåkning, vil gi en bedre kvalitetssikring av de tiltakene som prioriteres gjennomført. I det ligger også å skaffe seg grunnlag for å dokumentere i ettertid om iverksatte tiltak har hatt ønsket effekt. Dette er av avgjørende for vurdering av behovet for oppfølgende tiltak.

Naturkvalitet er definert som de naturtypene, artene, geologien og landskapet som skal bevares i et verneområde. For hver naturkvalitet skal det defineres bevaringsmål. Bevaringsmål definerer den tilstanden man ønsker at en naturkvalitet i verneområdet skal ha. Bevaringsmål skal være målbare og kan for eksempel presiseres gjennom mål for areal, nødvendige strukturer/prosesser eller forekomst av bestemte arter. Bevaringsmål kan betraktes som en utdyping og presisering av verneforskriftens formålsparagraf som tradisjonelt ofte er relativt overordnet og lite konkret.

For å definere naturkvaliteter og bevaringsmål kreves det at forvaltningen har god oversikt over naturtilstanden i området og utviklingstendenser. Kunnskapen om de ulike naturkvalitetene i Lyngsalpan er av varierende grad. Det er foretatt en del kartlegginger i området, men store deler av

verneområdet er ikke kartlagt. Dette gjelder både for naturkvaliteter og kulturminner. Det foreligger ingen kartlegging etter NIN-prinsippet.

3.2.1 Forvaltningsmål

Det overordnede målet for forvaltninga av Lyngsalpan landskapsvernområde er å hindre inngrep som kan endre landskapets særpreg eller karakter.

Forvaltningsmålene er å se på som forvaltningsmyndighetenes mål og retning i eget arbeid. I Lyngsalpan landskapsvernområde er det et mål for forvaltninga at:

- Forvaltningen av verneområdet skal være kunnskapsbasert, peke på behov for ny kunnskap om natur- og kulturverdier inkludert tradisjonell og uformell kunnskap.
- Verneområdet skal kunne brukes som en ressurs for landbruket og reindrifta gjennom videreføring av driftsformer som ikke er i strid med verneformålet.
- Kulturlandskapet blir holdt i hevd.
- Landskapsvernområdet skal være en kilde til friluftsliv, rekreasjon og natur- og kulturopplevelse.
- Kunnskap om natur- og kulturverdiene i området blir formidlet og kommer i fokus.
- Man innenfor rammen av verneforskriftene legger til rette for næringsutvikling basert på de verneverdier og muligheter som finnes i området.
- Bruk av området ikke setter varige spor i form av slitasje eller forsøpling.
- Motorferdselen holdes til et minimum, og unngå motorferdsel i urørte og særlig sårbare områder
- Større tekniske inngrep og utbygginger hindres.

3.2.2 Bevaringsmål

Verneområdestyret skal utarbeide bevaringsmål, kommer som vedlegg til forvaltningsplanen.

3.3 Generelle retningslinjer for saksbehandling.

Forvaltningsplanen i seg selv gir ikke hjemmel til tiltak i landskapsvernområdet. Søknader om tillatelse til tiltak må derfor vise til verneforskriften eller dispensasjon etter naturmangfoldloven dersom det ikke finnes hjemmel for tillatelse i verneforskriften

Retningslinjer for behandling av saker som angår de ulike brukerinteressene er presentert i kapittel 6. Under her beskrives de generelle retningslinjene for all saksbehandling i Lyngsalpan landskapsvernområde:

- Alle søknader som krever tillatelse/dispensasjon etter verneforskriften sendes til: Lyngsalpan verneområdestyre, Fylkesmannen i Troms, Postboks 6105, 9291 Tromsø eller på e-post til: fmtrpostmottak@fylkesmannen.no
- Normalt vil verneforskriften ha strengere bestemmelser enn det som gjelder etter annet lovverk. Søknader vurderes derfor først etter verneforskriften før de eventuelt vurderes etter annet lovverk. Avslag etter verneforskriften kan ikke overstyres av annet lovverk.
- Saker som berører kulturminner skal av forvaltningsmyndigheten sendes Troms fylkeskommune til uttalelse innen vedtak fattes. Saker som berører samiske kulturminner skal sendes Sametinget for uttalelse.
- Forvaltningsmyndigheten kan sette vilkår som begrenser skadevirkninger av en dispensasjon. Vilkår som settes skal ha en saklig sammenheng med det tillatelsen gjelder.
- Alle vedtak skal begrunnes. Det vises til forvaltningslovens bestemmelser (§§ 24 og 25) og naturmangfoldlovens §§ 8-12 og samme lovs § 48, 4. ledd.
- Forvaltningsmyndigheten må i hvert enkelt tilfelle nøye vurdere reaksjonsmåte ved eventuelle brudd på vilkår som er satt i tillatelsen, herunder anmeldelse. Brudd på vilkår kan tillegges vekt ved behandling av nye søknader. Forvaltningsmyndigheten har et selvstendig ansvar for å påse at alle brudd på reglene i verneforskriften som forvaltningsmyndigheten får kjennskap til blir rapportert/anmeldt til politiet, jfr. veileder om oppfølging av ulovligheter i verneområder (M-617/2016).
- Følgende instanser skal alltid ha kopi av alle vedtak: Den kommunen som vedtak er fattet i (Lyngen, Tromsø, Storfjord eller Balsfjord) og Fylkesmannen i Troms. I saker som det anses som nødvendig skal også berørte grunneiere eller andre brukerinteresser ha en kopi.
- Alle vedtak skal umiddelbart legges inn i miljøvedtaksregistret.
- Vedtak etter verneforskriftene er enkeltvedtak og kan påklages av en part eller andre med rettslig klageinteresse, jfr. forvaltningslovens § 28. Hvem som er part, eller har rettslig klageinteresse må vurderes i hver enkel sak. Fylkesmannen har også klagerett på vedtak fattet av verneområdestyret, jfr. naturmangfoldlovens § 62, 3. ledd. Fristen å klage er 3 uker fra den dagen om underretning om vedtaket ble offentlig kunngjort eller fra det tidspunktet en burde fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket, jfr. forvaltningslovens § 29.
- Miljødirektoratet er klageinstans for vedtak fattet av verneområdestyret. Klagen skal sendes skriftlig til verneområdestyret som har fattet vedtaket. Verneområdestyret skal da vurdere om klagen gir opplysninger som grunnlag for å omgjøre vedtaket. Dersom verneområdestyret opprettholder sitt vedtak, sendes klagen til Miljødirektoratet som fatter endelig vedtak.

4 Presentasjon av landskapsvernområdet

4.1 Lokalisering

Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci ligger i kommunene Lyngen, Tromsø, Storfjord og Balsfjord. Verneområdet ligger på den rundt 1500 km² store Lyngenhavvøya i nordlige deler av Troms fylke. Fjellområdet er et av Nord-Norges mest markante fjellområder med krasse tinder og breer. Fjellområdet gjennomskjæres av trange daler. Med en beliggenhet mellom de to store fjordene Lyngen og Ullsfjord er Lyngsalpan et landskjent landskapselement.

4.2 Eiendomsforhold

Lyngsalpan landskapsvernområde utgjør et totalareal på til sammen 961,2 km², hvorav 22,8 km² er ferskvann.

Lyngsalpan er delt i to og Landskapsvernområdet er derfor todelt. Grunneierforholdene er slik at alt er under privat eie, og det foreligger en høyesterettsdom (Storheimsaka) på at Staten ikke kan hevde eiendomsrett i Lyngsalpan.

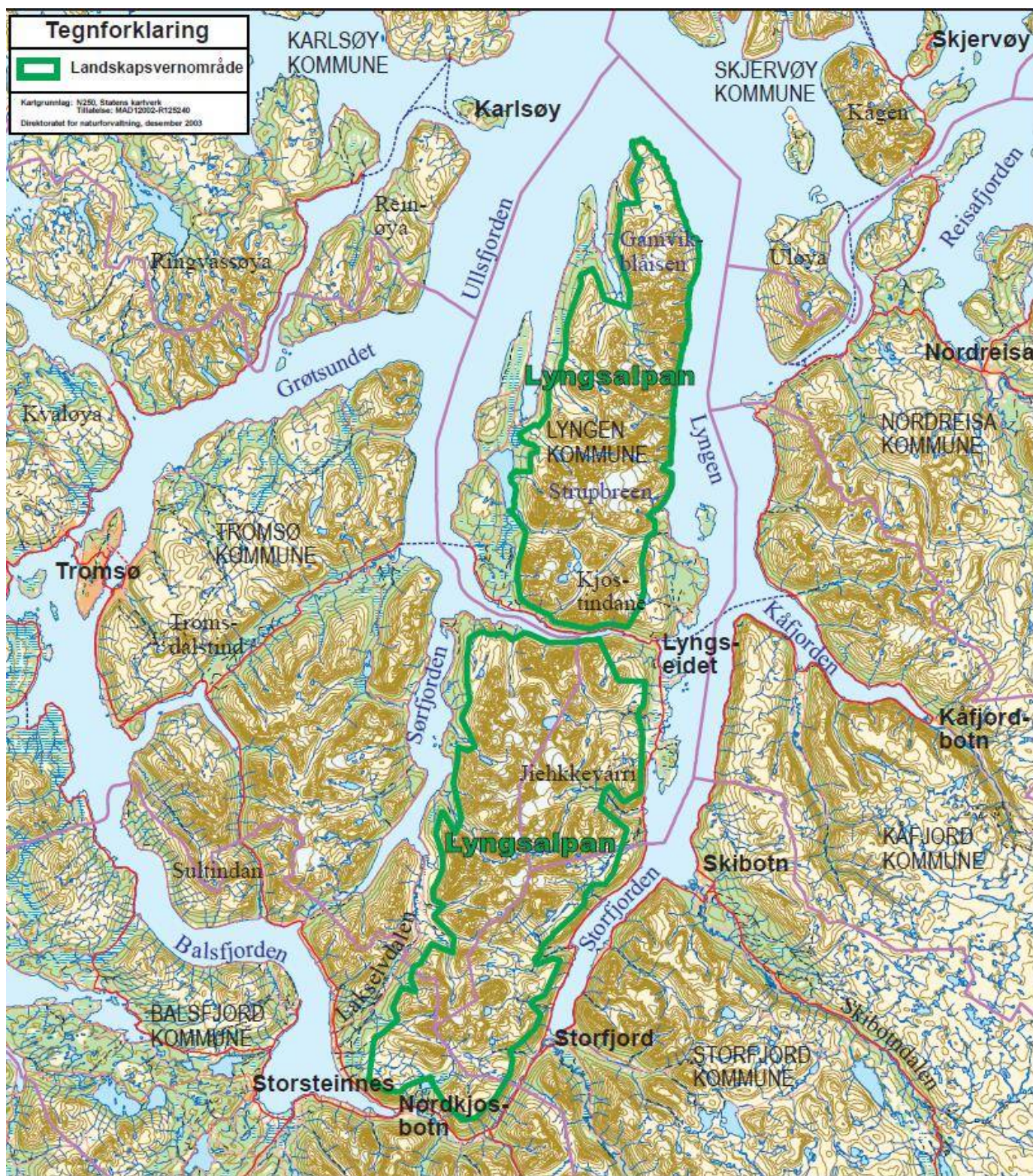
Arealfordelingen er som følger:

Balsfjord kommune	66 km ²
Storfjord kommune	126 km ²
Tromsø kommune	224 km ²
Lyngen kommune	545,2 km ²

Grensene for verneområdet fremgår av kart i målestokk 1:100000 datert av Miljøverndepartementet desember 2003. De nøyaktige grensene ble sommeren 2008 avmerket fysisk i marka og alle knekkpunktene er koordinatfestet.

Bildet: Sjollihytta i Kvalvikdalen, en av flere åpne hytter i lvo. Foto: Oddrun Skjemstad

Figur 2. oversiktskart Lyngsalpan landskapsvernområde. Kilde: Statens kartverk.

4.3 Naturforhold og verneverdier

I NOU 1986:13 – ”Ny landsplan for nasjonalparker” skrev Statens Naturvernråd i sin tilrådning følgende om verneverdiene på Lyngenthalvøya:

”Lyngsalpan er et av Nord-Norges mest markante fjellområder. De byr på helt andre naturtyper enn skiferfjellene i østlige og sørlige deler av Indre Troms. Kontrastene er store med tinder, breer og alpine formasjoner. Biologisk stiller ikke Lyngsalpene i samme klasse som fjellene i Indre Troms, men kvartærgeologisk og glasiologisk er de meget interessante.”

Det foreligger mye litteratur på naturforholdene og verneverdiene for Lyngsalpan. Det er utarbeidet flere rapporter i forbindelse med verneplanarbeidet. Det er i forvaltningsplanen presentert et sammendrag av de viktigste forholdene. Spesielt interesserte henvises til annen litteratur om området, se liste bak i dette heftet.

4.3.1 Berggrunnsgeologi

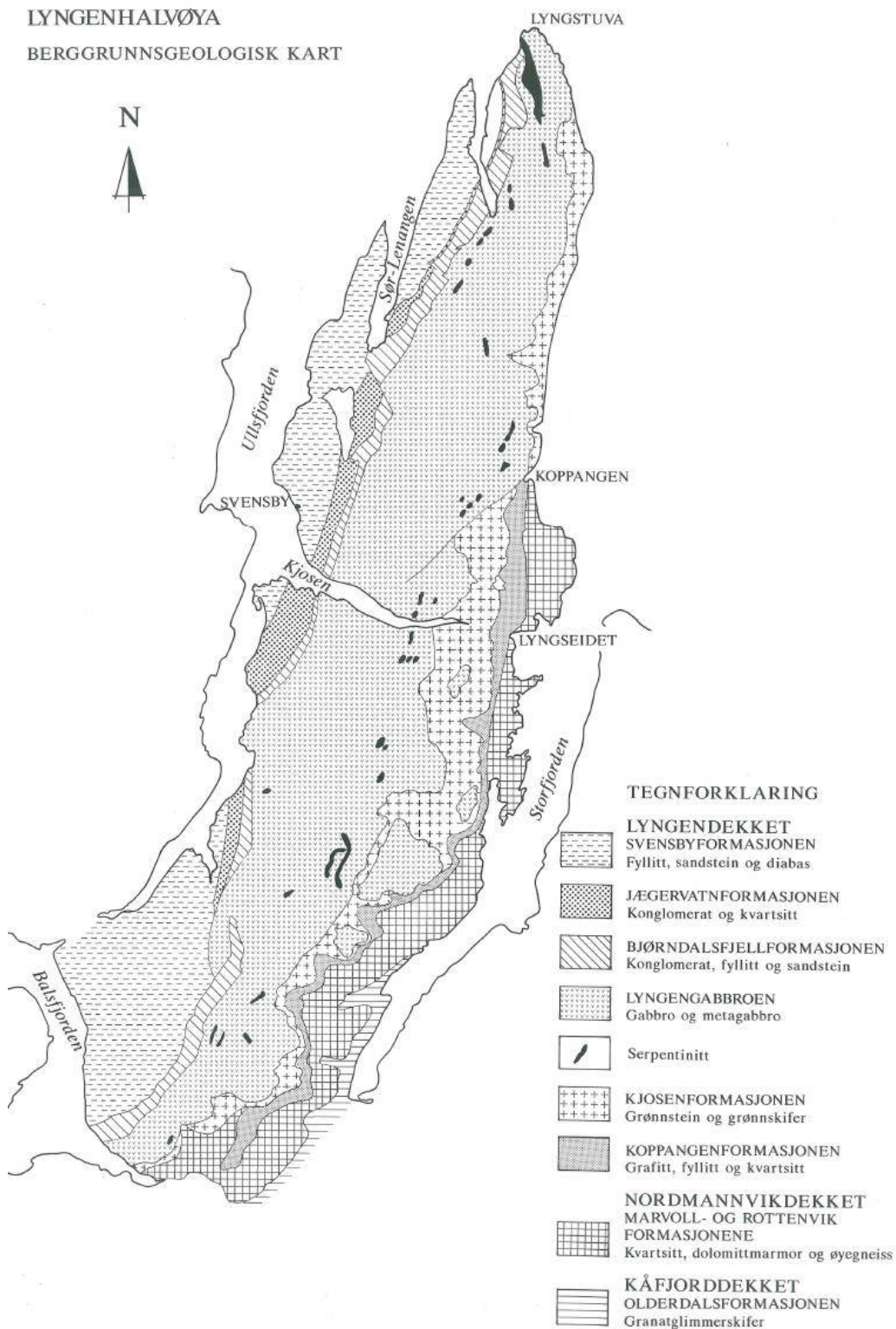
Mesteparten av Lyngenthalvøya er et markert fjellområde med særlig høye fjell og alpine landskapsformer i et bredt belte langs halvøyas akse, og med lavereliggende landskapspartier langs fjordene på begge sider av halvøya. Utformingen av landskapet henger sammen med berggrunnens sammensetning, forkastninger og dominerende sprekkesystemer. Den alpine sentrale delen av Lyngsalpan består av gabbro og andre harde bergarter som står seg godt mot erosjon og forvitring. Halvøyas lavereliggende deler består av flere typer mindre motstandsdyktige bergarter, for det meste omdannede sedimentære bergarter. Fjellmassivet er flere steder gjennomskåret av tverrgående dype fjellpass, daler. Det mest markante passet går langs Kjosen, fra Svensby til Lyngseidet.

Lyngenthalvøya er en del av den kaledonske fjellkjeden. Denne ble dannet ved at to store kontinenter beveget seg mot hverandre og endte i en kollisjon for 380-430 millioner år siden. Bergartsmasser ble lagt i store folder, og flak av bergarter ble skjøvet innover. Dagens landoverflate er dannet ved at fjellkjeden senere er erodert ned og forvitret, samtidig som det har foregått en sakte landheving.

Den delen av Lyngenthalvøya som er oppskjøvet havbunnsskorpe, ofiolitt, er Norges og Skandinavias største i sitt slag. Videre er gabbroen innenfor ofiolitten den største i Norge.

Bilde: Lyngsalpan sett fra Djupvik i Kåfjord kommune
Foto: Oddrun Skjemstad

Figur 3. Berggrunnsgeologien Lyngshalvøya. Kilde: Per Bøe, Tromsø museum

Lyngsalpanmassivet består hovedsakelig av bergarten gabbro som er en eruptiv dybergart. Lavfjellpartiene mellom Oteren og Koppangen domineres av amfibolitt, grønnstein og grønskifer. I lavlandet på Østsiden av Lyngshalvøya finnes mest glimmerskifer, fyllitt og dolomitt. Lavlandet på vestsiden har hovedsakelig glimmerskifer og noe kvartsitt.

4.3.2 Kvartærgeologi og glasiologi

Lyngsalpan med sine fjellformasjoner og isbreer er et unikt landskap både i nasjonal og nordisk sammenheng. Det er registrert om lag 140 isbreer på halvøya. Gamvikblåisen og Strupenbreen er de to største i det ytre området, mens i det indre området framstår Fornesbreen og brekomplekset ved Jiehkkevárre som de største.

Under maksimal tykkelse av isen for om lag 20 000 år siden var Lyngshalvøya sannsynligvis dekket av breer opp til 1000-1200 m høyde. De høyeste fjellene var den gang nunataker som raget over isdekket. I perioden 13000 – 9000 år siden smeltet fjord og dalbreene ned. Mesteparten av løsmassene på Lyngshalvøya er morene og iselvtransportert materiale fra nedsmeltingen av innlandsisen. Etter istiden har fjellområdene hatt varierende breaktivitet som i mindre grad har formet landskapet. I steile botnvegger og fjellsider har det foregått frostforvitring. Elvene i dalførene har ført løsmasser ut mot havet, bølgene har vasket og sortert sedimenter i en stadig synkende strandsone og leire er avsatt på havbotnen.

Lokale isbreer vedlikeholdes av en balanse mellom vinternedbør og sommertemperatur, og de er

dermed dynamiske systemer som responderer på endringer i klima. Hvis det gjennom flere år kommer like mye snø på breen over likevektslinja som det smelter bort av snø og is under likevektslinja, er breen stabil. Brefronten vil da holde seg på samme sted. Endrer denne balansen seg over tid, vil isbreen kunne minke eller vokse. Breene kan følgelig fortelle om klimaet er i ferd med å endre seg. Dersom breisen er tykk nok, er den en seigtflytende plastisk masse som påvirket av tyngdekraften siger nedover mot lavereliggende områder og avsetter morenemasser der.

Isbreenes massebalanse og nærområdene foran er klimaarkiver som kan fortelle om naturlige endringer fra den nære fortid og dagens situasjon. Isbreene bidrar derfor med viktig informasjon til den pågående klimaforskningen.

Bildet er fra Steindalsbreen.

Bildet er tatt 6. juli 2016 og skiltet i forkant viser hvor breen var 6 år tidligere, juli 2010. Det er tydelig at breen har smeltet mer enn det har kommet snø på toppen av breen. **Foto:** Oddrun Skjemstad

4.3.3 Klima

De mektige fjellene gjør at klimaforholdene veksler sterkt innen området. Det er forskjell mellom vest og øst i Lyngen. Det høye fjellpartiet virker som en barriere og "stopper" mye av nedbøren som kommer vestfra slik at en større andel faller ned på vestsiden og gjør østsiden tørrere. Dette innvirker også på snøforholdene og lengden av vintersesongen.

Lavlandet kan regnes som kystpreget med en midlere årsnedbør på rundt 600 mm på Lyngseidet, og 850 mm i Ullsfjord (Alm og Sortland, 1990). Fjellene mottar langt større nedbørsmengder. Årsmiddeltemperaturen er på 3,0 °C. Januar har lavest månedsmiddel med – 4,5 °C, mens juli har høyest med 12,5 °C. Lokalt kan store temperaturforskjeller forekomme innenfor korte avstander, bla. avhengig av vindvirkning og avstand til sjø og vassdrag. Temperaturvariasjoner forekommer også i ulike høydelag. Det er vanlig å regne nedgang på 0,6 °C pr. 100 meter stigning.

4.3.4 Vegetasjon

Plantelivet i Lyngsalpan har vært relativt dårlig kjent, men det har likevel blitt gjort noen kartlegginger. Berggrunnen er jevnt over lite gunstig for planteliv, og har dermed ikke blitt betraktet som attraktivt hos botanikere. Mange av fjellene er i tillegg svært bratte og lite tilgjengelig.

De store gabbromassivene i Lyngsalpan har trolig i all hovedsak en fattig flora. Floraen er i hovedsak dominert av et fåtall vanlige og vidt utbredte arter. Generelt er fjellvegetasjonen bedre utviklet på den sørlige delen av halvøya enn på den nordlige. Nord for Kjosen er det store partier selv på forholdsvis lave nivåer som er helt uten karplanter.

Noen mindre partier i Lyngsalpan peker seg imidlertid ut til å ha en litt rikere fjellflora. Dette er områder som er knyttet til de sedimentære bergartene langs østsiden av halvøya, Cáhca ved Kjeldalen, Riidavárri ved Elvevollalen og Fasdaltind nord for Lyngseidet. Det finnes også rikere fjellpartier på Stálloborri, Kvalvikfjellet og Rottenvikfjellet. Her finnes en rekke kalkkrevende, og til dels sjeldne fjellplanter.

Det er særlig to lokalitetstyper som kan betegnes som særtrekk for området, ved at Lyngsalpan har særlig pene og verdifulle eksemplarer. Dette er områder med ultrabasisk berggrunn/serpentin og områder foran isbreene som nylig er blottlagt og der plantene «erobrer nytt land». Områdene med serpentinfelter har en klar botanisk verdi bl.a. fordi det er dokumentert en utvikling i retning av egne serpentinraser og underarter av flere karplanter. Rødberg på sørsiden av Kjosén er et typisk eksempel på område med serpentinisert gabbro, synlig på lang avstand på grunn av sin rødlige farge. Serpentinfeltene får en særpreget flora, ofte med mange nellikarter. Et annet typisk innslag i slike områder er den lille bregnen grønnburkne.

Plantenes innvandring til områder hvor breene har trukket seg tilbake i nyere tid kan studeres på en rekke lokaliteter i Lyngsalpan.

Bilde: Fjelltjæreblom, foto: Oddrun Skjemstad

Skog og landskap har for øvrig foretatt en vegetasjons- og beitekartlegging i store deler av landskapsvernområdet i Lyngen kommune. Bakgrunnen for kartleggingen er å skaffe informasjon for en bedre forvaltning av naturgrunnlaget, da særlig som beite for småfe. Skog og landskap har kartlagt 409 km², og hele det kartlagte området ligger i Lyngen kommune. Det er kartlagt fra sjøen og i fjellet så langt opp som det er sammenhengende vegetasjonsdekke. Resultatene av kartleggingen kan ses i rapport 15/2014, og på vegetasjonskart og beitebrukskart.

4.3.5 Fugle- og dyrelivet

Bilde: Fjellrype er en karakteristisk fugl i Lyngsalpan
Foto: John Ivar Larsen

De mest alpine områdene i Lyngsalpan er artsfattig, mens det i de lavereliggende fjellområdene, dalene og skogsområdene er et større artsmangfold av både fugler og dyr.

Lyngsalpan har en variert rovfuglbestand. Samtlige av fylkets ni normalt forekommende dagrovfugler er påvist hekkende i området, og alle de åtte ugleartene i fylket er observert. Rovfuglene kan være sårbare på senvinteren/tidlig våren da de har tidlig hekking.

Våren/sommeren 2016 ble det foretatt en kartlegging/dokumentering av hekkelokaliteter i utvalgte områder på halvøya.

På høgfjellet er artsmangfoldet veldig begrenset og en finner stort sett bare fjellrype, ravn og snøspurv. Dess lengre ned en kommer, øker antall arter betraktelig og en finner innslag av mange spurvefugler, vadere, andefugler og andre.

Av ville pattedyrarter finnes hare, rødrev, røyskatt og snømus. Det finnes også streifdyr av jerv, og det ser ut til at gaupa har etablert seg på halvøya. Elgen finnes over det meste av halvøya. Ekorn og mår er også etablert i området. Ved sjøen og i vassdragene finnes villmink og oter. I tillegg til disse artene finnes det en god del smånagere uten at det finnes noen oversikt over artssammensetningen.

Av amfibier finnes det buttsnutefrosk på halvøya. Det finnes også gamle observasjoner av firfirsle og det er ikke usannsynlig at arten ennå kan finnes i området.

4.3.6 Vann og vassdrag - ferskvannsfisk

Det finnes en rekke mindre og mellomstore ferskvann i området, med Jægervatnet som det klart største. Jægervatnet ligger ikke innenfor grensene til verneområdet, men grensen går ned til vannkanten langs deler av vannet. Beliggenheten på vann og vassdragene spenner seg fra omtrent havnivå, og opp til nesten 800 meter over havet. De høyereliggende vannene er i stor grad brepåvirket, og har lite siktedyp og lav produksjon. Det meste av fisken som finnes i de høyereliggende vannene er satt ut av mennesker. Røye er den dominerende fiskearten i vassdragene, men mange steder er fiskene veldig små. I noen av vassdragene finnes også ørret,

mens trepigget stingsild finnes i de fleste lavereliggende vann. I Jægervatnet er det i tillegg også bestander av laks, sjørøye, sjørørret, ål og sandskrubbe.

5 Kulturminner og kulturhistorie

Kulturminnene synliggjør menneskenes tilstedeværelse i verneområdene. Dette er områder som i dag er kjent for sine naturverdier og som brukes til rekreasjon og landskapsopplevelse. I tidligere tider ga de grunnlag for levemåte og livberging – fra de første fangstfolkene i eldre steinalder til våre nære forfedre.

5.1 Kulturminner

*Formålet med landskapsvernområdet er å ta vare på et av Norges mest karakteristiske fjellområder som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster med det biologiske mangfoldet, de **kulturminner og den kulturpåvirkning** som preger landskapet.....*

Forvaltningsutfordring, Kulturminner:

Lyngsalpan landskapsvernområde skal forvaltes på en slik måte at kulturminnene i området ivaretas. Det er et mål å formidle kunnskap om kulturminnene i området.

Ivaretagelse av kulturminner og kulturpåvirkningen i landskapet er spesielt nevnt i formålsparagrafen til verneområdet. Gjennom Kulturminneloven er alle kulturminner eldre enn år 1537 automatisk fredet (boplasser, veifar, gravhauger, kirkegårder m.v). For samiske kulturminner er grensen satt til 100 år. Enkeltstående byggverk fra 1537 til 1649, skipsfunn eldre enn 100 år med utstyr, last eller tilbehør. Det er de to første som er aktuell i Lyngsalpan. Automatiske freda kulturminner har en sikringssone på 5 meter rundt kulturminnet dersom det ikke er vedtatt en særskilt sikringssone.

Kulturminneloven gir også hjemmel til å frede kulturminner og kulturmiljøer ved enkeltvedtak og forskrift. Det er ikke vedtaksfredete kulturminner/kulturmiljø i Lyngsalpan lvo.

Kulturminneloven definerer **Kulturminner** som alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med **kulturmiljøer** menes områder hvor kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng. Eksempler på kulturmiljø kan være et seteranlegg eller et område med ulike spor etter samisk tro og tradisjon.

Bilde:

Gammeskjellett i Fastdalen.

Foto: John I. Larsen

Kulturlandskap er landskap som er påvirket av mennesker. Tradisjonelt har kulturlandskap vært forbundet med jordbrukslandskapet, men alle former for menneskepåvirket landskap faller inn under definisjonen.

Gammetufter etter samisk bosetting, andre hustufter og boplassamfunn fra yngre steinalder er de mest tallrike kulturminnene i umiddelbar nærhet til verneområdet. Det finnes mange gammetufter som vitner om menneskelig aktivitet i flere av dalførene inn til fjellmassivet. Svært få av gammetuftene er datert, men dateringer fra andre områder indikerer at mange er fra før reformasjonen, fra mellomalderen.

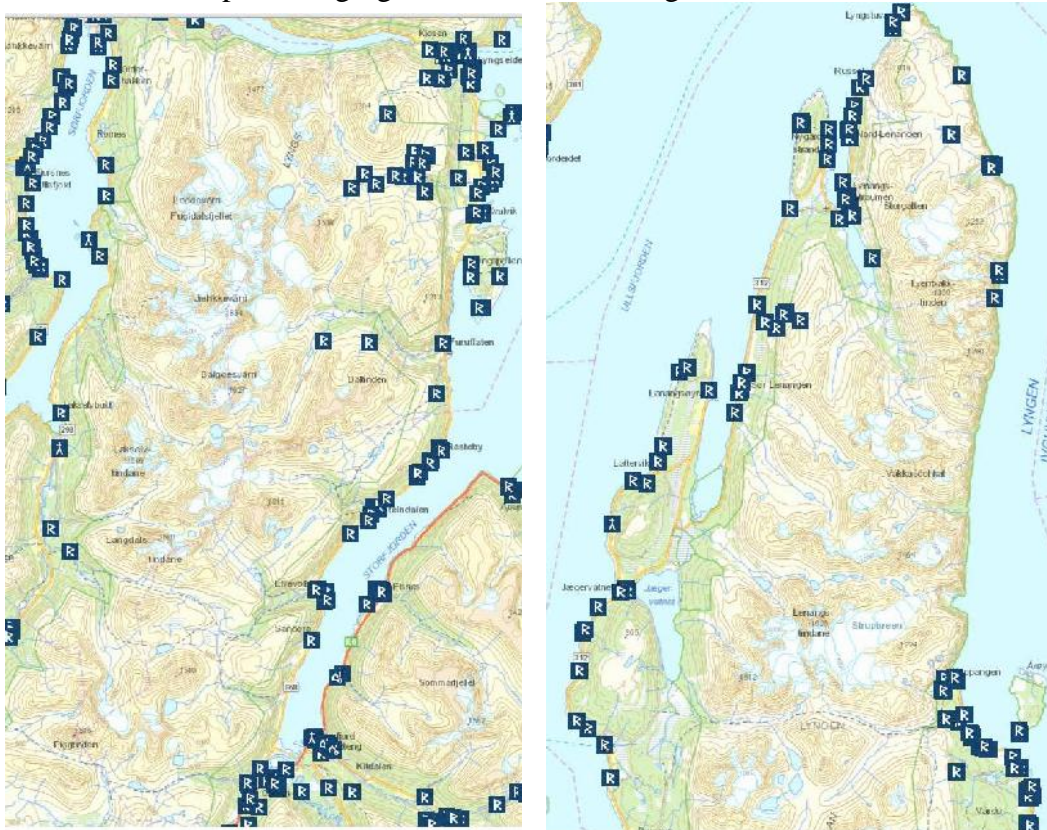
Det er blant annet registrert mange kulturminner i og rundt Kvalvikdalen, i Lyngsdalen, på Østsiden av Jægervatnet og på Lyngstuva.

Sommeren 2014 var kulturetaten hos Troms fylkeskommune på befarings i området på østsiden og nord for Koppangen. Det ble registrert mange nye kulturminner langs vestsiden av Lyngenfjorden. Dette området har svært lang historie. Helt fra steinalderen har folk hatt tilhold i de små vikene og brukt områdene til fiske og fangst. I flere av vikene har det også vært fast bosetting. Det kan også finnes hittil ukjente kulturminner i området for dette er et naturlig område for bosetting i og med at det er nært til gode fiskeplasser.

*Bilde: Gammetufter Ytre Gamvik,
Foto: Ragnhild Myrstad.*

I Tromsø-, Storfjord og Balsfjorddelen av verneområdet er det ikke registrerte kulturminner innenfor vernegrensen. Det er imidlertid svært sannsynlig at det finnes mange uregistrert kulturminner over hele området. I henhold til gamle reindrifftkart er det flere faste hvileplasser, skillesteder, vaktsteder og lignende innenfor vernegrensen.

Figur 4. Registrerte kulturminner i og ved landskapsvernområdet. Kilde: www.kulturminnesok.no

Kulturminnene innenfor verneområdet vil det være et mål å sikre og/eller holde ved like. De forteller om samspillet mellom mennesket og naturen, og gjør området rikere. Registrering og tiltak for å ta vare på kulturminner og kulturlandskap krever særlig kompetanse og ofte store ressurser. Slike tiltak foresetter et nært samarbeid mellom kommunene, Riksantikvaren/Fylkeskonservatorene og forskningsmiljøene.

Bilde: Gammetuft i området utover mot Lyngstuva, Foto: Oddrun Skjemstad

Verneområdestyret har hatt et samarbeid med Troms fylkeskommune om merking og skilting av kulturminner i, og ved, verneområdet på Lyngstuva. Troms fylkeskommune har valgt å innlemme området som BARK-område, bevaringsprogrammet for arkeologiske kulturminner. All skilting er gjort utenfor landskapsvernområdet.

5.2 Kulturhistorie

Forvaltningsutfordring, kulturhistorie:

Lyngsalpan landskapsvernområde skal forvaltes slik at kulturhistorien ikke blir glemt, men formidles til kommende generasjoner og besøk i verneområdet gjennom hjemmeside og andre info

I Formålsparagrafen står det også:

«Ivaretakelse av naturgrunnet innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse.»

Kjennskap til kulturhistorien for området er viktig for å vite hvilken kulturpåvirkning som er i området. Noen kulturminner er usynlig dersom en ikke kjenner historien bak. Det kan være kulturminner som hellige steder, offersteiner, områder der det har vært spesielle hendelser o.l.

Området rundt Lyngen – det gamle stor-Lyngen – ligger i hjertet av Nordkalotten med grense til både Sverige og Finland. Lyngen har derfor gjennom tidene vært et møtested for flere kulturer og folk, handel, religiøse strømninger og konflikter mellom stormaktene i nord.

Lyngsalpan har i historisk tid også utgjort et grenseland mellom russisk og dansk-norsk felles skatteleggingsområde. Ved fredsslutning i 1326 ble Lyngstuva plassert som vestgrensen for Novgorod-republikkens skatteland. Russland kunne innkreve skatt langs kysten av Norge frem til Lyngstuva. Lyngsalpan har også i den nyere historie vært et grenseområde av stor betydning. Hitler startet etableringen av Lyngelinja, og NATO videreførte denne i den kalde krigen.

Lyngshalvøya har vært reinbeiteområde i lang tid. Det finnes skriftlige kilder som forteller om svenske samers flyttinger til «Iddu-njarga», Lyngshalvøya, helt tilbake til 1700-tallet. Det er imidlertid sannsynlig at denne flyttingen har vært vanlig fra mye lenger tilbake i tid. Årsaken til denne flyttingen er at reinen søker de beste beitemene, alt etter årstiden. De svenske reindriftutøverne hadde sin sommerboplass på Fjellfinnbakken ved Lyngseidet. I lappekodisillen fra 1751 ble samenes sedvanerett til å bruke beiteland på tvers av nasjonsgrensen som da ble trukket opp mellom Danmark/Norge og Finland/Sverige anerkjent. I 1972 ble reinbeitekonvensjonen med Sverige sagt opp av Norge. Den svenske reindriften fikk ikke lenger komme til Lyngshalvøya, men ble henvist til andre beiter i Indre Troms. Etter denne tid er området sommerbeite for reindrifutøvere fra Kautokeino.

Det tradisjonelle helårs samiske levesettet på Lyngshalvøya er sjøsamisk. Det sjøsamiske levesettet i området baserte seg på kombinasjon av flere typer næringer og gjorde sjølberging mulig. Sjølbergingen var basert på tre viktige ressurser; Sjø, jord og utmark. Kvinnene hadde hovedansvaret for drifta av gården. De tok seg av barn, fjøsstell, matlaging og husflid. Mennene hadde hovedansvar for vedlikehold av bygninger og redskaper, fiske, jakt og fangst, ved, slåttearbeid og slakting samt laging av redskaper og bruksting. Mange av mennene reiste bort på sesongfiske mens kvinnene styrte hjemme.

Kvenene som kom over grensen på 1700- og 1800 – tallet hadde med seg sine byggeskikker og språk. Nordmennene som kom til Lyngen på 1600 – tallet var handelsmenn, kristne misjonærer og embetsmenn. Det bodde også norske jordbrukere og fiskere ved den ressursrike Lyngenfjorden.

Det historiske møtet mellom samer, nordmenn og kvener på Nordkalotten er blitt kalt «tre stammers møte».

Kombinasjonsbruket hentet en stor del av foret i utmarka. Utmarksslåttene ble utnyttet og som oftest ble foret lagret i ei utløe. Det ble også hentet ris til fying og som tilleggsfôr til dyrene fra skogen.

Denne bruken av utmarka førte til at det var nødvendig å gjøre rede for: Hvor man har vært, hvor man skal og hvem som har hevd til å bruke det enkelte området. Derfor hadde man navn på hver en haug, li, bekk, slette, spesielle steiner og lignende. Disse stedsnavnene er usynlige kulturminner, et språklig landskap som beskriver naturen. De forteller også om hendelser, næringsliv, fantasi og forestillinger. Navnene viser også språk og etnisitet. De aller fleste stedsnavnene i utmarka er samiske. Det finnes også noen finske navn knyttet til gårder hvor finsktalende har bodd.

Retningslinjer for forvaltning – kulturminner, kulturhistorie

Kulturminner generelt:

- Alle saker som kan medføre inngrep i forhold til kulturminner skal legges frem for kulturminnemyndigheten for vurdering. Dette gjelder f. eks. bygningstiltak, etablering og merking av nye stier etc.
- Rekonstruksjon av kulturminner som har forfalt hinsides restaurering, nedraste gammer, tufter uten påstående hus og lignende, skal kun unntaksvis tillates og da bare etter tillatelse fra kulturvernmyndighetene.
- Når det gis tillatelse til tiltak som forutsetter terrenginngrep skal det settes vilkår om at objekter av kulturhistoriske verdier ikke skades. Eksempelvis skal ikke stein fra gamle tufter, dyregraver eller lignende brukes i byggevirksomhet
- Områdets historie skal formidles på innfallsporter, på hjemmeside og andre aktuelle kanaler.

Bilde: På Rastebyfjellet i Storfjord, foto: John Ivar Larsen

6 Brukerinteresser – status, retningslinjer og tiltak.

Det er mange og viktige brukerinteresser i området. Fjellområdene er, og har vært viktige, i forhold til bosetting og lokalt næringsliv. De viktigste brukerinteressene er knyttet til beiting av småfe og tamrein, samt friluftsliv. Reiseliv har kommet sterkt inn som en brukergruppe i de senere årene. Det er svært få tekniske inngrep innenfor landskapsvernområdet.

Verneforskriftene danner rammen for hva som er tillatt innenfor Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci. I den daglige forvaltningen er § 3, vernebestemmelser, det sentrale kapitlet i verneforskriften og noen av punktene bør utdypes. Innholdet i dette kapitlet må ses i sammenheng med § 2 som er formålet med vernet.

Dette kapitlet er derfor oppdelt i tema og inneholder først en faktadel, så kommer en bolk om forskriftene i forhold til det aktuelle temaet. Dette kapitlet viser også hvilke aktiviteter som er direkte hjemlet i verneforskriften (oransje bokser), samt hva en har anledning til å gi dispensasjon til (blå bokser). Retningslinjer er samlet i grønne bokser.

Bildet: Rein samlet i gjerdet før utskipping fra Koppangen
Foto: John Ivar Larsen

6.1 Landbruk

1.1.1 Forvaltningsutfordringer landbruk:

Verneområdeforvaltningen skal ta hensyn til, og støtte opp om bruk av, landskapsvernområdet til utmarksbeite innenfor rammen av verneforskriften og vernets formål. Det er ønskelig at jordbruksdrift gjennom beiting opprettholdes for å utnytte de eksepsjonelle gode beitene i området. Fortsatt beiting vil bevare kulturlandskapet og bidra til større opplevelsesverdi i området.

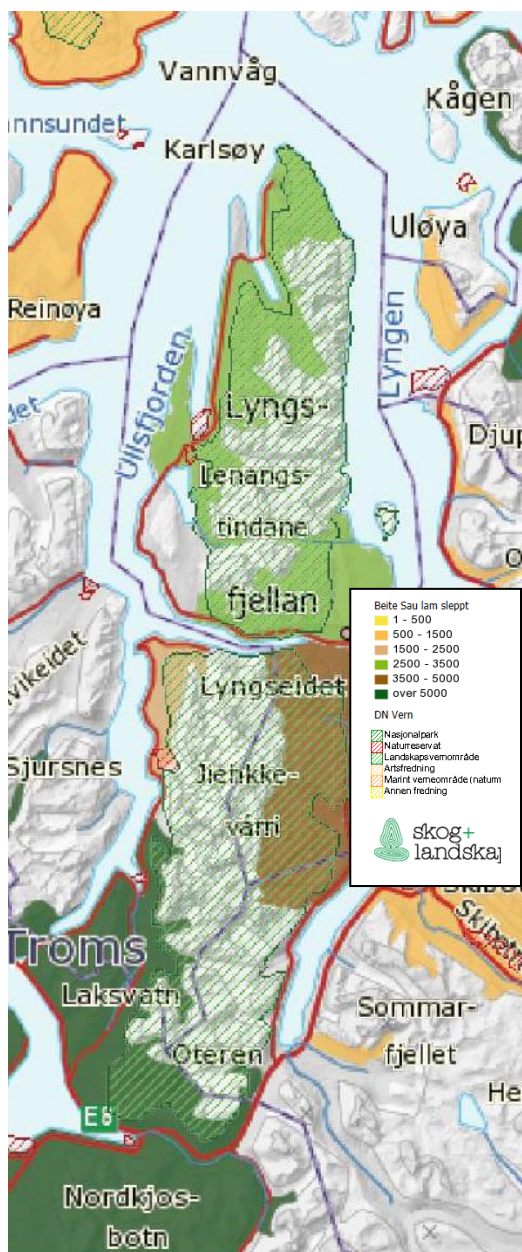
Utmarka har alltid vært viktig for høsting av ressurser. Kombinert med fiske har landbruket vært selve grunnlaget for bosetting i området i mange hundre år. Husdyr har beita i utmarka og vinterfôr til husdyra er blitt høstet fra slåttevoller i utmark. Trevirke har vært hogd til brensel, materialer og redskaper, torv ble tatt ut til brensel og byggverk, og man har høstet urter og bær til husholdningen.

Bilde: Sauer på utmarksbeite på Lyngstuva. Foto: Oddrun Skjemstad

6.1.1 Husdyrbruk

Lyngsalpan er et viktig beiteområde for småfe i alle fire kommunene. Det drives sauehold rundt hele halvøya med ca. 15.000 dyr sluppet på beite. Dyrene slippes ut på beite i slutten av mai, og er i området til september. I begynnelsen av beitesesongen er det dalførene som er viktige beiteområder. I enkelte områder er det knapphet på vårbeite. Skog og landskap har utført en vegetasjons- og beitekartlegging i store deler av beiteområdene i Lyngen kommune. Kartleggingen

konkluderer med at Lyngsalpan er et av de mest verdifulle beiteområdene i Norge. Området har en samlet beitekvalitet som er vurdert til svært godt – godt beite.

Sauene beiter i lavlandet fra de slippes ut i mai. Fra juni og frem til sauene blir sanket, beiter dyrene i hele området fra strandkanten og helt opp på høyfjellet.

Det er også en del geitebruk i området. På grunn av daglig melking av geitene, beiter de i hovedsak i dalførene og lavlandet, i nærheten av gårdsbrukene. Det slippes også en del storfe og hester på beite. Disse beiter også i hovedsak i dalførene.

Etter opprettelse av verneområdet, er det gitt dispensasjon til å sette opp ei gjeterhytte på Kvalvikfjellet. Denne benyttes under sanking og tilsyn av dyra som er på beite. Hytta benyttes også som lager for saltstein. Sauenæringa har også flere steder de pleier og sette ut saltstein og lagre dem. Det er aktuelt å benytte snøscooter til å frakte disse ut i terrenget.

Figur 5. Beitekart Lyngsalpan. Kilde: Skog og landskap.

6.1.2 Skogbruk

Det aller meste av landskapsvernområdet ligger over skoggrensa. Skogen består i hovedsak av løvskog, med noen få forekomster av furu. Det totale skogarealet ligger på ca. 37.000 daa, noe som utgjør mindre enn 4 % av verneområdet. Det er i hovedsak i Nord-Lenangsbotn, øst for

Jægervatnet, Kvalvikdalen, Rypedalen og innenfor Storvatnet at det er noen sammenhengende skogsområder.

Det er kun i et lite område ved Jægervatnet at det er noe økonomisk drivbar skog.

Kartlagt skogareal (dekar)	Bonitet				Totalt
	Impediment	Lav	Middels	Høy	
Barskog	159	5		3	167
Lauvskog	26908		1167	330	28404
Blandingsskog	1161	33	4		1197
Skog på myr	49				49
Totalt	28276	38	1171	333	29817

(Kilde: Norsk institutt for skog og landskap, Digitalt markslagskart)

Figur 6.

Skogbruksareal Lyngsalpan. Kilde: Skog og landskap.

6.1.3 Rammer og regelverk for Landbruk

Rettighetshaverne består av grunneierne og beitebrukerne. Reindrifta omtales i eget kapittel

Som rettighetshaver i verneområde kan man med hjemmel i forskriftene:

- a) Bruke området til beite, rydding av beite, slått og lauving, jfr. § 3, pkt. 2.3 a
- b) Vedlikeholde bygninger, anlegg og gjerder i samsvar med tradisjonell byggeskikk, jfr. § 3, pkt. 1.2 a
- c) Sette opp gjetelavvoer, store lagstelt og lignende med varighet i inntil 1 år, samt oppsetting av samlegjerder og slikkesteinsautomater og andre midlertidige innretninger, jfr. § 3, pkt. 1.2 d
- d) Vedlikeholde bruer, klopper og stier i henhold til forvaltningsplanen, jfr. § 3, pkt. 1.2 b
- e) Hogst av ved til eget bruk, jfr. § 3, pkt. 2.3 b
- f) Nødvendig motorferdsel på veien i Kvalvikdalen i forbindelse med landbruksdrift, jfr. § 3, pkt. 5.2 d
- g) Nødvendig motorferdsel på vinterføre i forbindelse med landbruksdrift som frakting av ved eller hogstvirke, byggematerialer, gjerdeutstyr, saltsteiner og lignende, jfr. § 3, pkt. 5.2 e

Tiltak og aktiviteter det kan søkes om tillatelse til:

- a) Oppdyrking av tidligere opparbeidet dyrkingsareal i Vassbotn sør for Jægervatn, og framføring av landbruksvei i tilknytning til dette, jfr. § 3, pkt. 1.3 a
- b) Oppføring av nybygg i forbindelse med jordbruk, bygdelagsvirksomhet og oppsyn, jfr. § 3 pkt. 1.3 b
- c) Påbygging, ombygging eller riving av bygninger og anlegg, jfr. § 3, pkt 1.3 c
- d) Oppsetting av nye gjerder, oppmerking og varding av nye fotruter og skiløyper, jfr. § 3 pkt. 1.3 d
- e) Oppsetting av løypestreng i forbindelse med skogbruk, jfr. § 3 pkt. 1.3 e
- f) Tiltak i forbindelse med drikkevann, jfr. § 3, pkt. 1.3 f
- g) Oppsetting av gjeterlavvoer m.m. med varighet utover 1 år, jfr. § 3, pkt. 1.3 g
- h) Motorferdsel på barmark utenom eksisterende skogsveier i forbindelse med landbruksdrift, jfr. § 3, pkt. 5.3 e
- i) Nødvendig lufttransport i forbindelse med landbruksdrift, jfr. § 3, pkt. 5.3 f

6.1.4 Retningslinjer og tiltak, landbruk

Forvaltningen vil i utgangspunktet være positiv til bruk av landbruksressursene innenfor de rammene som verneforskriften setter. Landbruksaktivitet bør skje uten at det medfører nye varige inngrep, og med minst mulig bruk av motorkjøretøy. Dispensasjon til landbrukstiltak forutsetter at tiltak blir utformet på en slik måte, og i et omfang, slik at det ikke går ut over natur- og landskapsverdiene i det aktuelle området. Forvaltningen vil legge vekt på dialog med landbruksforvaltninga og grunneiere for at rutinene for søknad om dispensasjon til tiltak innenfor landbruksdrift blir så smidige som mulig.

Landbruk generelt:

Beiting, rydding av beite, slått og lauving er tillatt.

- a) For å dokumentere behov som krever tillatelse etter søknad, bør dette synliggjøres gjennom en driftsplan eller annen helhetlig framstilling av et driftsopplegg
- b) Felles søknader som viser rasjonelle og gode løsninger på nødvendige tiltak for landbruket vil bli prioritert.
- c) Annen hogst enn det som er direkte hjemlet i verneforskriften er søknadspliktig, jfr. § 3, pkt. 2.4. Det vil si at all annen hogst enn hogst av ved til eget bruk eller hogst av virke til vedlikehold av lovlig oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr vil være søknadspliktig. Uttak av materiale til tradisjonelt håndverk kan skje uten søknad om tillatelse til forvaltninga (grunneiers tillatelse må imidlertid være tilstede), eks rirkuler til kniv, kopp o.l.
- d) Det kan gis dispensasjon etter en helhetlig skogbruksplan utarbeidet i samråd med skogbruksforvaltninga i kommunene.

Skogbruksplanen må inneholde:

- Kart over det området som skal hogges.
 - Hogstform. Plukkhogst bør benyttes, men en kan også bruke lukkede hogstformer med hogstflater opp til 5 daa hvis det blir satt igjen jevnt spredte trær på flata. Det gis ikke anledning til å benytte terrenggående hogstmaskin.
 - Kartfesting av eventuelle biologisk viktige områder eller elementer som ikke skal hogges.
 - Plan for uttransport av trevirket – skal skje på snødekt eller frossen mark.
 - Plan for avfallshåndtering
- e) Behov for motorisert kjøretøy i forbindelse med frakt av syke og skadde dyr behandles ved konkrete tilfeller, og kan regne med rask og positiv saksbehandling. I noen tilfeller kan det være aktuelt å gi muntlig tillatelse der skriftlig vedtak ettersendes.
 - f) Søknad om nødvendige anlegg for landbruksdrift som f.eks. samlegjerder og lignende vil bli vurdert i hvert enkelt tilfelle. Gjerder skal tas ned når de ikke lenger er i bruk. Gjerder eller anlegg som ikke er i aktiv landbruksdrift skal fjernes.

Gjeterhytter/Bygdelagshytter:

Verneforskriften åpner for at det kan tillates oppsett av nye gjeterhytter. Gjeterhytter skal ikke være større enn absolutt nødvendig, inntil 20 m². Det blir ikke gitt dispensasjon til nybygg i området dersom det allerede finnes bygninger som kan oppgraderes, og nyttes, til samme formål.

- g) Formålet med oppføring av nye hytter skal overholdes strengt. Hytter kan ikke endre funksjon.
- h) I tillatelsen til oppføring av hytta, skal det stilles som vilkår at dersom formålet med hytta faller bort, eller hytta ikke lenger er i bruk i henhold til begrunnelsen for oppføringen i en periode på 10 år, kan bygget kreves fjernet.

Med vedlikehold av bygninger menes maling, tetting ved lekkasjer, utskifting ved slitasje og lignende. Ved vedlikehold kan ikke bygningen endre størrelse eller fasade uten nødvendig godkjenning.

Oppsetting av gjeterlavvoer med varighet utover 1 år

Det må gjøres en konkret vurdering ved søknad om å sette opp gjeterlavvoer utover 1 år. Søknaden må vurderes opp mot formålet ved vernet, og om det vil kunne forringe verneverdiene. En eventuell tillatelse må være tidsavgrenset, og må ha vilkår om opprydding når lavvoen tas ned.

Oppdyrking av areal i Vassbotn, framføring av landbruksvei

Ved søknad om oppdyrking og framføring av landbruksvei må det foretas en konsekvensutredning for naturmangfoldet, friluftsliv og reindrift. Søker må foreta, og fremlegge, en NIN-kartlegging av området før søknaden vurderes.

Kulturlandskap:

- a) Tiltak som fremmer kulturlandskapet, og som ikke er i strid med verneformålet, skal i utgangspunktet behandles positivt. Dette kan være tiltak som: tynning og rydding av bjørkeskog (få tilbake det åpne landskapet), innføre beitedyr i områder som er uten, utmarksslått og lauving, tilrettelegging av stier, informasjon – natursti, kultursti, skjøtsel og bevaring av kulturminner, etc.

Tiltak:

- a) Det skal settes opp informasjon om at det er beitedyr i området i alle innfallsporter og naturlige bruksområder: Hunder må holdes i bånd, jfr. hundelovens § 6 og eventuelle lokale forskrifter, og gjerder lukkes.

6.2 Reindrift

Forvaltningsutfordringer reindrift:

Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci skal kunne brukes til reindrift. Verneområdet skal forvaltes på en slik måte at naturgrunnet ivaretas som grunnlag for samisk kultur og næringsutnyttelse. Forvaltningen skal så langt det er mulig ta hensyn til og støtte opp om reindriftnæringen innenfor rammen av verneforskriften.

Det skal kunne drives reindrift innenfor verneområdet. Reindriften er nevnt spesielt i formålsparagrafen:

.....Ivaretakelse av naturgrunnet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Reindrift er en liten næring i nasjonal målestokk, men både i samisk og lokal sammenheng har den stor betydning både økonomisk, sysselsettingsmessig og kulturelt. Reindriften har alltid vært oppfattet som en helt spesiell samisk næring, og den er derfor en viktig del av det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Norge har vedtatt flere internasjonale erklæringer¹ og konvensjoner^{2 3} som skal sikre reindriftssamenes medbestemmelsesrett, bosetting, språk og kultur. Forvaltningsmyndigheten skal forvalte verneområdet på en slik måte at naturgrunnet for reindrift opprettholdes, og ha en dispensasjonspraksis som gjør det mulig å drive med reindrift i området slik at samenes tradisjonelle former for næringsutøvelse og kultur sikres for framtida.

De viktigste grunner for reindriftas beitebruk er at reinen må tilpasse seg naturen for å finne mat i de ulike årstidene:

- De beiter ulike vekster til ulike årstider
- De fleste vekster har ulik næringsverdi sommer og vinter
- De klimatiske forhold varierer fra sted til sted
- Innsektspilagen er ulik fra sted til sted

Nedbørmengden på kysten fører til frodig vekst med høy produksjon av grønne vekster, og den kjølige havluften gjør det kjøligere ute ved kysten enn inne i landet om sommeren, og som igjen gjør kyststrøkene svært godt egnet for sommerbeite. Trekk og flytting mellom vinterbeitene i innlandet og sommerbeitene på kysten er en økologisk tilpasning som reindriftsutøverne har tilpasset sin driftsform etter. Området mellom sommer- og vinterbeite blir benyttet som vår- og høstbeite.

Det er to reinbeitedistrikter som har sitt sommerbeite på Lyngahalvøya, **Rendalen (Ittunjárga) og Lakselvdalen/Lyngsdalen (Lákko)**.

¹ FN handlingsplan Agenda 21 om bærekraftig utvikling. Rio-konvensjonen fra 1992

² ILO-konvensjon nr 169 om urbefolkninger og stammefolk i selvstendige stater. Rat. Av Norge i 1990

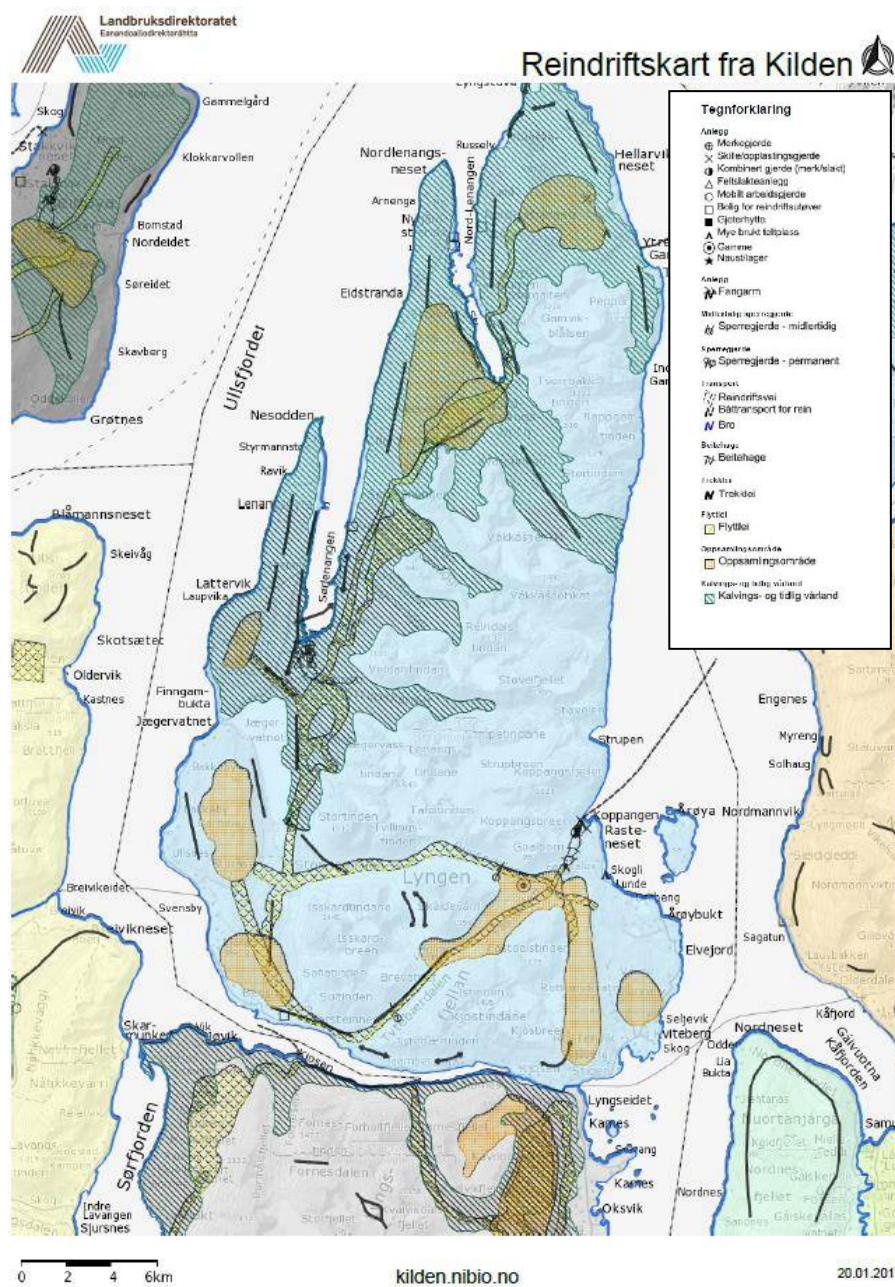
³ "Konvensjonen om biologisk mangfold", artikkel 8j. Vedtatt 1992.

© John Ivar Larsen

6.2.1 Reinbeitedistriktene i Lyngsalpan

Rendalen/Ittunjárga reinbeitedistrikt omfatter områdene nord for Kjosén. Distriktet består av mye fjell, steinurer og områder med lite vegetasjon. I lavlandet er det en del skogsområder og myrer som er rike på grønn vegetasjon. Lavbeitet er noe glissent. Det er noe lav ut mot Lyngstuva og på Lenangsåsen.

Maksimalt reintall for distriktet er fastsatt av reindrifststyret til 900 dyr i vårflokk og det er 3 driftsenheter i distriktet. Reintallet i området var 2016/17 på 897 dyr. Distriktet har sommerbeite i Lyngsalpan og benytter seg av landgangsfartøyer til flytting til og fra sommerbeitedistriktet. Landgangsfartøyene legger til i Koppangen. Reinen befinner seg på sommerbeite fra slutten av april til slutten av oktober. Vinterbeite er i Kautokeino. Kalvingen foregår stort sett i de ytre delene av distriktet.

Figur 7. Reindrifskart Rendalen reinbeitedistrikt, kilden – Skog og landskap

Anlegg:
Distriktet har et flåtegjerd med mobile fangarmer på ca. 1 km på hver side, over

Fastdalselva og et stykke til fjells.

De pleier å sette opp et mobilt sperregjerde på tvers over Russelvdalen under høstsamlingen/flyttingen. Dette gjør de for å hindre at reinen trekker mot Jægervatnet under sankingen. Det blir også satt opp et mobilt sperregjerde over Tyttebærdalen under høstsankingen. I Sør-Lenangsbotn er det et slakte- og merkegjerde. Dette gjerdet har en fangarm som delvis blir tatt ned hvert år og det er en egen beitehage for rein.

Motorferdsel

Distriktet består av høye fjell og mye ulendt terreng. Det i seg selv begrenser bruk av barmarkskjøretøy. På kjørbare områder kjøres det kun i forbindelse med utøving av reindrift, når det er nødvendig. Dette kan være i forbindelse med gjeting, samling og transport. Tidsperiode for bruk av barmarkskjøretøy er fra 1. juni til 1. desember, avhengig av snøforhold. Hovedperioden for bruk av barmarkskjøretøy er under flytting på høsten, perioden 1. september – 20. oktober. I

denne perioden kan opptil 7 kjøretøy være i bruk. Antall barmarkskjøretøy og antall dager med kjøring reduseres ved bruk av helikopter.

Bruk av barmarkskjøretøy til transport av utstyr og personell foregår etter følgende traséer:

1. Russelv – Lomvann
2. Nordlenangsbotn – Vaggas
3. Jægervatn – Barheia
4. Årøybukthøyden – Fastdal
5. Rottenvik – Aslakgårði
6. Eidebakken – Fastdal
7. Rottenvik – Rottenvikvatnet
8. Svensby – Jægervassbotn

Bare trasé 1 og 2 går inn i landskapsvernområdet.

Bruk av barmarkskjøretøy ved kantgjeting og/eller samling i forbindelse med merking og slakting brukes utenfor oppgitte traséer i følgende områder:

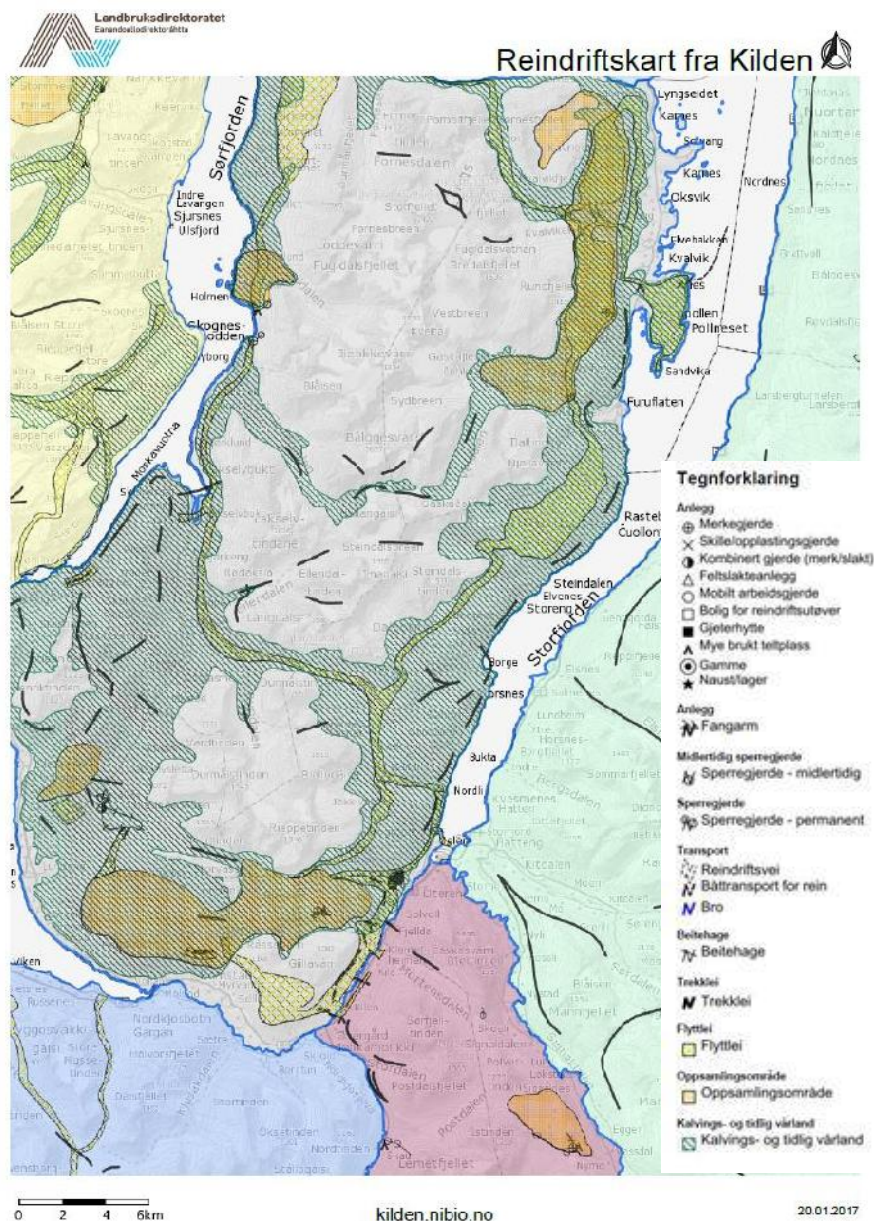
1. Lomvatn - Lyngstuva
2. Lomvatn - Indre Gamvik
3. Russelv – Nordlenangsbotn
4. Strømmen – Nordlenangsbotn
5. Nordlenangen kirkegård – Nordlenangneset
6. Nordlenangen kirkegård – Rundfjellet – Veidalen
7. Nordlenangen kirkegård – Vassdalen
8. Nordlenangsbotn – Rødtinddal
9. Nordlenangsbotn – Veidalen
10. Veidalselva – Sørrenangsbotn
11. Sørrenangsbotn – Strupskardet
12. Sørrenangsbotn – Fjellaksla
13. Sørrenangsbotn – Forrholtet
14. Sørrenangsbotn – Lenangneset
15. Jægervassbotn – Stortinddalen
16. Stortinddalen – Bensnes
17. Tyttebærdalen – koppangen.

Ikke alle områder inngår i landskapsvernområdet.

Lakselvdalen/Lyngsdalen reinbeitedistrikt (Lakko) har ikke oppdatert driftsplan etter nye krav i reindriftsloven, men distriktsstyret jobber med planen.

De har sommerbeite på den søndre delen av landskapsvernområdet og er oppdelt i to siidaer: Gaup-siida og Turi-siida med til sammen fem driftsenheter. Turi-siida benytter enten pramming eller biltransport for å komme til og fra sommerbeite. Gaup-siida flytter over landjorda til og fra vinterbeiteområdene via Indre Troms.

Distriktet tillater ikke å ha rein gående hele vinteren på sommerbeitedistriktet. Distriktet aksepterer ikke at noen av rein vilje lar rein forbli på sommerbeitedistriktet hele vinteren. Erfaring er at dette på sikt tærer på vegetasjonsgrunnet og dermed gir dårligere vilkår for rein under kalving. Høyeste antall rein for distriktet er satt til 2300 rein i vårflokk.

Figur 8. Reindriftskart lakselvdalen/Lyngsdalen reinbeitedistrikt, kilden – skog og landskap

Anlegg:

Det skilles mellom oppsamlingsområder, arbeidsgjerder og beitehager.

**Hovedopsamlingsgjerder/
sperregjerder:**

1. Vassdalen
2. Loppokaret
3. Postdalen

Sperregjerder:

Distriktet har noen mindre sperregjerder rundt omkring på sommerbeite. Disse er mer eller mindre faste og mobile. Oppføring og bruk av disse avhenger av årlig driftsmønster samt klimaforhold.

Faste arbeidsgjerder:

1. Kilafjellet/Rundfjellet (Kalvemerkingsgjerde)
2. Lakselvdalen(Kalvemerkingsgjerde/slaktegjerde, utlastingskonstruksjon og beitehage)
3. Vassdalen (merkegjerde/slaktegjerde)
4. Jøvikfjellet (arbeidsgjerde)
5. Kvalvikfjellet (arbeidsgjerde)
6. Pollfjellet (arbeidsgjerde)

Motorferdsel:

Distriktet disponerer flere barmarkskjøretøy. Det er ca. 10 barmarkskjøretøy i distriktet, men bruken av disse varierer fra år til år. Det er vanskelig å fastsette behovet på forhånd. Barmarkskjøretøyene brukes for det meste i forbindelse med samling og aktiviteter i arbeidsgjerder. Distriktet har imidlertid delvis tatt i bruk helikopter til samling og bruk av droner vil også kunne være med å redusere barmarkskjøring.

Distriktet vil kunne få behov for å sette opp noen nye sperregjerder dersom Ullsfjordforbindelsen blir realisert. Dette vil imidlertid være søknadspliktig.

6.2.2 Reindrift i forhold til lover og forskrifter i landskapsvernområde

Reindriftsloven hjemler reindriftras rettigheter som omfatter rett til opphold med rein og til ferdseil, flytting og flytteleier, rett til beite for rein, rett til anbringelse av anlegg som trengs til reindriften, rett til brensel og trevirke, rett til jakt, fangst og fiske. Reindriftsloven gir også styringsorganene hjemmel til å gi rammebetingelser for reindriftra gjennom fastsetting av distriktsgrenser, beitesoner, beitetider, høyeste reintall og pålegg om utarbeidelse av distriktsplan. Reindriftsloven gjelder også i verneområder vedtatt etter naturvernloven og reindrift kan drives i Lyngsalpan landskapsvernområde innenfor verneforskriftens rammer.

Reindriftra kan kjøre med snøscooter på vinterføre, og på breene, i forbindelse med reindrift uten dispensasjon. Dette er en rettighet forbeholdt reindriftsutøvere kun ved utøvelse av reindrift. Eventuelle leiekjørere må medbringe skriftlige dokumentasjon på at de har lønnet oppdrag for reindriftra og definerte arbeidsoppgaver.

For barmarkskjøring og bruk av helikopter må reindriftra søke verneområdestyret om tillatelse. Det legges opp til en praksis med flerårige tillatelser.

Som rettighetshaver til å drive reindrift i områdene kan man med hjemmel i forskriftene:

- a) Bruke området til beite, jfr. § 3, pkt. 2.3 a.
- b) Oppføre gjeterlavvoer med varighet i inntil 1 år og oppsetting av gjerder og samleanlegg av midlertidig karakter jfr. § 3, pkt. 1.2 d.
- c) Foreta nødvendig uttak av brensel og til nødvendig vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindriftsutstyr (jfr. reindriftsloven § 25), jfr. § 3, pkt. 2.3 b.
- d) Motorferdsel på frossen snødekt mark, jfr. § 3, pkt 5.2 b.

Tiltak og aktiviteter som det kan søkes om tillatelse til:

- a) Oppføring av nybygg i forbindelse med reindrift, jfr. § 3, pkt. 1.3 b.
- b) Påbygging, ombygging eller riving av bygninger og anlegg, jfr. § 3, pkt. 1.3 c.
- c) Oppsetting av nye gjerder, jfr. § 3, pkt. 1.3 d.
- d) Oppsetting av lavvoer med varighet på over 1 år, Jfr. pkt. 1.3 g.
- e) Motorferdsel på barmark i forbindelse med reindrifutøvelse i samsvar med godkjent distriktsplan etter reindrifstloven, jfr. § 3, pkt. 5.3 a.
- f) Nødvendig lufttransport i forbindelse med reindrift, jfr. § 3, pkt. 5.3 f.

6.2.3 Distriktsplanenes status i forvaltningsplanen

Distriktsstyret er etter Reindrifstlovens § 57 pålagt å utarbeide bruksregler for forvaltningen og bruken av distriktets ressurser, og etter Reindrifstlovens § 62 utarbeide en distriktsplan som skal inneholde de opplysninger om virksomheten i distriktet som er nødvendig for den offentlige planleggingen.

Bruksreglene skal blant annet inneholde bestemmelser om beitebruk, reintall, bruk og vedlikehold av gjerder og anlegg, bruk av motorisert kjøretøy samt også regler om den interne forvaltning av økonomi og arbeidskraft. Reglene om beitebruk skal utarbeides i samarbeid med distriktets siidaer. Distriktsstyret utarbeider bruksreglene som skal godkjennes av Fylkesmannen. Bestemmelser om reintall skal forelegges reindrifststyret for endelig stadfesting og godkjenning.

Den tradisjonelle bruken av beiten skal legges til grunn ved utarbeidelse av både bruksregler og distriktsplaner. Bruksreglene for det enkelte reinbeitedistrikt er det viktigste element i ressursforvaltningen etter den nye reindrifstloven. Bruksreglene erstatter det som tidligere var de mer interne delene av en distriktsplan. Utarbeidelse av bruksregler er til distriktsstyrene, og reglene skal sikre både en økonomisk og økologisk bærekraftig utnyttning av distriktets ressurser. Bruksregler skal legge til rette for selvstyre i næringen, og er forpliktende for distriktets utøvere.

Distriktsplanene utarbeides og vedtas av distriktsstyret og skal inneholde angivelse av flyttemønsteret, oversikt over årstidsbeiter, kalvingsland, oversikt over nødvendige transportmidler, herunder terrengkjøretøy, oversikt over permanente og så vidt mulig også midlertidige gjerder, samt eventuell inndeling i beitesoner.

Utfordringen for reindriften med tanke på bruksregler og distriktsplaner, er å kunne beskrive driftsmønsteret med variasjoner fra det ene året til det andre. Et område kan bli benyttet ulikt fra år til år pga. klima- og atferd hos dyrene. Kalving vil for eksempel ikke foregå på de eksakt samme områdene fra år til år. Topografien i kombinasjon med ulike værforhold har stor betydning for reinens adferd som igjen setter premisser for behov for tilsyn og gjeting. Større distrikter har mer behov for struktur på vaktordninger som igjen medfører mer konkret planlegging. Mindre distrikter må forholde seg til tilgjengelige disponible ressurser og agere ut ifra dette.

Distriktsplanen skal sendes til orientering til den aktuelle kommune, Fylkeskommune og Fylkesmann, samt også vedkommende områdestyre.

Bildet: Reinen kommer til Koppangen med landgangsfartøy, april 2018

©Oddrun Skjemstad

6.2.4 Retningslinjer og tiltak, reindrift

Det skal i behandling av søknader fra reindriffta legges vekt på næringas egenart og kultur.

Leiekjøring: Av kontrollhensyn må leiekjører som skal drive oppsyn og ettersyn av rein som er blitt igjen i området om vinteren kunne dokumentere skriftlig at en leiekjøringsavtale med reineier er inngått. SMS eller epost vil fungere som dokumentasjon.

Uttak av materiale til reindrift: Reindriffta kan med hjemmel i verneforskriftenes § 3, pkt. bruke tremateriale til lovlig oppsatte reingjerder og annet reindrifftsutstyr. Uttak av materiale til tradisjonelt håndverk (duodji) eller skjæring av skohøy, uttak til ris til gammer o.l. kan skje uten søknad om dispensasjon fra verneforskriftene.

Søknad om oppføring av gjerder, anlegg, gjeterbuer og lignende:

- a) Søknad om oppføring av gjerder, gjeterbuer, gammer, lavvoer eller lignende som er nødvendig for å kunne utøve reindrift kan regne med positiv behandling av forvaltningsmyndigheten dersom behovet er forankret i reindriffta og anbefalt av Fylkesmannen.
- b) Forvaltningsmyndigheten kan gi nærmere bestemmelser til hvordan nybygg og påbygging/ombygging skal tilpasses landskapet og lokal byggeskikk.

Bruk av barmarkskjøretøy og luftfartøy under utøvelse av reindrift

- a) Bruk av motorkjøretøy på barmark i forbindelse med utøvelse av reindrift skal begrenses mest mulig. Behovet for barmarkskjøring skal framgå av bruksreglene for distriktet og beskrives i distriktsplanen.
- b) Dispensasjon til barmarkskjøring må innhentes på grunnlag av distriktsplanen. Dispensasjon kan gis for inntil 4 år.
- c) For bruk av luftfartøy i reindriftnæringen skal det settes vilkår mht. områdebruk, tidsbruk, arbeidsoppgaver m.m. Bruk av luftfartøy vil være med på å redusere noe av barmarkskjøringen, og vil anses som et positivt tiltak.
- d) Bruk av droner er søknadspliktig, men verneområdestyret vil være positiv så lenge det ikke skader verneformålet (nml § 48)

Tiltak:

- a) Det skal stimuleres til å synliggjøre områdets vernestatus i forbindelse med rullering av distriktsplanene.
Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten
- b) Det skal settes opp informasjon om reindriffta i alle innfallsporter/bruksområder, spesielt om hensynsfull ferdsel i forbindelse med sårbare perioder og viktige beiteområder.
Ansvarlig: Forvaltningsmyndighet i samråd med reindriffta
- e) Verneområdeforvaltningen skal ta kontakt med reindriffta ved søknader om bruk av helikopter og annen motorisert ferdsel i sårbare områder/tidspunkt (kalving, flytting, etc.)

6.3 Eiendommer og byggverk

6.3.1 Status og vernebestemmelser eiendom, bygg og anlegg

Forvaltningsutfordring:

Lyngsalpan landskapsvernområde skal forvaltes slik at antall byggverk i landskapsvernområdet holdes på et lavt nivå.

Lyngsalpan landskapsvernområde er i privat eie. Dette ble slått fast i en høyesterettsdom, «Storheimsaka», at Staten ikke kan hevde eiendomsrett i området. Det er til gjengjeld registrert over 1000 grunneiere og rettighetshavere i området. Det er imidlertid store usikkerheter på eiendomsforholdene over tregrensen da det finnes eiendomskart bare for arealer under tregrensen.

Det finnes en del hytter og andre byggverk innenfor grensen til Lyngsalpan landskapsvernområde. Dette er for det meste private hytter, men det finnes også en del bygdelagshytter og militære anlegg.

Figur 9. Kartet viser en oversikt over hvor de enkelte byggene er plassert i verneområdet. Kilde: Naturbase.no

Spesifisering over de enkelte bygg:

Nr.	Kommune/gnr/bnr	Type bygg	Eiere:
1	1938/107/1, 107/6,	Fyrlykt og en bu, Lyngstuva	Kystverket
2	1938/106/3, 106/4	6 fiskebuer, 1 utebod, Purkevika	Private buer
3	1938/107/1, 107/6	Militært anlegg	Militær
4	1938/106/3, 106/4	Campingvogn med spikertelt, Indre Gamvik	Privat
5	1938/106/1,106/2,105/1	Fiskerbu ved Jevvas	Kåfjord fiskarlag
6	1938/108/141	Åpen hytte Vákkáš	Ungdomslaget Vaggas
7	1938/112/13,112/47	Gapahuk og toalett, Aspevatnet	Sørlengangen grendelag
8	1938/118/2/1	Jægervasshytta, turlagshytte	Troms turlag
9	1938/118/42	Hytte, Jægervatnet	Privat
10	1938/118/64	Hytte (Zapfehytta), Jægervatnet	Privat
11	1938/118/2/6	Hytte, sør for Forholtelva	Privat
12	1938/118/2/5	Hytte, sør for Forholtelva	Privat
13	1938/118/2	Hytte, Indre Forholtbukt	Privat
14	1938/118/11	Sætra, Jægervatnet	Privat
15	1938/118/46	Hytte, nord for bekk	Privat
16	1938/118/46	Hytte, sør for bekk	Privat
17	1938/118/75	Hytte sør for Stortindsanden	Privat
18	1938/118/16	Hytte ved Gárjeljohka (Stortindelva)	Privat
19	1938/78/3	Sjollihytte – åpen bygdslagshytte	Kvalvikdalen hytteforening
20	1938/77/1	Gjeterhytte – åpen	Lyngsalpan sauesankelag
21	1938/69/52	Bygdslagshytte – låst, men kan leies	Lyngsdalshytte A/L
22	1939/0/0	Bygdehytte, Rullebu – åpen	Felleshytte, Lyngen jeger og fiskeforening
23	139/64/1/-3/-6/-4/-7/- 13/-14	Bygdslagshytte – låst, men kan leies (Steindalshytte)	Storeng Steindal trim
24	1939/62/2	Hytte øst for Tverrelva Elvevollaldalen + anneks, naust	Privat
25	1939/63/1/-2/-3/-4	Hytte + anneks og naust vest for elv nordenden Øvervatnet	Privat
26	1939/63/1/-2/-3/-4	Hytte + anneks sørøstlig del av Øvervatnet	Privat
27	1939/0/0/0	Fiskebu Gurgela	Privat
28	1939/56/6	Gammel militærbygning – skal være åpen	Privat
29		Gjerdvassbu – revet 2015	Lyngseidet hytteforening

Figur 10. Tabell over bygg i landskapsvernområdet

Det er registrert flere bygninger innenfor vernegrensen i Lyngen og Storfjord kommuner. Det er ikke registrert bygninger innenfor vernegrensen i Balsfjord og Tromsø kommuner, jfr. tabell over.

I tillegg til buer og hytter er det en del anlegg for reindrifta innenfor vernegrensen, samt noen militære anlegg.

Kystverket har noen navigasjonsinstallasjoner innenfor vernegrensen. Troms kraft har også noen installasjoner og kraftlinjer innenfor vernegrensen.

Bilde: «Zapfheytta» ved Jægervatnet, © Oddrun Skjemstad

Verneforskriftenes § 3, pkt. 1.1, om vern mot inngrep i landskapet:

«Området skal vernes mot inngrep eller tiltak som i vesentlig grad kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriften pkt. 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av bygninger eller anlegg, oppføring av andre varige eller midlertidige innretninger, hensetting av campingvogner, brakker og lignende, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledning, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper og lignende. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke uttømmende.»

Bestemmelsene i punkt 1.1 er ikke til hinder for:

- Vedlikehold av bygninger, anlegg og gjerder som ikke medfører endret bruk eller funksjon. Vedlikehold skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk, § 3, pkt. 1.2 a.
- Vedlikehold av bruer, klopper og stier i henhold til forvaltningsplan, § 3, pkt. 1.2 b.
- Vedlikehold av eksisterende kabler, luftledninger, løypestrenger og lignende, § 3, pkt. 1.2 c.
- Oppsetting av gjeterlavvoer, store lagstelt og lignende med varighet i inntil 1 år, samlegjerder, slikkesteinautomater og andre liknende midlertidige innretninger i forbindelse med husdyrbruk og reindrift, § 3, pkt. 1.2 d
- Drift og vedlikehold av Kystverkets anlegg og nødvendig ferdsel i forbindelse med dette, § 3, pkt. 1.2 f

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

- Oppføring av nybygg i forbindelse med jordbruk, reindrift, bygdelagsvirksomhet og oppsyn. Utformingen skal være tilpasset landskapet og lokal byggeskikk, § 3, pkt. 1.3 b.
- Påbygging, ombygging eller riving av bygninger og anlegg. Påbygging og ombygging skal være tilpasset landskapet og lokal byggeskikk, § 3, pkt. 1.3 c.
- Oppsetting av nye gjerder, oppmerking og varding av nye fotturruter og skiløyper, og nybygging av bruer og klopper, § 3, pkt. 1.3 d.
- Oppsetting av løypestrenger i forbindelse med skogbruket, § 3, pkt. 1.3 e.
- Tiltak i forbindelse med tilførsel av drikkevatt, § 3, pkt. 1.3 f.
- Oppsetting av gjeterlavvoer og store lagstelt og lignende midlertidige innretninger med varighet på over 1 år i forbindelse med husdyrbruk og reindrift, § 3 pkt. 1.3 g.
- Oppsetting av lavvoer og store lagstelt med varighet på over 14 dager, i forbindelse med f.eks. jakt, friluftsliv og bygdelagsvirksomhet, § 3, pkt 1.3 h.
- Etablere fortøyningsfester for fiskeredskaper, båter og havbruksanlegg, § 3, pkt. 1.3 i.
- Oppføring av nye anlegg, flytting av anlegg, og tilbygg til eksisterende anlegg for Kystverket, § 3, pkt. 1.3 j.

6.3.2 Retningslinjer bygg og anlegg

Vedlikehold og reparasjoner av eksisterende bygninger (anlegg og innretninger) som opprettholder standarden på vernetidspunktet er tillatt uten at det må søkes forvaltningsmyndigheten om tillatelse.

Med vedlikehold av bygninger forstås mindre tiltak som opprusting av teknisk og funksjonell standard utvendig. Eksempler på dette kan være tiltak som er tillatt etter plan- og bygningsloven; Reparasjon av tak, vinduer, dører, fundamentering, etterisolering og ytterkledning. Utvendig vedlikehold som krever utskifting av materiale skal byttes med nytt av samme type og dimensjon, eventuelt til materialer som kan dokumenteres fra et tidligere tidspunkt.

Innvendig vedlikehold faller inn under vanlig vedlikehold og en eventuell bruksendring må behandles etter plan- og bygningsloven, og vil ikke måtte omsøkes etter verneforskriften. Det er i slike tilfeller viktig at kommunen har en dialog med forvaltningsmyndigheten for å avklare om tiltaket er i strid med verneformålet.

I enkelte tilfeller kan det være tvil om et tiltak defineres som vedlikehold eller nybygg. Et typisk tilfelle er at forfallet har gått så langt at bygningen ikke lenger har funksjon som husvære. I slike tilfeller vil en helhetsvurdering legges til grunn der takets og bærende konstruksjoners tilstand vil være av stor betydning. Hvis taket er intakt bør bygningen kunne vedlikeholdes i henhold til vernebestemmelsene. Dersom bygningen ikke lenger kan defineres som en bygning med tak, vil planer om restaurering betraktes som nybygg og vil være søknadspliktig på linje med en ny bygning.

Tiltak som innebærer fasadeendring, ny pipe, skifte til nye vindustyper og ny kledning som bryter med lokal byggeskikk betraktes ikke som vedlikehold. Vedlikehold omfatter heller ikke utvidelser eller ombygginger i form av at bærende konstruksjon skiftes ut eller at bygningen etter arbeidet fremstår som vesentlig fornyet. I slike tilfeller må det søkes til forvaltningsmyndigheten om tillatelse.

Vedlikehold som endrer bygningens karakter skal vurderes som **ombygging**. Med ombygging menes bygningsmessige endringer innenfor eksisterende grunnflate som fører til endring i bygningens konstruksjon, form og eksteriør. Eksempel på ombygginger er når bærende konstruksjoner skiftes ut og bygningen fremstår som i det vesentlige fornyet (jfr. plan- og bygningslovens § 20-1), bruk av andre materialer, form og dimensjoner for ytterpanel, dører og vinduer, piper og taktekkning og endringer av raft og/eller mønehøyde. Innvendige ombygginger berøres ikke av denne bestemmelsen. Det kreves ikke tillatelse etter verneforskriften til bruksendring dersom det ikke medfører eksteriørmessige forandringer. Bruksendringer krever imidlertid tillatelse etter plan – og bygningsloven, og tillatelsen til bruksendring må da omsøkes på vanlig måte (til kommunen).

Forutsetningen for å gi dispensasjon for ombygging eller tilbygg er at byggetiltaket må være forankret i konkret behov som vedskjul, utedo, oppbevaring av utstyr og lignende innenfor nåværende bruksformål og bruksomfang, og ikke kan dekkes innenfor eksisterende bygningsmasse. Det vil normalt kunne gis tillatelse til etablering av utedo og vedplass der det ikke finnes tilfredsstillende løsninger på dette i dag, og hvor ikke eksisterende bebyggelse kan benyttes.

Hovedregelen er at private hytter og byggverk ikke tillates. Ved Jægervatnet er det imidlertid en reguleringsplan som ved en feiltakelse ikke ble holdt utenfor vernegrensen under verneprosessen. I planen er det regulert for 5 hyttetomter, 2 av disse hyttene er bygd. Tomtefestere av bebygde hytter, og av de gjenværende 3 hyttetomtene, har i brev, av 18.01.2005 fra Fylkesmannen i Troms, fått dispensasjon fra verneforskriften til oppføring av hytte på tinglyst punktbeste sør for Forholtelva. Dersom de øvrige hyttene skal bebygges er det derfor bare nødvendig med behandling etter plan- og bygningsloven.

Det kan gis tillatelse til oppføring av nye hytter og anlegg i forbindelse med reindrift, landbruk, bygdelagsvirksomhet og oppsyn. Ved behandling av søknaden skal man vektlegge søkerens behov for det omsøkte inngrepet, om hytten eller anlegget kan plasseres utenfor landskapsvernområdet og om tiltaket vil føre til endringer i mengden barmarkskjøring, og utbredelse av kjørespor. Områder med stort artsmangfold eller særskilt sårbare områder skal ikke berøres. Hytter og anlegg for reindrift, landbruk og oppsyn skal fjernes dersom behovet for dem opphører. Hyttene skal ha moderat størrelse.

6.4 Friluftsliv, jakt og fiske

Forvaltningsutfordring:

Landskapsvernområdet skal kunne oppleves gjennom enkelt, tradisjonelt friluftsliv, jakt og fiske med liten grad av teknisk tilrettelegging med fokus på sporløs ferdsel.

Friluftsliv favner om mange aktiviteter. Dette kapitlet omhandler ikke - motorisert ferdsel, jakt og fiske, og plukking av bær, planter og sopp.

Allmennhetens mulighet for ferdsel og friluftsliv i landskapsvernområdet er spesielt ivaretatt ved at det står nevnt i formålet:

«Allmennheten skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Definisjon av friluftsliv:

”Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse”

Lyngsalpan danner et sjeldent godt utgangspunkt for varierte naturopplevelser. Store deler av fjellmassivet består av spisse topper og mange små isbreer. Fjellmassivene er skåret opp av mange tversgående daler.

Det har opp gjennom tidene utviklet seg en bred turkultur i områdene rundt halvøya. Mange bygdelag har ført opp fellehytter i utmarka, og flere av disse hyttene ligger innenfor grensen til verneområdet. Turliv til fots, på ski, med hest eller hund er utbredt. I tillegg drives litt jakt, sportsfiske, bær- og soppstaking m.m. Det meste av dette friluftslivet er uorganisert og drives av enkeltpersoner, men det skjer også i organiserte former. Eksempler på organisert friluftsliv er turmarsjer, turlagsturer, klatreekspedisjoner og utflukter i regi av skoler, barnehager og lignende. I løpet av de siste 10 årene har besøkstallet i landskapsvernområdet økt formidabelt. Områder som tidligere ble sett på som utilgjengelige benyttes nå i stor grad til utfart på randonéski, til isklatring, fjelltrim og andre aktiviteter.

Ishavskysten friluftsråd har, i samarbeid med kommunene, kartlagt og verdisatt alle friluftsområder. Kartleggingen gir en god oversikt og en relativ vurdering av friluftsområder der alle verdikriterier legges til grunn for den endelige verdisettingen. Kartleggingen gir informasjon om hvordan det aktuelle området er vurdert i forhold til andre friluftsområder i regionen. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at naturgrunnlaget blir tatt vare på. Kartlegging innenfor vernegrensen er vedlagt forvaltningsplanen.

Bildet: Topptur, © John Ivar Larsen

6.4.1 Allmennhetens muligheter for ferdsel og utøvelse av friluftsliv

I Lyngsalpan landskapsvernområde/ Ittugáissáid suodjemeahcci kan allmennheten, så lenge det ikke skader naturmiljøet:

- a) Ferdes fritt til fots hele året – herunder kommer også turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger, jfr. § 3, pkt. 4.2
- b) Jakte, fangste og fiske, jfr. forskriftenes § 3, pkt. 3.1 og 3.2, samt viltloven, lakse- og innlandsfiskeloven og Friluftsløven.

Det er sannsynlig at det vil bli en forskriftsendring på forskriftenes § 3, pkt. 4.2 som en følge av Stortingsmelding nr. 18, om friluftsliv. Regjeringen mener at det bør være en likebehandling av kommersiell og ikke-kommersiell aktivitet, og at oppmerksomheten bør rettes mot hvilken grad ulike aktiviteter kan påvirke verneverdiene i det enkelte tilfelle.

Ferdsel til fots er tillatt i hele landskapsvernområdet, hele året. **Ferdsel på ski** regnes som ferdsel til fots. Det er stor interesse for topptur-skikjøring på Lyngenhavvøya og flere tusen mennesker fra ulike nasjonaliteter besøker området hvert år. **Klatring/buldring** regnes også som ferdsel til fots. Det er imidlertid ikke tillatt med faste forankringsbolter i fjell. Både ved skikjøring og klatring kan man komme for nært hekkende rovfugl. Selv om disse aktivitetene ikke er søknadspliktig, er det viktig at de som ferdes i området holder avstand til hekkeplasser. Dette fordi at det ofte er kaldt i været enda mens rovfuglene hekker. Dersom fuglen skremmes vekk fra reiret kan egg og unger

fryse i hjel. Ferdsel med hundespenn, kite/skiseil kommer også inn under begrepet ferdsel til fots. Regelen er også der at all ferdsel skal ta hensyn til vegetasjon, dyreliv (herunder også beitedyr) og kulturminner

Ridning. Bruk av hest. Det er ingen regulering på bruk av hest i landskapsvernområdet. Det er et stort hestemiljø i Lyngen, og en del bruker landskapsvernområdet til ridning. Det er imidlertid få som tilbyr organiserte rideturer i landskapsvernområdet, og dagens bruk anses ikke som å være i strid med verneformålet.

Teltning. Vanlige vandringstelt er tillatt i hele landskapsvernområdet i henhold til friluftsløven. Gjeterlavvoer, store lagstelt og lignende til bruk i reindrift eller landbruk kan settes opp med en varighet på 1 år. Det kan etter søknad og vurdering gis tillatelse til at dette kan stå lenger enn et år. Forvaltningsmyndigheten kan også gi tillatelse til oppsetting av gjeterlavvoer, store lagstelt m.m. utover en periode på 14 dager i forbindelse med jakt, friluftsliv og bygdelagsvirksomhet. Ved slike dispensasjoner skal hensyn til naturmangfoldet ivaretas og kan bare tillates dersom ikke naturmiljøet blir skadelidende. Det vil gjøres en vurdering på om det vil være i strid med verneformålet og om det vil kunne påvirke verneverdiene nevneverdig.

Det er en voksende interesse for **sykling/terrengsykling**. I stortingsmelding 18 (2015 – 2016) er det foreslått å åpne for sykling på veier og stier i nasjonalparker og store landskapsvernområder. Det vil derfor i utgangspunktet være tillatt å sykle på eksisterende veier, stier og kjørespor i landskapsvernområdet. Dersom verneformålet tilsier det, kan sykling likevel reguleres i avgrensede områder. Miljødirektoratet legger da til grunn at eventuelle forbud mot sykling på bestemte stier må være begrunnet i verneformålet og sårbarhetsvurderinger (ikke brukerkonflikter). Forbud mot eventuell sykling skal ved behov reguleres i verneforskriftene. Sykling er ikke spesifikt nevnt i verneforskriftene for Lyngsalpan, men det står i § 3, pkt. 4.2 andre ledd, at ferdselsformer som kan skade verneformålet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Fylkesmannen er bedt om å gjøre forskriftsendringer på aktuelle verneområder. Verneområdestyret skal involveres i dette arbeidet og eventuell forskriftsendring vil omtales i besøksstrategien som blir vedlegg til forvaltningsplanen. Bruk av EL-sykkel regnes imidlertid som motorferdsel og vil derfor ikke være lovlig i landskapsvernområdet.

Bruk av hund/hundekjøring. Interessen for bruk av hund/kjøring med hundespenn i landskapsvernområdet har økt i de senere årene. Der mange hunder er samlet kan det bli mye støy. Dette kan oppleves som negativt av andre brukerinteresser. Det er imidlertid ikke så mange som driver med hundekjøring i Lyngsalpan at dette ses på som et problem. I forhold til verneforskriftene skal det bare vurderes om aktiviteten kan skade verneformålet.

Eventuelle konflikter mellom brukerinteresser må løses gjennom dialog mellom partene, eller ved bruk av annet lovverk.

Jakt og fiske. Jakt er tillatt etter viltlovens bestemmelser, jfr. verneforskriftens § 3, pkt 3.1. Fiske er tillatt etter lakse- og innlandsfiskeløven, jfr. verneforskriftens § 3, pkt. 3.2. Verneforskriftene legger derfor ingen begrensninger på jakt og fiske i landskapsvernområdet.

Bålbrenning og plukking av bær, planter og sopp. Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Innføring av nye plantearter er forbudt, Jfr. verneforskriften § 3, pkt. 2.1. Bestemmelsen for verne av plantelivet er imidlertid ikke til hinder for bruk av tørre kvister til bål. Plukking av bær og sopp, samt plukking av vanlige planter til eget bruk er tillatt. Vanlige planter defineres som planter som ikke har egne fredningsvedtak.

Plukking av muldebær er en populær aktivitet i Lyngsalpan, © Oddrun Skjemstad.

6.4.2 Retningslinjer og oppfølging, allmenn ferdsel

Ferdsel generelt:

- a) Verneområdet skal være til glede for friluftsliv som bygger på norske friluftstradisjoner.
- b) All ferdsel i utmark skal skje med tilbørlig varsomhet, jfr. forskriftenes § 3, pkt. 4.1 og friluftslovens § 2.
- c) Alle som ferdes i område hvor tamrein og bufe beiter, plikter å vise hensyn og opptre med varsomhet slik at dyrene ikke uroes unødige eller skremmes under beiting. Særlige hensyn skal vises i forbindelse med reinens brunsttid, kalving, merking, skilling og slakting, jfr. Reindrifstlovens § 65.
- d) Alle som ferdes i området med hund plikter å følge de båndtvangsbestemmelser som til enhver tid gjelder.
- e) Jakt og fiske kan skje i henhold til Lov om viltet (LOV 1981-05-29 nr 38) og laks og innlandsfiskeoven (LOV 1992-05-15 nr 47)
- f) Kultivering av fiskevann kan bare skje etter Laks- og innlandsfiskeoven

Uttak av trevirke til bålbrekking:

- a) Folk skal oppfordres til å bryte kvist til bål, og unngå bruk av sag og øks. Eksisterende bålplasser bør benyttes fremfor å lage nye.

Tiltak/tilrettelegging:

- a) I områder som er mye brukt til teltplasser eller lignende kan bygdelag eller andre lag/foreninger etter søknad gis tillatelse til å kjøre inn ved på vinterføre.
- b) I områder med mye ferdsel og telting, kan det etter søknad gis tillatelse til tilrettelegging med bålplasser/rasteplasser og lignende når formålet med kanaliseringen er å beskytte andre mer sårbare områder. Annen tilrettelegging som kan være aktuelt i verneområdet er oppsetting av toaletter og gapahuker. Dette vil være søknadspliktig. Oppføring av toaletter bør vurderes spesielt i forhold til tilgjengelighet og bruk av motorisert ferdsel ved tømning. Nærhet til drikkevannskilder må også vurderes. Det bør utarbeides en plan for tiltaket der det beskrives hvem som har ansvaret for renhold og tømning. Eventuelle installasjoner må være åpen for alle å benytte. Grunneiers tillatelse må foreligge.
- c) Oppsynsmyndigheten skal holde tilsyn med verneområdet og skal gi forvaltningsmyndigheten beskjed hvis områder bærer preg av slitasje eller ferdselen kommer i konflikt med verneformålet
- d) Innfallsporter til verneområdet skal etableres i tråd med veileder M-417/2015.

6.5 Reiseliv

Forvaltningsutfordring:

Lyngsalpan landskapsvernområde skal kunne brukes som arena for naturbasert reiseliv uten at det skal komme i konflikt med verneformålet.

Verneområder er viktige attraksjoner og opplevelsesområder i reiselivssammenheng. Et bredt Stortingsflertall har uttalt at verneområdene i fjellet i større grad bør kunne danne basis for turisme så lenge det ikke er i strid med verneinteressene, jfr ”**Fjellteksten**”, St. prp. Nr. 65, 2002-2003. Det ble lagt til grunn at natur- og kulturressursene i de norske fjellområdene representerer et stort potensial for fortsatt sysselsetting og bosetting gjennom bærekraftig bruk, vern og verdiskapning. Dette er fulgt opp blant annet i St.meld. nr. 26 (2006-2007) om regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand. Her vises det til at arbeidet med forvaltningsplaner for verneområdene skal prioriteres med sikte på økt bruk uten at verneverdiene svekkes. Natur- og kulturverdiene i fjellområdene skal bevares som kilde til friluftsliv, rekreasjon, natur- og kulturopplevelser ved en forvaltning som tar utgangspunkt i rammebetingelsene som den sårbare fjellnaturen setter.

Nasjonal politikk er å åpne for økt miljøtilpasset turismevirksomhet som ikke kommer i konflikt med verneformålet. Tilrettelegging skal skje på naturens premisser, skal samtidig åpne for flerbruk. Tiltak innenfor verneområder og nasjonalparker i forbindelse med turisme skal selvsagt vurderes på samme måte enten tiltaket er av kommersiell eller ikke-kommersiell karakter. Det er tiltakets innvirkning i forhold til verneformålet som skal være avgjørende, ikke om tiltaket har næringsmessig betydning.

En hovedutfordring her er at turistvirksomheten ikke kommer i konflikt med verneformålet. De verdiene som er grunnlag for vernet, vil også være en forutsetning for økt turistmessig bruk og verdiskapning i bygda rundt verneområdet. Utforming av reiselivstiltak med nødvendige, tyngre infrastrukturelle tekniske tiltak som større reiselivsbygg med tilhørende aktiviteter, skal være lokalisert utenfor verneområdene.

Etter lovendring i naturmangfoldlovens §§ 36 og 77 så vil bestemmelser om organisert ferdsel til fots (til fots og på si) ikke kunne håndheves i landskapsvernområder. I henhold til disse forskriftene er det imidlertid fortsatt mulig å regulere ferdselsformer som kan skade naturmiljøet, men det skal svært mye til for at slike reguleringer er aktuelle i landskapsvernområder. Regjeringen ønsker å endre verneforskriftene slik at det utslagsgivende kriteriet for om organisert ferdsel er om ferdselen kan skade verneverdiene, jfr. Stortingsmelding nr. 18 (2015-2016).

Åtte av ti som besøker området oppgir at det er natur og landskap som er hovedmotivet for valget av reisemål, jfr. Utviklingsplan – reiselivsnæringen i Lyngen. Landskapet er gitt av naturen og historien, og er hovedinnholdet i naturen som attraksjon og opplevelse. For reiselivsnæringen i området innebærer etableringen av landskapsvernområdet at selve grunnlaget for næringen er beskyttet. Området ville ellers kunne risikere inngrep og/eller utbygging som kunne komme til å svekke de kvalitetene som gjør Lyngsalpan særlig attraktivt som reisemål. Naturvernet og reiselivsnæringen har derfor i utgangspunktet sammenfallende interesser:

- Landskapsvernet sikrer autentisitet og uberørthet
- Reiselivsnæringen leverer opplevelse av uberørt natur

Når man skal selge produkter og tjenester innenfor et nasjonalt verneområde, er kvalitetssikring av aktørene viktig.

Reiseliv nevnes ikke spesifikt i forskriftene til Lyngsalpan landskapsvernområde. Aktører som tilbyr organiserte turer og aktiviteter i landskapsvernområdet forholder seg til regelverket for ferdsel. Det skilles ikke på om en aktivitet er kommersiell eller ikke, men om ferdselen kan skade verneformålet.

Verneområdestyret er i gang med å utarbeide en besøksstrategi for landskapsvernområdet der dette temaet vil omtales mer. Besøksstrategien til landskapsvernområdet blir vedlegg til forvaltningsplanen.

6.6 Motorferdsel

Forvaltningsutfordring:

Motorisert ferdsel i landskapsvernområdet skal holdes på et minimum.

6.6.1 Motorferdsel generelt

§ 3, pkt. 5.1:

”Motorferdsel på land og i vann/vassdrag er forbudt. Forbudet gjelder også lavtflyging under 300 meter og landing. Henting og bringing av passasjer og gods der luftfartøyet ikke berører bakken er også forbudt.

I teksten brukes betegnelsen ”motorferdsel” om motorisert ferdsel i utmark slik det er definert i motorferdselloven med forskrifter. Denne loven fastsetter et prinsipp om at motorferdsel er forbudt, men gir en rekke unntaksbestemmelser for diverse formål, og ytterligere muligheter til å søke dispensasjon. Verneforskriften er bygd opp tilsvarende. Motorferdsel i utmark innenfor verneområdet må i tillegg til verneforskriften også behandles etter Motorferdselloven med tilhørende forskrifter. Grunneiers tillatelse skal også innhentes.

Noe motorferdsel er direkte hjemlet i både Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag med tilhørende forskrifter og i verneforskriftene for området. Når motorferdsel er direkte hjemlet, vil det ikke være nødvendig å søke om tillatelse. Videre er det en del formål som forvaltningsmyndigheten med hjemmel i lov og forskrifter kan gi dispensasjon til.

Barmarkskjøringen innenfor grensene til Lyngsalpan landskapsvernområde skal holdes på et absolutt minimum, og unødvendig barmarkskjøring skal ikke forekomme. Det er også gjennom arbeidet med forvaltningsplanen kommet mange innspill på at unødvendig barmarkskjøring ikke må forekomme.

Unødvendig støy i landskapsvernområdet er også forbudt. Eksempel på dette er motor på modellfly og modellbåter. Listen er ikke uttømmende, jfr. § 3, pkt. 6.2.

Følgende motorferdsel kan med hjemmel i verneforskrift skje uten søknad om tillatelse:

- Militær operativ virksomhet, jfr. § 3 pkt. 5.2 a.
- Tiltak i sammenheng med rednings-, ambulanse-, politi-, brannvern- og oppsynsvirksomhet, jfr. § 3 pkt. 5.2 a.
- Gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten, jfr. § 3 pkt. 5.2 a.
- Motorferdsel på frossen snødekt mark i forbindelse med reindrift, jfr. § 3 pkt. 5.2 b.
- Kjøring med snøscooter på offentlige godkjente snøscooterløyper, jfr. § 3 pkt. 5.2 c.
- Nødvendig motorferdsel på vinterføre i forbindelse med landbruksdrift som frakting av ved eller hogstvirke, byggematerialer, gjerdeutstyr, saltsteiner og lignende, jfr. § 3 pkt. 5.2 e.
- Nødvendig motorferdsel på veien i Kvalvikdalen i forbindelse med landbruksdrift, jfr. § 3 pkt. 5.2 d.

Forvaltningsmyndigheten kan i henhold til forskrift og gitte retningslinjer under gi tillatelse til:

- Motorferdsel på barmark i forbindelse med reindrift, jfr. § 3 pkt. 5.3 a.
- Landing med helikopter og kjøring med snøscooter i forbindelse med Forsvarets øvelser, jfr. § 3 pkt. 5.3 b.
- Snøscootertransport av materialer og utstyr til private hytter og buer, jfr. § 3 pkt. 5.3 d.
- Motorferdsel på barmark utenfor eksisterende skogsveier i forbindelse med landbruksdrift, jfr. § 3 pkt. 5.3 e.
- Nødvendig lufttransport i forbindelse med landbruksdrift og reindrift, jfr. § 3 pkt. 5.3 f.
- Oppkjøring av skiløyper med beltekjøretøy i regi av idrettslag, jfr. § 3 pkt. 5.3 g.
- Etablering av nye snøscooterløyper jfr. § 3 pkt. 5.3 c.
- Nødvendig transport ved tilsyn og vedlikehold av kraftledninger jfr. § 3 pkt. 5.3 h.

6.6.2 Antatt behov for motorisert ferdsel i verneområdet – utdyping tema.

Private hytter:

Verneforskriftene åpner for at det etter inntegnede traseer kan gis dispensasjon til bruk av snøscooter til frakt av materialer, utstyr, proviant til hytter og buer, jfr. § 3, pkt. 5.3 d. Praktiseringen av regelverk for motorferdsel i utmark varierte en god del mellom kommunene da vernet ble etablert. Det er bare Storfjord og Lyngen kommune som har private hytter innenfor verneområdet. I forvaltningen av verneområdet er man nødt til å gjøre noen grep som synliggjør at men ønsker å holde motorferdselen på et minimum. En måte å begrense kjøringen på er å fastsette antall turer. Hvor mange turer som er akseptabelt innenfor verneområdet og som samtidig dekker nødvendig behov for hytteeieren har vært nøye diskutert gjennom planprosessen. Utgangspunktet er at inntil 5 turer kan innvilges der formålet er tilsyn, transport av bagasje og utstyr til egen hytte. I tillegg kan det innvilges en dag der formålet med kjøringen er frakting av ved. Ved bruk av kjørebok bestemmer brukeren selv når kjøringen skal foregå. Kjøreboka skal være utfylt før turen starter, og ved oppsyn vil manglende utfylt kjørebok være grunnlag for straffereaksjon for mislighold. Ved spesielle tilfeller som f.eks. en kortere byggeperiode kan antall turer økes.

Åpne bygdelagshytter:

Det finnes noen åpne bygdelagshytter, og en gjeterhytte, innenfor verneområdet. Disse vil ha behov for å få fraktet inn noe utstyr og brensel. Etter vurdering bør det innvilges inntil 2 turer i sesongen, samt 1 dag til frakting av ved. Også bygdelagene bør benytte seg av kjørebok/skjema slik at de selv bestemmer når kjøringen skal finne sted. Ved spesielle tilfeller som f.eks. en kortere byggeperiode kan antall turer økes. Eventuelle dispensasjoner hjemles i § 3, pkt. 5.3 d. Alternativ til bruk av snøscooter kan bruk av helikopter til frakt av ved eller lignende vurderes (Nml § 48)

Turistforeningen:

Troms turlag har ei hytte som ligger like på innsiden av grensen til verneområdet ved Jægervatnet. De vil ha behov for noe transport av utstyr til hytta. Turistforeningen bør også innvilges 2 turer til frakt av utstyr m.m. og i tillegg 1 dags kjøring med ved, og bruk av kjørebok. Samme hjemmel som ovenfor: § 3, pkt. 5.3 d.

Reiseliv:

Reiselivet knyttet til verneområdet skal ikke baseres på motorisert ferdsel. Reiselivsbedrifter har selv på temamøter kommet med innspill på at reiselivet i området ikke må basere seg på bruk av motoriserte kjøretøy innenfor landskapsvernområdet. Reiselivet må i stedet satse på miljøtilpasset turisme uten for store tilrettelegginger – dette for å bevare det unike. Verneforskriftene hjemler ikke motorisert ferdsel i reiselivssammenheng. Offentlige snøscooterløyper kan imidlertid brukes fritt til reiseliv, også innenfor landskapsvernområdet.

Drift av anlegg:

En del anlegg er avhengig av bruk av motoriserte kjøretøy. Det kan være kystverkets anlegg på Lyngstuva eller tilsyn og vedlikehold av kraftledninger. Dette vil også gjelde Troms Kraft sitt anlegg ved Rottenvikvatnet og Russelvfjellet, og også militære anlegg. Dette anses som kurante saker og det kan etter søknad gis dispensasjon. Tillatelse kan innvilges med hjemmel i § 3, pkt. 5.3 h.

Meteorologisk institutt har også værstasjon innenfor vernegrensen. Oppfølging av denne er ikke hjemlet i verneforskriftene, men dispensasjon kan vurderes etter naturmangfoldloven 48. Anses som en sak som det kan dispenseres til.

Kjentmannskjøring - Redningstjeneste:

Hjelpekorpsene har drevet en del kjøring i ”opplærings- og bli-kjentøyemed” i tillegg til sporadiske rednings- og leteaksjoner. Politi, redningstjenesten og heimevernet har på temamøtene kommet med innspill på at det fortsatt vil være behov for kjentmannskjøring i området. Det er ikke mulig å ha kjentmannskjøring bare utenfor verneområdet, da hele fjellmassivet er vernet. Det at det finnes hjelpemannskaper som er kjent i området kan være forskjellen på liv og død dersom uhellet skulle være ute. I og med at det er flere folk som ferdes i fjellet, vil det også være behov for et godt hjelpeapparat. Plan må godkjennes av politimesteren. Bruk av snøscooter til dette formålet er ikke hjemlet i verneforskriften og må derfor vurderes i h.ht. Naturmangfoldlovens § 48. Det kan på bakgrunn av planen innvilges en flerårig tillatelse, innenfor virketiden til sittende styre.

Forsvaret:

(Jfr. brev angående militær operativ virksomhet i vernede områder, vedlegg 6 i DN – håndbok nr 17 – 2001)

Kjøring i militær operativ virksomhet kan skje uten dispensasjon fra verneforskriften. Militær operativ virksomhet omfatter i fredstid all militær virksomhet som er nødvendig for å planlegge, forberede og gjennomføre:

- Overvåking av land-, sjø- og luftterritoriet
- Forsvarsplaner herunder feltbefestninger, anlegg for installasjoner og stridsmidler
- Beredskapstiltak herunder utrykningsøvelser med militære styrker
- Støtte til det sivile samfunn og politi som krever innsetting av styrker
- Rene militære operasjoner i spesielle situasjoner herunder søk og redningstjeneste

Forsvarsdepartementet har uttalt at vanlige øvelser ikke omfattes av ovenfornevnte unntak, men det forutsettes at der sivil virksomhet eller trafikk er tillatt kan tilsvarende militær aktivitet uten videre finne sted.

Avklaring:

Forsvarets overkommando understreker at programmerte øvelser samt trening som ikke tar i bruk faste stridsanlegg, i denne sammenheng er å regne som vanlige øvelser. Vanlige øvelser skal ikke finne sted i vernede områder med mindre forvaltningsmyndigheten vurderer den militære aktiviteten til ikke å være i strid med formålet med vernet, og gir tillatelse til slik virksomhet. Det kan eventuelt tillates landing med helikopter og bruk av snøscooter/beltevogn på vinterføre i sammenheng med Forsvarets øvelser, hjemmel i § 3, pkt. 5.3 b.

Forsvaret har en del installasjoner i verneområdet som må ha ettersyn og vedlikehold. Dette anses som kurant og behandles etter generelle dispensasjonsbestemmelser i Lov om naturmangfold. (§ 48).

Reindrift:

I henhold til verneforskriftens § 2 skal landskapsvernområdet kunne brukes til reindrift. Verneforskriften åpner også for at motorferdsel i forbindelse med reindrift kan tillates. Reindrifta kan med hjemmel i verneforskriften kjøre med snøscooter på frossen snødekt mark i forbindelse med reindrifutøvelsen, jfr. § 3, pkt. 5.2 b. Dette er en rettighet forbeholdt reindrifutøvere kun ved utøvelse av reindrift. Eventuelle leiekjørere må medbringe skriftlig dokumentasjon på at de har oppdrag for reindrifta (SMS eller E-post vil være tilstrekkelig).

For barmarkskjøring og helikopter må reindrifta søke forvaltningsmyndigheten om tillatelse. Verneforskriftene åpner for at det kan gis tillatelse til dette i h.ht. § 3, pkt. 5.3 a. Dispensasjoner kan gis på grunnlag av distriktsplanen. Det kan gis flerårige dispensasjoner innenfor styrets virkeperiode. Kjøreleier skal i størst mulig grad tegnes inn i planen. Reindrifta skal hovedsakelig følge gamle kjørespor og fortrinnsvis unngå våtmarksområder.

Reindrifta har i større grad tatt i bruk helikopter til sanking av rein på høsten. Dette er effektivt og gjør at det blir mindre bruk av barmarkskjøretøy. Reindrifta må søke verneområdestyret om dispensasjon til bruk av helikopter. Dispensasjoner kan gis med hjemmel i verneforskriftenes § 3, pkt. 5.3 f. Det kan også gis flerårige dispensasjoner til bruk av helikopter innenfor styrets virkeperiode.

Droner er et nytt hjelpemiddel som reindrifta har tatt i bruk. Bruk av droner innenfor landskapsvernområdet er søknadspliktig.

Snøscooterløyper:

Det går snøscooterløyper inn i verneområdet i Nordlenangsbotn i Lyngen kommune, jfr. kart i kapittel 8.3.11. Kjøring på disse kan skje uten søknad. Stoppskilt må respekteres slik at det ikke åpner for ytterligere kjøring i området. Verneforskriftene åpner for etablering av nye snøscooterløyper inn i verneområdet, jfr. § 3, pkt.5.3, c.

Målestokk: 1:174 481

Figur 11. Kartet over viser eksisterende løyper som går inn i landskapsvernområdet, 2015. Kilde: Tromsatlas

Nye regler om snøscooterløyper for fornøyleskjøring trådte i kraft 19. juni 2015. De nye reglene innebærer at alle kommunene kan fastsette snøscooterløyper for fornøyleskjøring.

Følgende krav må oppfylles før løype kan opprettes, jfr. Forskrift om motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag § 4a:

- Snøscooterløypene kan ikke legges i verneområder, foreslåtte verneområder og nasjonale villreinområder eller kreve terrenginngrep.
- Løypene skal ikke være til vesentlig skade eller ulempe for reindrift.
- Kommunene må utrede virkningene for friluftsliv og naturmangfold og ta en rekke hensyn i arbeidet med løypene. Særlig til friluftsliv, men også til naturmangfold, bolig- og hytteområder, landskap, kulturminner og kulturmiljø.
- Sikkerheten for både de som kjører og for andre må ivaretas.
- Grunneier må samtykke

I dette tilfellet er Motorferdselloven strengere enn verneforskriften og en vil derfor begrense muligheten for å kunne etablere nye snøscooterløyper innenfor Lyngsalpan landskapsvernområde. Dispensasjoner skal alltid søkes, og behandles, etter det strengeste lovverket først, i dette tilfellet motorferdselloven foran verneforskriftene.

Landbruk:

Aktuell motorferdsel i landbruket kan være bruk av snøscooter til transport av utstyr til gjeterhytta på Kvalvikfjellet, og til utkjøring av saltstein. Utkjøring av saltstein bør fortrinnsvis foregå i regi av sankelagene, og til faste depot. Det er kommet en del synspunkter på at landbruket bør få benytte ATV 'er (fire- og sekshjuls terrengsykler) på lik linje med reindriften. Motorferdselloven åpner imidlertid ikke for at det skal kunne drives tilsyn og sanking ved hjelp av ATV 'er, jfr. presisering i brev fra DN til Fylkesmennene og SNO av 06/07 2006. Dette vil derfor ikke være en aktuell problemstilling i landskapsvernområdet.

Behov for motorferdsel i forbindelse med frakting av syke og skadde dyr kan være en aktuell problemstilling. Ved slike akutte tilfeller er en muntlig tillatelse tilstrekkelig. Det må skrives rapport etter kjøring. Dette kan hjemles i forskriftenes § 3, pkt. 5.3 e.

Frakting av ved med snøscootere er også en aktivitet som er aktuell i verneområdet. Dette er hjemlet direkte i verneforskriften, og er ikke søknadspliktig, jfr. § 3, pkt. e.

Vedkjøring fra andres eiendom eller fra egen eiendom til annet sted enn fast bopel er imidlertid søknadspliktig etter Lov om Motorferdsel.

Forskning:

Det foregår en del forskning i området. Bruk av motoriserte kjøretøy til forskning står ikke spesielt nevnt i verneforskriften, men vil i noen tilfeller kunne anses som samfunnsnyttig og vil da kunne vurderes under Naturmangfoldlovens § 48 dersom det ikke strider mot formålet med vernet eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Slike behov må imidlertid dokumenteres og nytten må bli vurdert som større enn omfanget av uheldige inngrep og motorferdsel.

Media:

Dispensasjon til bruk av motoriserte fremkomstmidler for medieformål må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. I utgangspunktet vil det bare bli gitt dispensasjon til tiltak som kan knyttes sammen med innholdet i formålet med vernet, som f.eks. opplysningsfilmer med opplæring/undervisning til formål. Reklamefilming som krever bruk av motoriserte kjøretøy skal

legges utenom verneområdene. I utgangspunktet gjelder det samme for spillefilmer og lignende, men skal vurderes dersom film omhandler viktige hendelser i landskapsvernområdet. Det kan også være aktuelt å gi dispensasjon til motorferdsel for å dekke nyheter som blir vurdert som viktig. Må vurderes etter Naturmangfoldlovens § 48.

Oppkjøring av skispor. Etter søknad kan det i enkelte områder gis en dispensasjon til å trekke opp skiløyper for allmennheten. Trekking av skispor inn til de åpne hyttene anses som en kurant sak, men det må skje i regi av idrettslag. Det kan også være aktuelt med trekking av spor til andre områder som egner seg for utfart på ski.

Utøvelse av elgjakt.

Det utøves elgjakt i verneområdet og jaktvaldet kan søke om transport av felt storvilt. Dette er ikke direkte hjemlet i verneforskriften og må behandles etter naturmangfoldlovens § 48. Dispensasjonen vil kunne følge bestandsplanperioden.

Droner:

Bruk av droner omfattes ikke av lov om motorferdsel og kommer heller ikke under forbudet om lavtflyging i landskapsvernområdet, men i henhold til verneforskriftene skal unødvendig støy unngås. Bruk av motordrevet modellfly o.l. er ikke tillat. Drone er i denne sammenhengen å anse som et motordrevet modellfly og det er i utgangspunktet forbudt å bruke dette i landskapsvernområdet. Eventuell tillatelse til bruk av droner må vurderes etter naturmangfoldlovens § 48.

Dispensasjon til bruk av drone skal avgrenses til tiltak av stor allmenn interesse eller konkret nytteverdi. Tiltak av stor allmenn interesse kan være produksjon av film i forbindelse med promotering av reiseliv, verneverdier eller nyhetsdekning, eller annen produksjon av film der en når et stort antall seere. Det innvilges ikke dispensasjon til bruk av drone for filming til privat bruk. Bruk av drone med stor nytteverdi kan være bruk i forbindelse med reindrift, landbruk, redningsoppdrag (og –øvelser), forskning og lignende. Omfanget av bruken må vurderes opp mot den samlede belastningen for fugle- og dyrelivet I perioder av året vil det være vanskeligere å få dispensasjon til bruk av drone. Dette gjelder særlig i hekke- og yngletiden, men også under myting og vår- og høsttrekk.

Oppsynsvirksomhet:

Med oppsynsvirksomhet menes oppsyn med hjemmel i lov om statlig naturoppsyn. For Lyngsalpan lvo. vil dette være oppsyn i regi av Statens naturoppsyn eller deres tjenesteytere, jfr. § 3, pkt. 5.2 a. SNO har i medhold av egen lov rett til å benytte motorisert kjøretøy der det er nødvendig for å utføre tjenesten.

Motorferdsel i regi av miljøforvaltningen

Motorferdsel tillates uten søknad ved «gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten». Dette gjelder blant annet befaringer og tiltak vedtatt av verneområdestyret og vil gjelde for verneområdestyret, verneområdeforvalter og eventuelle tjenesteytere.

Bruk av motorkjøretøy ved skadefellingsoppdrag i regi av interkommunale skadefellingslag er en aktuell problemstilling. Kjøring i slike tilfeller er søknadspliktig og må vurderes i hht. Naturmangfoldlovens § 48 i hvert enkelt tilfelle. Det samme gjelder også sporing av rovvilt i forbindelse med bestandskartlegging m.m.

EL-sykler

Forskrift om motorferdsel i utmark er endret slik at el-sykkel med hjelpemotor, max 250 w som kutter effekt gradvis til 0 ved 25 km/t og maks fart på 6 km/t på El alene, kan brukes i utmark. Slik bruk er likevel motorisert ferdsel. Verneforskriftene er ikke endret, og det er forbudt med slik motorisert ferdsel i verneområdet inntil en eventuell endring av verneforskriften.

Bildet: Goverdalen, ©John Ivar Larsen

6.6.3 Retningslinjer og oppfølging for motorferdsel – felles for barmark og vinterføre:

Motorferdsel generelt:

- a) Søknaden skal være skriftlig og ønsket kjørerute skal tegnes inn på kart
- b) Behov for motorisert transport må dokumenteres i søknaden, og for bruksberettigede og andre næringsutøvere synliggjøres gjennom en driftsplan eller annen form for helhetlig framstilling, f.eks. en distriktsplan. Ved dokumentert behov gjennom driftsplan, kan dispensasjonen gis ut driftsplanperioden, men ikke utover vedtatt forvaltningsplanperiode.
- c) I innvilget dispensasjon skal det settes vilkår for kjøringen. Aktuelle vilkår skal innarbeides i egen kjørebok (se punkt under) som følger med innvilget dispensasjon. Eksempel på vilkår er fastsetting av trasé, maksimum antall turer, krav om slede, opplysning om inndragning av dispensasjon ved mislighold og lignende.
- d) Kjørebok skal fylles ut før hver tur tar til. Dispensasjonen og kjørebok skal følge med under kjøringen. Kjøreboka/rapport sendes forvaltningsmyndigheten etter endt sesong for at statistikk kan oppdateres. Dersom dette ikke leveres kan dispensasjonen inndras.

Tiltak:

- a) Det bør jobbes for å få en fullgod statistikk som omfatter all motorferdsel innenfor verneområdet. All motorferdsel skal rapporteres inn etter endt sesong.
Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten
- b) Oppsynsmyndigheten skal gi en årlig rapport over status og utvikling av motorferdselen i området til rådgivende utvalg for verneområdet.
- c) Kjøreskader (barmarkskjøring) i verneområdet skal holdes under oppsikt og vurderes om traséer skal forsterkes.
Ansvarlig: Forvaltningsmyndigheten i samarbeid med oppsynsmyndigheten
- d) Det skal jobbes med en bevisstgjøring når det gjelder ulovlig kjøring – holdningsskapende arbeid

Landbruk:

- a) Ved transport av syke eller skadde dyr kan kjøring skje etter muntlig tillatelse. Det skal skrives rapport etter kjøringen
- b) Ved tilfeller der annen en grunneier får hogsttillatelse må det søkes om dispensasjon til bruk av snøscooter til å frakte veden ut, jfr. Motorferdselloven. Søknaden må inneholde hogsttillatelsen og kart over området. Kjøretrasé må også tegnes inn.
- c) Bruk av helikopter/småfly anses som mer formålstjenlig enn bruk av ATV og det vil ved behov kunne gis dispensasjon.

Reindrift:

- a) Bruk av helikopter/småfly anses som mer formålstjenlig enn bruk av ATV og det vil ved behov kunne gis dispensasjon.
- b) Bruk av motorkjøretøy på barmark i forbindelse med utøving av reindrift skal begrenses mest mulig. Behov for barmarkskjøring skal stadfestes i godkjent distriktsplan. I innvilget dispensasjon skal det settes vilkår med hensyn til kjøretrase, areal- og tidsavgrensning, arbeidsoppgaver og lignende.
 - o Det bør benyttes barmarkskjøretøy med minst mulig marktrykk.
- c) Tillatelse til barmarkskjøring kan gis for 4 år av gangen, styrets virkeperiode.
- d) Forvaltningsmyndighet og oppsyn skal ha kopi av arbeidsavtale med leiekjørere - gjetere

Friluftsliv/jakt/fiske:

- a) Det skal tilstrebes enkelt friluftsliv uten bruk av motorkjøretøy
- b) Det kan gis dispensasjon til bruk av snøscooter til oppkjøring av skispor for allmennheten. Oppkjøring av spor må skje i regi av idrettslag.
- c) Dispensasjon til utfrakting av felt storvilt – behandles etter naturmangfoldlovens § 48.
- d) Det kan gis dispensasjon til frakt av utstyr til klopper og annet utstyr for tilrettelegging for allmennheten.
- e) Når det er formålstjenelig for å ta vare på verneverdiene kan det gis dispensasjon til bruk av snøscooter for utkjøring av ved til mye brukte leirplasser i innfallspor.

Kjøring til hytter:

- a) Det kan ved behov tillates inntil 5 turer pr sesong for kjøring med snøscooter til frakt av utstyr/bagasje til private hytter
- b) Det kan tillates 1 dags kjøring av ved inn til private hytter
- c) Det kan tillates 2 dagers kjøring med ved og utstyr til felleshytter, dvs. bygdelagshytter og turistforeningens hytter.
- d) I korte byggeperioder/restaureringsarbeid kan antall turer etter vurdering økes.

Redningstjeneste:

Praksis skal være i tråd med retningslinjer gitt av Direktoratet for naturforvaltning i brev til Fylkesmennene av 01.03.99.

- a) Reelle aksjoner kan skje uten hensyn til vernebestemmelsene

Øvelser:

- a) Kjentmannskjøring – kan det gis dispensasjon til etter en plan som omfatter berørte redningsorganisasjoner. Planen skal være godkjent av politiet og skal sendes via politimesteren. Det er ønskelig at kjentmannskjøring arrangeres i samarbeid med det framtidige naturoppsynet, og at de trekkes inn i planleggingen og gjennomføringen.

Kraftselskap

- a) Nødvendig transport ved vedlikehold og tilsyn av kraftledninger er søknadspliktig. Ved akutt behov for transport, uten at det er gitt løyve, skal det sendes melding til forvaltningsmyndighet, jfr. § 3 pkt 5.3 h.

6.6.4 Tilrettelegging og informasjon

Forvaltningsutfordring:

Verneområdeforvaltningen skal for å øke kvaliteten på besøksforvaltningen utarbeide en besøksstrategi. Tilrettelegging og informasjon skal sikre allmenheten tilgang til å drive naturvennlig og enkelt friluftsliv i landskapsvernområde uten at det går på bekostning av verneverdiene.

6.6.5 Vedlikehold av bruer, klopper, stier, samt merking og tilrettelegging av nye stier

Det finnes en rekke stier innenfor landskapsvernområdet, men likevel er bare et fåtall av disse er merket. Det kan derfor være vanskelig for ukjente å ta seg frem etter dem. De aller fleste av stiene som eksisterer er tråkk etter beitedyr, men som også benyttes av mennesker. Det finnes også noen merkede stier, samt noe klopplegging og bruer i landskapsvernområdet.

Alle eksisterende stier kan vedlikeholdes og remerkes uten særskilt tillatelse fra vernemyndigheten.

Generelt sett er merking av stier og ferdselsveier en viktig del av det totale friluftslivsarbeidet, og det blir sett på som et enkelt tilretteleggingstiltak som gir mye tilbake fordi det stimulerer til tradisjonelt friluftsliv med stor verdi for trivsel og helse. Merka stier styrer samtidig ferdselen og kan være med på å skjerme sårbare områder. En skal imidlertid være varsom med å lage nye stier der det tidligere ikke har vært gamle stier eller ferdselsveier.

All fysisk tilrettelegging i forbindelse med friluftsliv eller naturbasert reiseliv er søknadspliktig. Hjemmel for å gi tillatelse til tilrettelegging som varding av fotruter, oppsetting av nye bruer og klopper, gapahuker og andre midlertidige innretninger vil være verneforskriftens § 3, pkt 1.3. Tilrettelegging krever også tillatelse fra grunneier og det anbefales også å foreta en avklaring mot andre brukerinteresser i landskapsvernområdet.

I forbindelse med rydding av eksisterende stier kan det gjøres skånsomt uttak av busker og greiner i traseen. Store trær skal stå igjen. Det er fremkommeligheten som skal bedres, stibredden skal ikke økes.

Bruer og klopper kan vedlikeholdes uten at det må søkes om dette. Ny klopper må vurderes i områder ferdselen er av et slikt omfang at det blir skader på vegetasjon, særlig våtmarksområder.

6.6.6 Retningslinjer og oppfølging, merking og vedlikehold av stier, bruer, klopper etc.

Vedlikehold:

- a) Alle eksisterende stier kan vedlikeholdes og merkes uten særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Arbeidet skal imidlertid være i tråd med DNS håndbok "Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv" (DN 1993) og "merkehåndboka" (DNT m.fl. 2002, ny utgave 2014)
→ Det må ha vært gitt tillatelse fra grunneiere, dialog med rettighetshavere og forvaltningsmyndighet innen arbeidet settes i gang.

Ny merking av stier:

- a) Ved søknad om merking av stier skal det dokumenteres et behov og defineres et formål. Merking som styrer ferdselen unna viktige verneverdier, eller som ikke anses som noen trussel for verneverdiene, skal i utgangspunktet behandles positivt.
- b) Søknaden skal ha avklart forholdet til grunneiere og rettighetshavere
- c) Berørte interessegrupper som f.eks reindrifta og landbruksnæringa skal gis anledning til å uttale seg om saken på forhånd.
- d) Steinvarder skal brukes til merking over snaufjell
- e) Det skal brukes staur til merking i skogen og over myrstrekker.
- f) Det kan settes opp informasjonsskilt.
- g) All ny merking og tilrettelegging skal være i tråd med DNS håndbok «Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv» (DN 1993) og «merkehåndboka» (DNT m.fl. 2002, ny utgave 2014)
- h) Behov for bruk av motorkjøretøy i forbindelse med utkjøring av utstyr til merking av stier/løyper etc. skal avklares med forvaltningsmyndigheten. Motorferdselbehovet skal i størst mulig grad dekkes opp og koordineres med andre tilsynsoppgaver og transportformål i området.

Bilde: Merking av stien opp til Blåisvatnet, © Oddrun Skjemstad

6.6.7 Informasjon

Forvaltningsutfordring:

Informasjonsarbeidet for Lyngsalpan landskapsvernområde skal bidra til at alle besøkende får informasjon om naturfaglige og kulturhistoriske verneverdier og bestemmelser i verneforskriften. Informasjonsarbeidet skal bidra til å sikre og øke forståelse for verneverdiene, samt motivere til naturvennlig adferd. Informasjon skal formidles på flere språk.

Hensikten med informasjon i forbindelse med verneområder er å veilede og skape forståelse for verneverdiene i området. Dette innebærer å gi dem som ferdes i verneområdet kunnskap om hvilke verdier som finnes og hvilke krav som settes til bruken av området. Ved hjelp av informasjon

ønsker man også å kanalisere ferdselen utenom sårbare områder. Det vises til DN's håndbok 27 - 06, Naturvennlig tilrettelegging for friluftsliv.

Innenfor grensene til Lyngsalpan landskapsvernområde er skilting og merking mangelfull. Få turløyper er merket, og det finnes svært få informasjonsskilt. Det er imidlertid et sterkt ønske fra både lokalbefolkningen og fra reiselivet at det burde være mer informasjon tilgjengelig. Når det gjelder informasjonsskilt skal det brukes standardiserte normer for skilting og merking, og informasjonsskiltene bør ha informasjon på flere språk. Informasjonsskiltene bør i tillegg til informasjon om naturverdiene i området ha en del informasjon om hvordan en ter seg i området. Opplysninger om at det er dyr på beite i området, og at en ikke må la hunder springe løs anses som viktig da dette er et problem for sauene. Informasjon om reindrif og sårbare områder i verneområdet anses som viktig informasjon.

I tillegg til informasjon ute i terrenget trengs det trykksaker/brosjyrer med god, enkel og lettfattelig informasjon om verneområdet. Trykksakene bør ha informasjon om flora, fauna, geologi, kulturminner, sikkerhet, naturvett, stier og innfallsporter til verneområdet etc. Disse trykksakene bør være tilgjengelige på flere språk.

Internett er en viktig kanal i formidling av informasjon. Folk som er interessert i et område, benytter ofte internett for å skaffe seg mer informasjon om stedet. Det bør derfor utarbeides et nettsted med informasjon om området. Det bør også på nett være informasjon på flere språk. På dette nettstedet skal en finne alt som har med området å gjøre. En skal kunne finne forskrift, forvaltningsplan, søknadsskjema for søknad om dispensasjon fra verneforskriften, bilder og informasjon om bruken av området og verneverdiene

6.6.8 Retningslinjer og tiltak, informasjon:

Informasjonen rundt Lyngsalpan skal være målrettet, helhetlig, oppdatert og brukervennlig. Verneområdeinformasjon skal følge maler utarbeidet av Miljødirektoratet.

Informasjonen skal ønske velkommen inn, men skal samtidig øke forståelsen for vern av arter og områder, samt motivere til naturvennlig og hensynsfull ferdsel.

Informasjonen skal brukes som et verktøy til å kanalisere ferdselen utenom sårbare områder.

Tiltak:

- a) Lage og oppdatere informasjonsmateriell som brosjyrer, plakater og lysbildeserier
- b) Sette opp og vedlikeholde informasjonstavler
- c) Utarbeide gode nettsider om verneområdet – på flere språk
- d) Utvikle samarbeid med aktuelle lag og foreninger med tanke på informasjon
- e) Etablere koblinger til eksisterende virksomheter, for eksempel offentlige servicekontor, turistinformasjoner, reiselivsselskaper, Halti nasjonalparksenter etc.

6.7 Oppsyn

Forvaltningsutfordring:

Statens naturoppsyn skal hindre miljøkriminalitet gjennom å påse at bestemmelsene i verneforskriftene overholdes og eventuelle vilkår i dispensasjoner overholdes. SNO skal også bistå verneområdeforvaltningen i praktisk gjennomføring av tiltak, tilrettelegging og informasjon.

Statens naturoppsyn (SNO) ble etablert med hjemmel i Lov om statlig naturoppsyn av 21. juni 1996. SNO har et særlig ansvar for oppsyn med nasjonale miljøverdier og skal drive informasjon, kontroll og forebygge miljøkriminalitet.

Det skal føres kontroll med at bestemmelsene gitt i medhold av Naturvernloven, Friluftsløven, Lakse- og innlandsfiske-loven, Viltloven, Motorferdselloven, Kulturminneloven og deler av Forurensingsloven blir overholdt. I tillegg til disse oppgavene kan naturoppsynet drive skjøtsel, registrering og dokumentasjon på bestilling fra forvaltningsmyndigheten. Samarbeid med politiet er også viktig når det gjelder oppgaver som knytter seg til kontroll.

Det merkes en økt interesse for landskapsvernområdet og stadig flere turister tar veien til Lyngsalpan. Med vernevedtaket oppstår det et behov for å føre kontroll med at verneforskriftene overholdes. Et effektivt og faglig dyktig naturoppsyn er derfor viktig for å kunne følge med i utviklingen i verneområdet – både når det gjelder naturtilstanden, bruken av området og for å føre kontroll med at verneforskriften og eventuelle dispensasjonsvedtak overholdes. Naturoppsynet vil være en viktig leverandør for å oppdatere forvaltningsmyndigheten om tilstanden i verneområdet.

Lyngsalpan landskapsvernområde er et stort verneområde og har pr. i dag minimalt med oppsyn grunnet Området er i privat eie og Statsskog utfører derfor ikke noe oppsyn på halvøya.

For å kunne forvalte landskapsvernområdet på en god måte ser verneområdestyret behov for flere oppsynsressurser.

6.7.1 Retningslinjer og oppfølging, naturoppsyn

Følgende tema vil være aktuelle for naturoppsynet i verneområdet:

- a) Informasjon og veiledning til brukere og de som besøker området
- b) Dokumentere ferdsel og holde oversikt over utviklingstendenser i området
- c) Forebygge fauna- og miljøkriminalitet
- d) Holde oppsyn/oversikt med status på natur- og kulturverdiene i området med særlig vekt på sårbare og trua arter og områder.
- e) Gjennomføre tilretteleggingstiltak etter avtale med eller på oppdrag fra forvaltningsmyndigheten.
- f) Føre tilsyn og utføre eventuelt vedlikehold på blant annet informasjons-, og grense- og oppmerkingsmateriell i verneområdet.
- g) Følge opp utviklingen når det gjelder kjørespor og veier
- h) Holde tilsyn med motorisert ferdsel i området, både barmarkskjøretøy og snøscooter
- i) Kontrollere, rapportere og reagere på brudd på verneforskriften og andre lov- og regelverk.
- j) Kontrollere at dispensasjonsvedtak fra vernebestemmelsene overholdes
- k) Følge opp avfallshåndtering og evt. forsøpling i verneområdet.
- l) Skjøtselsoppgaver

Det er etablert rutiner for informasjonsutveksling mellom naturoppsynet og forvaltningsmyndigheten om forhold som kan være av betydning. Verneområdeloggen må oppdateres så snart som mulig etter oppdrag i verneområdet.

Etablert praksis på en fast årlig rapportering til forvaltningsmyndigheten bør videreføres

6.8 Overvåking og skjøtsel

Forvaltningsutfordring:

Forvaltningen av Lyngsalpan landskapsvernområde skal være kunnskapsbasert. Forvaltningen skal derfor sørge for å kartlegge verneverdier og eventuelle trusler mot verneverdiene. Overvåking skal kobles opp mot bevaringsmålene og dersom en må gjøre tiltak skal det utarbeides skjøtselsplan.

En viktig del av forvaltningen av naturvernområder er å overvåke naturverdiene som ligger til grunn for vernet. Registrering av status og overvåking av utviklingen av disse verdiene er nødvendig for å kunne konstatere eventuelle endringer, samt for at forvaltningsmyndigheten skal ha best mulig kunnskapsgrunnlag tilgjengelig for den løpende forvaltningen. Slik naturovervåking inngår som en del av arbeidet som SNO kan utføre. Forvaltningserfaring vil kunne avdekke behov for mer konkrete og detaljerte undersøkelser knyttet til spesielle problemstillinger. Til å løse eventuelle slike oppgaver vil det være aktuelt å engasjere spesielle fagmiljøer/fagpersoner. Forvaltningsmyndigheten har ansvar for tilstanden og utviklingen i verneområdet. Naturoppsynet skal følge med i utviklingen og gi tilbakemelding om status og trender slik at forvaltningsmyndigheten kan gå inn med konkrete skjøtselstiltak eller endre forvaltningspraksis. Når man snakker om skjøtsel, mener en da den mer aktive delen av forvaltningen. Skjøtselstiltak kan være reparasjon av skader som skyldes menneskelig aktivitet. Skjøtsel kan også være forebyggende tiltak som settes inn for aktivt å bidra til å opprettholde en ønsket tilstand.

Planlegging og gjennomføring av skjøtselstiltak må skje i samsvar med forvaltningsplanen, en eventuell skjøtelsplan og i nært samarbeid mellom forvaltningsmyndigheten, grunneiere, SNO, andre rettighetshavere og brukere. Skjøtselstiltak kan være restaurering, rydding, tynning, styving, hogst, beiting, slått, brenning m.m. Enkel tilrettelegging for kanalisering av ferdsel av hensyn til verneverdiene kan også regnes som skjøtselstiltak. Skjøtselstiltak skal dokumenteres med foto før tiltaket starter opp, underveis i arbeidet og når tiltaket er gjennomført.

Landskapsvernområdet har moderne reindrift, og det innebærer bruk av barmarkskjøretøy. Verneområdestyret har kartlagt kjørespor i deler av verneområdet, og forsterking/restaurering av kjørespor i landskapsvernområdet kan være aktuelle skjøtselstiltak i deler av området.

Kulturminner som er fredet etter lov om kulturminner skal behandles særskilt. Regional kulturminneforvaltning, fylkeskommune eller Sametinget, skal kontaktes ved for eksempel vedlikehold av, eller skjøtsel omkring et automatisk fredet kulturminne eller bygning.

Formålet med vernet er å ta vare på et av Norges mest karakteristiske fjellområder som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster med det biologiske mangfoldet, de kulturminner og den kulturpåvirkning som preger landskapet.

For å opprettholde verdiene knyttet til kulturlandskapet og kulturminner vil det kunne bli behov for å iverksette enkelte skjøtselstiltak innenfor landskapsvernområdet. I naturmangfoldlovens § 47, skjøtselshjemmelen, går det også fram at forvaltningsmyndigheten eller den som forvaltningsmyndigheten bestemmer kan iverksette skjøtselstiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

Bildet: Kystfuruskog i Tyttebærdalen, ©Oddrun Skjemstad

7 Litteraturliste:

- Brukerinteresser på Lyngahalvøya – 1996, Kommunene Lyngen, Tromsø og Balsfjord
- Brukerinteresser på Lyngahaløya – 1996, Storfjord kommune
- Distriktsplan, Ittunjårga reinbeitedistrikt – 33 T, 2016-2022
- Distriktsplan, Lakselvdalen – Lyngsdalen reinbeitedistrikt 19/32T, 2005-2009
- Direktoratet for naturforvaltning. Områdevern og forvaltning, DN-håndboknr. 17 – 2001(2008)
- Direktoratet for naturforvaltning – 30.09.2003, framlegg til opprettelse av Lyngsalpan landskapsvernområde,
- Fylkesmannen i Troms – april 2001, forslag til Lyngsalpan/Lyngsfjellan landskapsvernområde,

- Forskrift om vern av Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid Suodjemeahcci – 2004-02-20
- ”Fjellteksten”, St.prp. nr.65 – 2002-2003
- Kronprinsregentens resolusjon av 20.02.2004
- Klima og miljødepartementet, Stortingsmelding 18, Friluftsliv (2015-2016)
- Klima og miljødepartementet, Stortingsmelding 14, natur for livet (2015 – 2016)
- Nærings- og fiskeridepartementet, Stortingsmelding 19, Opplev Norge- unikt og eventyrlig (2016-2017)
- Vegetasjon og utmarksbeite i Lyngen kommune, rapport vegetasjonskartlegging, Skog og landskap, rapport 15 – 2014.
- Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, M-106, Miljødirektoratet, 2014
- Miljøverndepartementet 1986, ny landsplan for nasjonalparker, NOU 1986:13
- Miljøverndepartementet, Stortingsmelding nr. 62 (1991-92), Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.
- Lov om reindrif – 2007-06-15-40
- Lov om motorferdsel i utmark – 1977-06-10 nr. 82
- Lyngen bygdebok, bind 1 og 2, Helge Guttormsen
- Naturmangfoldloven (LOV-2009-06-19-100)
- Reiselivsnæringen i Lyngen, utviklingsplan – Stein Storsul 2006.
- Sjøsamisk levesett i Lyngen, Samisk språksenter – Kåfjord kommune 2004

8 Oversikt over vedlegg

- Forskrift om vern av Lyngsalpan landskapsvernområde/ Ittugáissáid suodjemeahcci, 2004-02-20 nr 384
- Kartvedlegg, nordre del av verneområdet – MD 2003
- Kartvedlegg, søndre del av verneområdet – MD 2003
- Friluftskart
- Tiltaksplan (vil rulleres og bli vedlegg til besøksstrategi)
- Bevaringsmål (kommer)
- Besøksstrategi (kommer)

Forskrift om vern av Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid Suodjemeahcci, Balsfjord, Lyngen, Storfjord og Tromsø kommuner, Troms.

Dato	FOR-2004-02-20-384
Publisert	II 2004 hefte 1
Ikrafttredelse	20.02.2004
Gjelder for	Balsfjord, Lyngen, Storfjord og Tromsø kommuner, Troms.
Hjemmel	LOV-1970-06-19-63-§5, LOV-1970-06-19-63-§6, LOV-1970-06-19-63-§21, LOV-1970-06-19-63-§22, LOV-1970-06-19-63-§23 jf LOV-2009-06-19-100-§77
Kunngjort	20.02.2004
Kortittel	Forskr. om vern av Lyngsalpan landskapsvernomr.

Fastsatt ved Kronprinsreg.res. 20. februar 2004 med hjemmel i lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 5, jf. § 6 og § 21, § 22 og § 23.
Fremmet av Miljøverndepartementet

§ 1. Avgrensing

Landskapsvernområdet berører følgende gnr./bnr.:

Balsfjord kommune:

16/1, 16/2, 16/3, 16/4, 16/5, 16/6, 16/7, 18/2, 18/5, 18/6, 18/11, 18/12, 18/14, 18/16, 18/26, 18/37, 19/1, 19/2, 19/4, 20/1, 20/2, 20/4, 20/5, 21/1, 21/2, 21/3, 21/4, 21/5, 21/6, 21/7, 22/1, 22/2, 22/3, 22/4, 22/6, 22/7, 22/9, 22/10, 22/11, 23/1, 23/3, 23/4, 24/1, 24/2, 24/3, 24/4, 24/5, 24/6, 24/7, 24/9, 25/1, 25/3, 25/4, 25/7, 25/8, 25/15, 26/1, 26/2, 26/3, 26/4, 26/5, 26/6, 26/7, 26/8, 26/13, 26/14, 26/16, 26/17, 26/19, 26/20, 26/21, 26/23, 26/24, 26/25, 26/29, 26/30, 26/32, 26/35, 26/38, 26/40, 26/43, 26/45, 26/48, 26/54, 26/63, 26/65, 27/1, 27/3, 28/16.

Lyngen kommune:

67/1, 67/2, 67/3, 67/4, 67/5, 67/7, 67/9, 67/10, 67/14, 67/15, 67/16, 67/17, 67/19, 67/20, 67/21, 67/22, 67/29, 68/1, 68/2, 68/5, 68/6, 69/1, 69/2, 69/3, 69/4, 69/5, 69/6, 69/7, 69/8, 69/9, 69/10, 69/11, 69/12, 69/15, 69/16, 69/17, 69/19, 69/20, 69/29, 70/1, 72/4, 72/16, 73/1, 73/2, 73/3, 73/4, 73/5, 73/6, 73/7, 74/2, 74/3, 74/4, 74/11, 74/19, 75/2, 75/3, 75/4, 75/6, 75/7, 75/9, 75/10, 75/16, 75/17, 75/18, 75/18, 76/1, 76/2, 76/3, 76/4, 77/1, 77/2, 77/3, 77/14, 77/15, 78/1, 78/2, 78/3, 78/4, 78/7, 78/8, 78/9, 78/11, 78/14, 78/17, 78/20, 78/24, 78/26, 78/29, 78/30, 79/1, 79/2, 79/3, 79/12, 79/15, 79/22, 80/1, 81/1, 81/2, 81/4, 81/5, 81/7, 81/8, 81/10, 81/17, 82/1, 82/2, 82/3, 82/4, 82/5, 82/6, 82/7, 82/8, 82/8, 82/20, 83/1, 83/3, 83/4, 83/5, 83/8, 83/10, 83/12, 84/1, 85/1, 86/1, 86/2, 86/2, 86/2, 86/3, 86/4, 86/6, 86/9, 86/10, 86/11, 87/1, 87/1, 87/2, 87/3, 88/2, 88/3, 88/4, 88/5, 88/6, 88/7, 88/8, 88/9, 88/10, 88/12, 88/19, 88/20, 88/24, 89/1, 89/2, 89/3, 89/4, 89/7, 90/1, 90/2, 90/3, 90/4, 90/5, 90/6, 90/7, 90/8, 90/10, 90/13, 90/16, 91/1, 91/2, 91/3, 91/4, 91/5, 91/6, 91/7, 91/8, 91/9, 91/10, 91/11, 91/12, 91/12, 91/13, 91/14, 91/15, 91/16, 91/17, 91/24, 92/1, 92/2, 92/3, 92/5, 92/8, 93/1, 93/2, 93/3, 93/4, 93/5, 93/6, 93/7, 93/8, 93/9, 93/13, 93/15, 93/17, 94/1, 94/2, 94/4, 95/1, 95/4, 95/5, 95/7, 95/8, 97/1, 97/2, 97/3, 97/4, 97/5, 97/9, 97/17, 98/1, 98/2, 98/3, 98/5, 98/8, 98/9, 99/1, 99/3, 99/3, 99/5, 99/6, 99/9, 99/16, 99/18, 99/22, 99/23, 99/24, 100/3, 100/3, 100/3, 100/3, 100/3, 100/5, 100/7, 101/2, 101/3, 101/4, 101/5, 101/6, 101/8, 101/12, 101/15, 101/18, 101/25, 101/26, 102/1, 103/1, 103/2, 103/3, 105/1, 105/2, 105/3, 105/4, 105/5, 105/6, 105/7, 105/8, 106/1, 106/2, 106/3, 106/4, 107/1, 107/2, 107/3, 107/4, 107/6, 107/7, 108/2, 108/3, 108/4, 108/5, 108/7, 108/9, 108/10, 108/12, 108/13, 108/14, 108/16, 108/21, 108/22, 108/23, 108/25, 108/26, 108/27, 108/30, 108/33, 108/38, 108/39, 108/40, 108/63, 109/1, 109/2, 109/2, 109/3, 109/4, 109/5, 109/6, 109/8, 109/10, 109/11, 109/12, 109/18, 111/4, 111/5, 111/7, 111/9, 111/15, 112/2, 112/3, 112/4, 112/5, 112/10, 112/11, 112/12, 112/13, 112/14,

112/15, 112/16, 112/19, 112/25, 112/31, 112/39, 112/40, 112/45, 112/47, 112/50, 112/54, 112/59, 112/71, 112/76, 112/93, 112/99, 112/112, 112/115, 112/116, 112/124, 112/141, 112/209, 113/1, 113/2, 113/3, 113/4, 113/5, 115/6, 118/1, 118/2, 118/5, 118/8, 118/13, 118/16, 118/17, 118/27, 118/42, 118/45, 118/45, 118/45, 118/46, 123/1, 123/3, 123/3, 123/4, 123/6, 123/8, 123/10, 123/11, 23/12, 124/1, 124/2, 124/3, 124/4, 124/5, 124/7, 124/8, 124/9, 124/12, 124/15, 124/16, 124/18,

Storfjord kommune:

56/1, 56/4, 56/5, 56/6, 56/7, 56/10, 56/11, 56/12, 56/13, 56/16, 57/1, 57/2, 57/3, 57/5, 57/6, 57/7, 57/8, 57/10, 57/12, 58/1, 58/2, 58/3, 58/4, 58/5, 58/6, 58/7, 59/1, 59/2, 59/3, 59/4, 59/5, 59/6, 59/7, 59/8, 59/9, 59/10, 59/11, 59/12, 59/13, 59/14, 59/15, 59/17, 59/18, 59/20, 60/1, 60/2, 61/1, 61/2, 61/3, 61/4, 61/5, 61/6, 61/7, 61/10, 61/12, 61/13, 62/1, 62/2, 62/4, 62/5, 62/12, 63/1, 63/2, 63/3, 63/4, 64/1, 64/2, 64/3, 64/4, 64/5, 64/7, 64/8, 64/9, 64/12, 64/13, 64/14, 65/1, 65/2, 65/3, 65/4, 65/7, 65/8, 66/1, 66/2, 66/3, 66/4, 66/6, 66/7, 66/8, 66/10, 66/15, 66/17, 66/18, 66/19, 66/20, 66/21, 66/25, 66/31, 66/32, 56/8, 56/9, 57/6, 57/13, 58/3, 61/5, 61/11, 62/8, 62/9, 63/2, 64/6, 65/5, 65/6, 66/10, 66/12, 66/14, 66/16, 66/21.

Tromsø kommune:

152/1, 152/5, 152/5, 152/6, 152/6, 152/12, 152/13, 152/18, 152/22, 152/24, 152/29, 152/30, 152/31, 152/32, 152/37, 152/38, 153/1, 153/3, 153/4, 153/5, 153/6, 153/7, 153/8, 153/9, 153/10, 153/11, 153/12, 153/14, 154/1, 154/2, 154/3, 154/4, 154/5, 154/6, 154/7, 154/8, 154/9, 154/10, 154/11, 154/13, 154/15, 154/18, 154/19, 154/22, 154/23, 154/23, 154/24, 154/26, 154/28, 154/29, 154/30, 154/32, 154/33, 155/1, 155/2, 155/3, 155/5, 155/11, 155/12, 155/13, 156/2, 156/6, 156/10, 156/13, 156/14, 157/1, 157/2, 157/3, 157/4, 157/5, 157/6, 157/8, 157/9, 157/13, 157/15, 157/16, 157/18, 157/20, 157/23, 157/26, 157/27, 157/29, 157/33, 157/35, 157/37, 157/40, 157/42, 157/44, 158/1, 158/2, 158/3, 158/4, 158/6, 158/7, 158/8, 158/12, 159/1, 159/6, 160/1, 161/1, 161/4, 161/5, 161/8, 161/9, 161/13, 161/15, 161/16, 161/17, 161/19, 161/20, 161/21, 161/24, 161/25, 161/27, 161/28, 161/30, 161/32, 161/33, 152/29, 154/6, 153/2, 153/4, 154/6, 154/39, 155/6, 155/9, 156/1, 156/12, 157/17, 157/34, 161/1, 161/7, 161/14, 161/32, 161/33.

Det samlede arealet er på 961,2 km², hvorav 22,8 km² er ferskvannsareal.

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av kart i målestokk 1:100.000, datert Miljøverndepartementet desember 2003.

De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunkt skal koordinatfestes.

Kartet med verneforskriften oppbevares i Balsfjord, Lyngen, Storfjord og Tromsø kommuner, hos Fylkesmannen i Troms, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2. Formål

Formålet med landskapsvernområdet er å ta vare på et av Norges mest karakteristiske fjellområder som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster med det biologiske mangfoldet, de kulturminner og den kulturpåvirkning som preger landskapet.

Allmennheten skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

§ 3. Vernebestemmelser

1. Landskapet

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Området skal vernes mot inngrep eller tiltak som i vesentlig grad kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter.

Med de unntak som følger av forskriften pkt. 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av bygninger eller anlegg, oppføring av andre varige eller midlertidige innretninger, hensetting av campingvogner, brakker og lignende, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, nyplanting, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledning, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper og lignende. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke uttømmende.

Fylkesmannen avgjør i tvilstilfeller om et tiltak kan endre landskapets art eller karakter vesentlig.

1.2 *Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:*

- a) vedlikehold av bygninger, anlegg og gjerder som ikke medfører endret bruk eller funksjon.
Vedlikehold skal skje i samsvar med tradisjonell byggeskikk
- b) vedlikehold av bruer, klopper og stier i henhold til forvaltningsplan
- c) vedlikehold av eksisterende kabler, luftledninger, løypestrenger og lignende
- d) oppsetting av gjeterlavvoer, store lagstelt og lignende med varighet i inntil 1 år, samlegjerder, slikkesteinautomater og andre liknende midlertidige innretninger i forbindelse med husdyrbruk og reindrift
- e) drift og vedlikehold av Kystverkets anlegg og nødvendig ferdsel i forbindelse med dette

f) nødvendig istandsetting av kraftledninger ved akutt utfall. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.

1.3 *Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:*

- a) oppdyrking av tidligere opparbeidet dyrkingsareal i Vassbotn sør for Jægervatn, og framføring av landbruksvei i tilknytning til dette
- b) oppføring av nybygg i forbindelse med jordbruk, reindrift, bygdelagsvirksomhet og oppsyn.
Utformingen skal være tilpasset landskapet og lokal byggeskikk
- c) påbygging, ombygging eller riving av bygninger og anlegg. Påbygging og ombygging skal være tilpasset landskapet og lokal byggeskikk
- d) oppsetting av nye gjerder, oppmerking og varding av nye fotturruter og skiløyper, og nybygging av bruer og klopper
- e) oppsetting av løypestrenger i forbindelse med skogbruket
- f) tiltak i forbindelse med tilførsel av drikkevatt
- g) oppsetting av gjeterlavvoer og store lagstelt og lignende midlertidige innretninger med varighet på over 1 år i forbindelse med husdyrbruk og reindrift
- h) oppsetting av lavvoer og store lagstelt med varighet på over 14 dager, i forbindelse med f.eks. jakt, friluftsliv og bygdelagsvirksomhet
- i) etablere fortøyningsfester for fiskeredskaper, båter og havbruksanlegg.
- j) oppføring av nye anlegg, flytting av anlegg, og tilbygg til eksisterende anlegg for Kystverket.

2. *Plantelivet*

2.1 Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Innføring av nye plantearter er forbudt.

2.2 Nydyrking og treslagsskifte er ikke tillatt.

2.3 Reglene i 2.1 er ikke til hinder for:

- a) Beiting, rydding av beite, slått og lauving
- b) hogst av ved til eget bruk og til vedlikehold av lovlige oppsatte reingjerder og annet reindrifutstyr.

2.4 Annen hogst må skje i medhold av forvaltningsplan godkjent av forvaltningsmyndigheten.

3. *Dyrelivet*

3.1 Jakt er tillatt etter viltlovens bestemmelser.

3.2 Fiske er tillatt etter lakse- og innlandsfiskeloven.

3.3 Nye dyrearter må ikke innføres.

4. *Ferdsel*

4.1 All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

4.2 Bestemmelsene i denne forskrift er ikke til hinder for tradisjonell turvirksomhet til fots i regi av turistforeninger, skoler, barnehager, ideelle lag og foreninger.

Annen organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere presiseringer forutsettes å framgå av forvaltningsplanen, jf. § 5.

- 4.3 Bestemmelsene i punkt 4 gjelder ikke nødvendig ferdse i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings-, brannvern- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.
5. *Motorisert ferdsel*
- 5.1 Motorferdsel på land og i vann/vassdrag er forbudt. Forbudet gjelder også lavtflyging under 300 meter og landing. Henting og bringing av passasjerer og gods der luftfartøyet ikke berører bakken, er også forbudt.
- 5.2 Reglene i 5.1 er ikke til hinder for:
- a) militær operativ virksomhet og tiltak i sammenheng med rednings-, ambulans-, politi-, brannvern- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.
 - b) motorferdsel på frossen, snødekt mark i forbindelse med reindriftsutøvelse
 - c) kjøring med snøscooter i eksisterende scooterløyper opprettet i forskrift i medhold av motorferdselsloven
 - d) nødvendig motorferdsel på veien i Kvalvikdalen i forbindelse med landbruksdrift
 - e) nødvendig motorferdsel på vinterføre i forbindelse med landbruksdrift som frakting av ved eller hogstvirke, byggematerialer, gjerdeutstyr, saltsteiner og lignende.
- 5.3. *Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:*
- a) motorferdsel på barmark i forbindelse med reindriftsutøvelse i samsvar med godkjent distriktsplan etter reindriftsloven
 - b) landing med helikopter og bruk av snøscooter/ beltevogn på vinterføre i sammenheng med Forsvarets øvelser
 - c) etablering av snøscooterløyper
 - d) snøscootertransport av materialer til hytter, klopper mv. og av bense, utstyr og proviant til hytter og buer. Kjøretraséene skal tegnes inn på eget kart
 - e) motorferdsel på barmark utenom eksisterende skogsveier i forbindelse med landbruksdrift
 - f) nødvendig lufttransport i forbindelse med landbruksdrift og reindrift
 - g) oppkjøring av skiløyper med beltekjøretøy på vinterføre i regi av idrettslag
 - h) nødvendig transport ved tilsyn og vedlikehold av kraftledninger. Ved akutte behov for slik transport, uten at det er gitt løyve, skal det sendes melding til forvaltningsmyndighet.
6. *Forurensing*
- 6.1 Forurensning og forsøpling er forbudt, herunder all bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet.
- 6.2 Unødvendig støy er forbudt. Eksempel på dette er motor på modellfly og modellbåter. Listen er ikke uttømmende.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernebestemmelsene når formålet med fredningen krever det, for vitenskapelige undersøkelser og arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning, eller i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med vernet.

§ 5. Forvaltningsplan og skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med verneformålet. Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere gitte retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon m.m. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 6. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet for landskapsvernområdet.

§ 7. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltning av landskapsvernområdet.

§ 8. *Ikrafttredelse*

Denne forskriften trer i kraft straks.

LYNGSALPAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE/
ITTUGÁSSAÍD SUODJEMEAHCCI
Nordre del
Lyngen kommune, Troms fylke

- Vernegrense linje
- Kommunegrense

M 1:130 000
Ekvidistanse:
0-300 moh.: 50 m
>300 moh.: 100 m

0 1 2 3 4 5 km

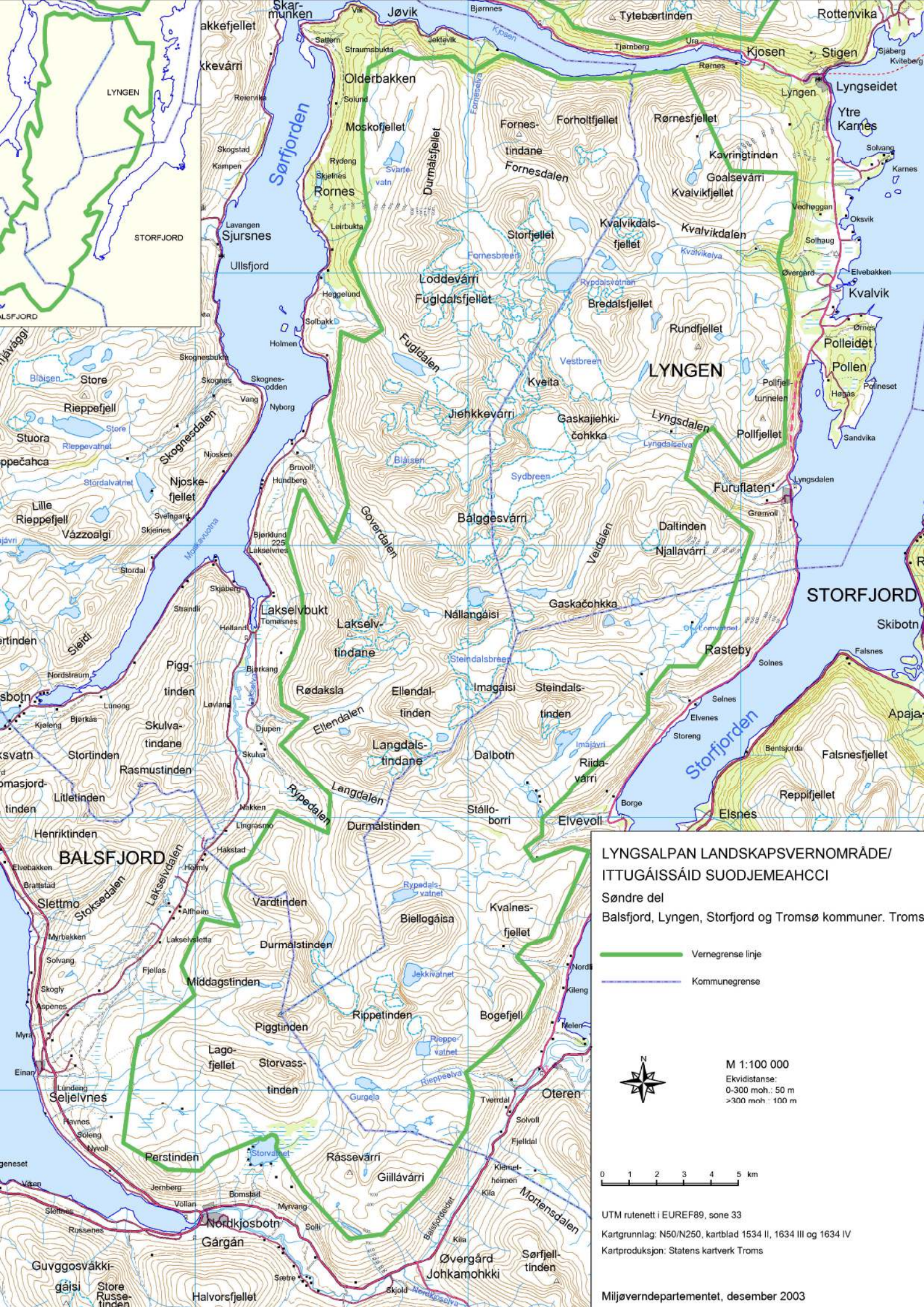
UTM rutenett i EUREF89, sone 33

Kartgrunnlag: N50/N250, kartblad 1534 II, 1634 III og 1634 IV

Kartproduksjon: Statens kartverk Troms

Miljøverndepartementet, desember 2003

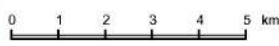
**LYNGSALPAN LANDSKAPSVERNOMRÅDE/
ITTUGÁISSÁID SUODJEMEAHCCI**

Søndre del
Balsfjord, Lyngen, Storfjord og Tromsø kommuner. Troms

- Vernegrense linje
- Kommunegrense

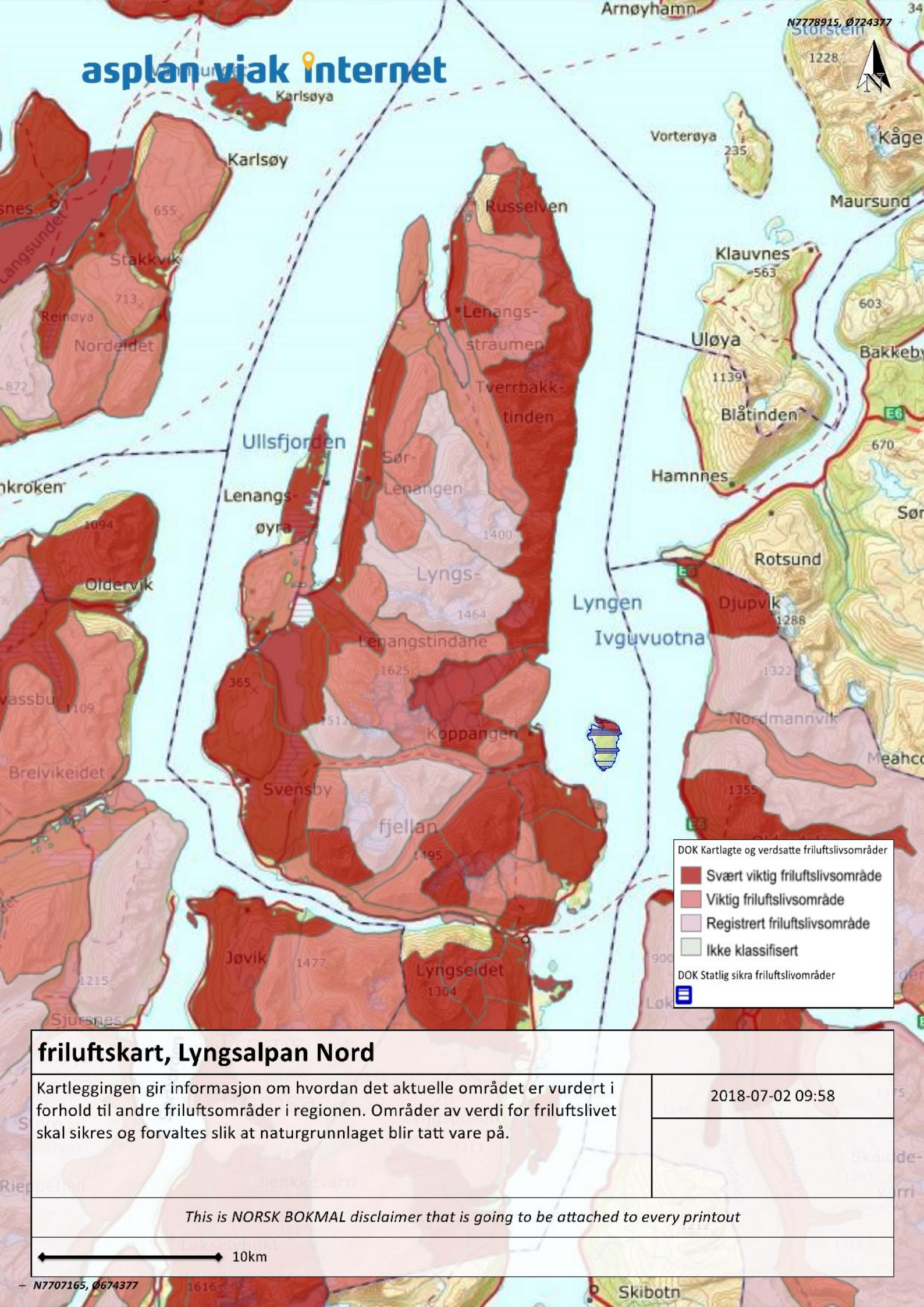

M 1:100 000
Ekvidistans:
0-300 moh.: 50 m
>300 moh.: 100 m

UTM rutenett i EUREF89, sone 33
Kartgrunnlag: N50/N250, kartblad 1534 II, 1634 III og 1634 IV
Kartproduksjon: Statens kartverk Troms

Miljøverndepartementet, desember 2003

DOK Kartlagte og verdsette friluftslivsområder

- Svært viktig friluftslivsområde
- Viktig friluftslivsområde
- Registrert friluftslivsområde
- Ikke klassifisert

DOK Statlig sikra friluftslivområder

[DOK](#)

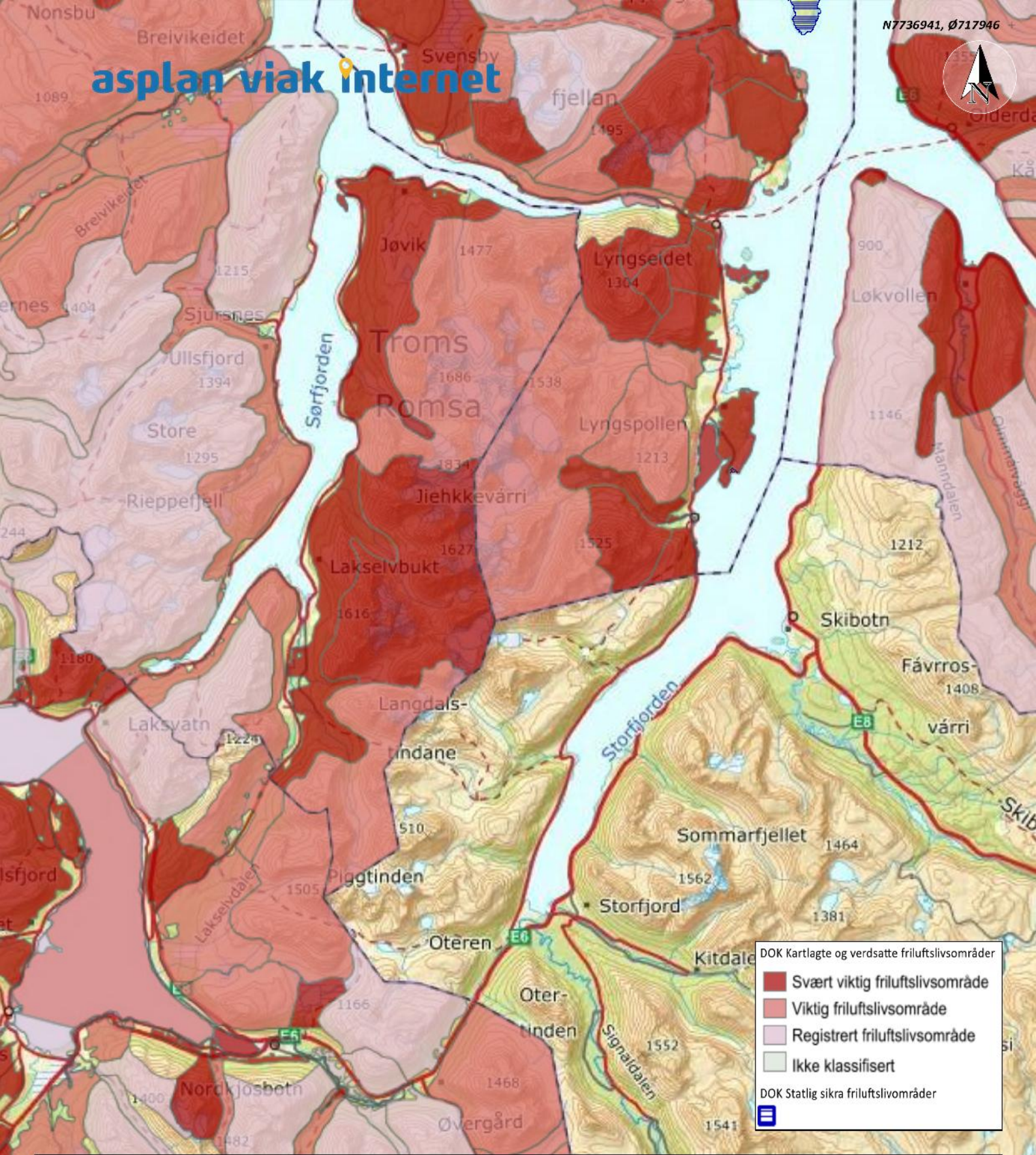
friluftskart, Lyngsalpan Nord

Kartleggingen gir informasjon om hvordan det aktuelle området er vurdert i forhold til andre friluftsområder i regionen. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at naturgrunnet blir tatt vare på.

2018-07-02 09:58

This is NORSK BOKMAL disclaimer that is going to be attached to every printout

10km

DOK Kartlagte og verdsette friluftslivsområder

- Svært viktig friluftslivsområde
- Viktig friluftslivsområde
- Registrert friluftslivsområde
- Ikke klassifisert

DOK Statlig sikra friluftslivområder

friluftskart, Lyngsalpan Sør

Kartleggingen gir informasjon om hvordan det aktuelle området er vurdert i forhold til andre friluftsområder i regionen. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at naturgrunnet blir tatt vare på.

2018-07-02 10:07

This is NORSK BOKMAL disclaimer that is going to be attached to every printout

Norges nasjonalparker/verneområder

Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci ble opprettet i 2004 og ligger i kommunene Lyngen, Tromsø, Storfjord og Balsfjord.

Formålet med vernet er å ta vare på et av Norges mest karakteristiske fjellområder som inkluderer isbreer, morener, daler og geologiske forekomster, med det biologiske mangfoldet, de kulturminnene og den kulturpåvirkning som preger landskapet.

Allmenheten skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Kontaktinformasjon Lyngsalpan landskapsvernområde/Ittugáissáid suodjemeahcci

Telefon: 77642000 - 77642218
E-post: fmtrpostmottak@fylkesmannen.no
Nett: <http://nasjonalparkstyre.no/Lyngsalpan-LVO/>

Post: Fylkesmannen i Troms, pb 6105, 9291
Tromsø
Besøksadresse: Strandveien 17, 9060 Lyngseidet